

*Statistisk sentralbyrå
Forskningsavdelingen
Lasse Sigbjørn Stambøl*

DEN REGIONALE BETYDNINGEN AV UNIVERSITETER OG HØGSKOLER

Av
Lasse Sigbjørn Stambøl

NOTAT TIL KOMPETANSEARBEIDSPASSUTVALGET

FORORD: Som ledd i kompetansearbeidsplassutvalgets arbeider ble det fra utvalget og KRD ønsket en utredning av betydningen og virkningen av de regionale høgskolene på de regionale arbeidsmarkedene. Den regionale høgskoleutbyggingen ble innledet ved etablering av til sammen 15 distriktshøgskoler i perioden fra 1960-tallet og frem til midten på 1980-tallet. I 1994 ble distriktshøgskolene, i likhet med de øvrige høgskolene i det regionale høgskolesystemet, integrert i de den gang 26 nye statlige høgskolene.

Hovedformålene med utredningen er å gi en oversikt over blant annet sysselsettingsutvikling og befolkningsutvikling i forskjellige typer av høgskoleregioner etter at det statlige høgskolesystemet ble innført i 1994, samt å sammenlikne disse regionene med regioner med universiteter på den ene siden og med andre regioner uten høgskoler det er naturlig å sammenlikne høgskoleregionene med.

Resultatene er først gitt etter en inndeling av universitets- og høgskoleregionene etter hvor stor andel de høyere utdannede sysselsatte ved utdanningsinstitusjonene utgjør av regionenes totalt høyere utdannede sysselsatte. Deretter er det i enkelte av underkapitlene gitt resultater for hver enkelt av universitets- og høgskoleregionene. I vedlegg 1 er det gitt en oversikt over resultatene i alle økonomiske regioner hvorav høgskoleregionene er gruppert sammen med øvrige økonomiske regioner som ut fra et sett med regionaløkonomiske variable/kriterier er estimert til å vise klare likhetstrekk ut over selve høgskolelokaliseringen i seg selv. Til slutt er det i vedleggene 2 og 3 tatt med noen oppsett som viser finansieringen av universiteter og høgskoler samt en OECD evaluering av høyere utdanningsinstitusjoners lokale betydning.

1. Bakgrunn og gjennomføring:

Som et ledd i kompetansearbeidsplassutvalgets arbeid ble det ønsket en utredning av betydningen og virkningen av de regionale høgskolene. Hovedformålene med utredningen er å gi en oversikt over sysselsettingsutviklingen og befolkningsutviklingen i forskjellige typer av høgskoleregioner, samt å sammenlikne disse med universitetsregionene på den ene siden og med andre regioner det er naturlig å sammenlikne høgskoleregionene med.

I første del av rapporten er det tatt med noen avsnitt i kapittel 2 som viser utviklingen av høgskolesystemet fra etableringen av distriktshøgskolene fra slutten av 1960-tallet og frem til dagens regionale høgskolesystem. Deretter er det i kapitlene 3 og 4 foretatt en del utredninger og analyser av hvordan hovedkategorier av universitets- og høgskoleregioner og regioner som ikke har universitet og høgskoler presterer med hensyn til en rekke forskjellige kriterier.

I vedlegg 1 er det tatt med et detaljert oppsett av alle resultatene for samtlige økonomiske regioner, men slik at regioninndelingen er foretatt i så homogene grupper av regioner som mulig ut fra en estimering og gruppering basert på et sett med forskjellige regionaløkonomiske forklaringsvariable (Se Stambøl, 2005). Tabellnummereringen i vedlegg 1 følger slavisk tabellnummereringen i de mer aggregerte resultatene som gis i analysekapitlet 3. De viktigste resultatene i kapittel 3 og 4 er for øvrig summert opp i kapittel 5.

Til slutt i vedlegg 2 og 3, er det tatt med to avsnitt, der det ene gir en oversikt over finansieringssystemet for høyere utdanning i Norge, og som et eksempel, oppsummeringen av en større evaluering av utdanningsinstitusjoners betydning for den regionale utviklingen foretatt av OECD og her eksemplifisert ved Sør- og Nord-Trøndelag.

2. Universiteter og høgskoler

I tillegg til universitetene i de fire universitetsbyene, Oslo (1811), Bergen (1946), Trondheim (1968)- (NTH fra 1911), og Tromsø (1972), ble det fra slutten av 1960-tallet opprettet og utviklet flere distriktshøgskoler rundt omkring i landet. Disse utgjorde etter hvert en betydelig andel av høyere utdanningsinstitusjoner i det såkalte regionale høgskolesystemet i perioden 1969–94. Til sammen ble det etablert 15 distriktshøgskoler i denne perioden (se oversikt over steder og etableringssår i figur 1). I 1994 ble distriktshøgskolene, i likhet med de øvrige høgskolene i det regionale høgskolesystemet, integrert i de 26 nye statlige høgskolene. Siden den gang har høgskolene i Ås (2005), Stavanger (2005), Agder (2007) og Bodø (2011) fått status som universiteter, slik at vi i dag har til sammen åtte universiteter i Norge. I tillegg drives det universitetsstudier på Svalbard, underlagt universitetene i Oslo, Bergen, Trondheim og Tromsø, og på Kjeller ved Lillestrøm, underlagt universitetet i Oslo og NTNU.

Distriktshøgskolene var et resultat av arbeidet i den såkalte Videreutdanningskomiteen (Ottosen-komiteen) 1965–70 og fulgt opp av statsråd Kjell Bondevik. De første distriktshøgskolene ble opprettet i 1969 i Stavanger, Molde og Kristiansand. Hensikten med de nye høgskolene var i første rekke å gi korte, yrkesrettede utdanningsalternativer til de lange universitetsstudiene og imøtekomme behovet for nye typer utdanning på nasjonalt og regionalt nivå. Voksenopplæring var også ment som en viktig oppgave for skolene. Etter hvert gav de også atskillig tradisjonell universitetsundervisning på grunn- og mellomfagsnivå. Fra starten fikk den økonomisk-administrative linjen en sterk posisjon ved skolene. Distriktshøgskolene utviklet også ulike faglige tyngdepunkter. Rogaland distriktshøgskole tilbød ingeniørstudium med petroleumsteknologi, Telemark distriktshøgskole studium i natur- og miljøvern, kulturarbeid og idrett, Oppland distriktshøgskole satset på samfunnsfag med spesialisitet innen reiseliv, Nordland distriktshøgskole hadde fiskerifagstudium og Møre og Romsdal distriktshøgskole studium i media og journalistikk.

Fullført eksamen fra de 2- og 3-årige studiene ved distriktshøgskolene gav tittelen høskolekandidat. Studier fra distriktshøgskolene kunne kombineres med utdanning fra andre høyere utdanningsinstitusjoner og f.eks. inngå i en cand.mag.-grad.

Figur 1. De 15 distriktshøgskolene som ble opprettet fra 1969

Agder distriktshøgskole, Kristiansand	1969
Møre og Romsdal distriktshøgskole, Molde	1969
Rogaland distriktshøgskole, Stavanger	1969
Nordland distriktshøgskole, Bodø	1970
Hedmark/Oppland distriktshøgskole, Lillehammer	1970
Telemark distriktshøgskole, Bø	1970
Agder ingeniør- og distriktshøgskole, Grimstad	1970
Møre og Romsdal distriktshøgskole, Volda	1971
Finnmark distriktshøgskole, Alta	1976
Sogn og Fjordane distriktshøgskole, Sogndal	1976
Østfold distriktshøgskole, Halden	1976
Hedmark distriktshøgskole, Rena	1978
Nord-Trøndelag distriktshøgskole, Steinkjer	1981
Trondheim økonomiske høgskole	1981
Høgskolen i Harstad	1986

Høgskolene

Sammen med andre regionale høgskoler ble distriktshøgskolene i 1994 omorganisert til 26 nye statlige høgskoler.

Høgskolene skal gi yrkes- og fagutdanning innen bestemte fagområder. De offentlige høgskolene i Norge omfatter vitenskapelige høgskoler og kunsthøgskoler, og statlige høgskoler. I tillegg finnes det private høgskoler. Høgskoleutdanning bygger normalt på bestått treårig videregående opplæring som gir generell studiekompetanse. Visse høgskolestudier har spesielle opptakskrav i form av bestemte delprøver fra videregående opplæring som kommer i tillegg til generell studiekompetanse.

De vitenskapelige høgskolene og kunsthøgskolene driver forskning og undervisning på nivå med universitetene, men de dekker andre fag enn de tradisjonelle universitetsfakultetenes fagområder,

f.eks. teknikk, landbruk, handel, veterinærvitenskap, og er gjerne knyttet til vel definerte profesjonsutdanninger. De har et spesielt ansvar for grunnforskning og forskerutdanning innen sine fagområder. Norge har fem statlige, vitenskapelige høyskoler og to statlige kunsthøyskoler med ca. 7500 studenter (2004).

De *statlige høyskolene* ble opprettet 1994 ved en omorganisering av de tidligere såkalte regionale høyskolene. Bredden i studietilbudet ved de enkelte høyskolene gjenspeiler de tilbud som fantes ved de tidligere distriktshøyskolene, helsefaghøyskolene, pedagogiske høyskolene, ingeniørhøyskolene, sosialhøyskolene, musikk-konservatoriene og de maritime høyskolene. De statlige høyskolene tilbyr studier av ulik varighet, bachelor- og mastergradsutdanninger, noen også doktorgradsstudier. De gir også yrkesrettet utdanning av opptil fire års varighet og fagstudier og videreutdanning av ulik varighet. De flerårige yrkesstudiene kan føre frem til bestemte yrkestitler, f.eks. førskolelærer, sosionom osv., eller til kompetanse for ulikt arbeid i privat eller offentlig sektor uten en bestemt yrkestittel. Noen toårige høyskolestudier fører frem til tittelen høyskolekandidat. De statlige høyskolene hadde ca. 100 000 studenter (2004).

De private høyskolene tilbyr utdanning på en rekke områder på linje med de statlige høyskolene, f.eks. innen helse- og sosialfag og økonomisk-administrative fag, og hadde ca. 30 000 studenter (2004).

Under følger en oversikt over de statlige høyskolene i Norge, samt noen eksempler på private høyskoler. I tillegg til de statlige høyskolenes regionale administrative plassering, gis det også en oversikt over hvilke faggrupper som er de viktigste ved hver av høyskolene.

Figur 2. Statlige høyskoler i 1994 i alfabetisk rekkefølge samt eksempler på noen private høyskoler. De statlige høyskolene med hovedadministrasjonens plassering og faglig organisering.

<i>Høyskole</i>	<i>Avdelinger</i>
<u>Agder (HiA), Kristiansand</u>	Helse- og idrettsfag; humanistiske fag; kunsthøgskole; pedagogikk; realfag; teknologi; økonomi- og samfunnsfag; lærerutdanninger
<u>Akershus (HiAk), Lillestrøm</u>	Produktdesign; sykepleierutdanning; yrkesfaglærerutdanning; vernepleierutdanning
<u>Bergen (HiB)</u>	Helse- og sosialfag; ingeniørutdanning; lærerutdanning
<u>Bodø (HBO)</u>	Profesjonshøyskolen i Bodø (institutt for lærerutdanning og kulturfag; institutt for sykepleie- og helsefag; Senter for praktisk kunnskap); Handelshøyskolen i Bodø; samfunnsfag; fiskeri- og naturfag
<u>Buskerud (HiBu), Kongsberg</u>	Helsefag; teknologi; optometri og synsvitenskap; lærerutdanning; økonomi og administrasjon
<u>Finnmark (HiF), Alta</u>	Nærings- og sosialfag; helsefag; pedagogiske og humanistiske fag
<u>Gjøvik (HiG)</u>	Helse- og sosialfag; helseteknologi; ingeniør- og allmennfag; sykepleiefag; informatikk og medieteknikk
<u>Harstad (HiH)</u>	Helse- og sosialfag; økonomi og samfunnsfag
<u>Hedmark (HiHm), Elverum</u>	Helse- og idrettsfag; lærerutdanning og naturvitenskap; skog- og utmarksfag; økonomi, samfunnsfag og informatikk

<u>Lillehammer (HiL)</u>	Helse- og sosialfag; samfunnsfag; TV-utdanning og filmvitenskap; Den norske filmskolen; Senter for livslang læring
<u>Molde (HiM)</u>	Økonomi, informatikk og samfunnsfag; helse- og sosialfag
<u>Narvik (HiN)</u>	Data-, elektro- og romteknologi; bygnings-, drifts- og konstruksjonsteknologi; anvendte vitenskaper; helse og sykepleievitenskap
<u>Nesna (HiNe)</u>	Idrett og realfag; språk og kunstfag; samfunnsfag og informatikk; lærerutdanning; sykepleierutdanning
<u>Nord-Trøndelag (HiNT), Steinkjer</u>	Helsefag; samfunn, næring, natur; sykepleier-, ingeniør- og lærerutdanning; trafikklærerutdanning
<u>Oslo (HiO)</u>	Estetiske fag; ingeniørutdanning; sykepleierutdanning; helsefag; lærerutdanning; økonomi-, kommunal- og sosialfag; journalistikk, bibliotek- og informasjonsfag
<u>Samí allaskuvla/Samisk høgskole, Guovdageaidnu/Kautokeino</u>	Språkfag; samfunns- og naturfag; pedagogikk og samisk opplæring; praktisk-estetiske fag
<u>Sogn og Fjordane (HSF), Sogndal</u>	Lærerutdanninger og språk; natur- og ingeniørfag; samfunnsfag; data, økonomi og reiseliv; helse- og sosialarbeiderutdanninger; idrett og friluftsliv
<u>Stord/Haugesund (HSH), Stord</u>	Sykepleierutdanning; lærerutdanninger; ingeniørutdanninger; økonomi og administrasjon; musikk; maritim utdanning; samfunns- og utviklingsstudier
<u>Sør-Trøndelag (HiST), Trondheim</u>	Helse- og sosialfag; informatikk og e-læring; lærer- og tolkeutdanning; mat- og medisinsk teknologi; sykepleie; teknologi; Trondheim økonomiske høgskole
<u>Telemark (HiT), Porsgrunn</u>	Allmennvitenskapelige fag; estetiske fag, folkekultur og lærerutdanning; helse- og sosialfag; teknologiske fag
<u>Tromsø (HiTø)</u>	Lærerutdanning; helsefag; ingeniør- og økonomifag; kunstfag
<u>Vestfold (HVE), Horten</u>	Helsefag; lærerutdanning; maritim utdanning; realfag og ingeniørutdanning; samfunnsfag
<u>Volda (HVO)</u>	Humanistiske fag; lærerutdanning; mediefag; samfunnsfag; Ivar Aasen-instituttet
<u>Østfold (HiØ), Halden</u>	Lærerutdanning; samfunnsfag og fremmedspråk; ingeniørfag; informasjonsteknologi; helse- og sosialfag; Akademi for scenekunst
<u>Ålesund (HiÅ)</u>	Internasjonal markedsføring; teknologi- og nautikkfag; helsefag; biologiske fag

ET UTVALG PRIVATE HØGSKOLER

Bergen arkitektskole, Bergen

Diakonhjemmets høyskole, Oslo

Dronning Mauds Minne Høyskole for førskolelærerutdanning, Trondheim

Handelshøyskolen BI, Oslo

Misjonshøyskolen, Stavanger

Norges Informasjonsteknologiske Høyskole, Oslo

Norsk lærerakademi, Bergen

Norsk reiselivshøyskole, Oslo

Rudolf Steinerhøyskolen, Oslo

Det teologiske Menighetsfakultet, Oslo

Høyere utdanning i dag

Norge har som kunnskapsnasjon et stort behov for personer med høy faglig kompetanse innenfor et bredt spekter av fagfelt.

Norge har ved inngangen til 2011, 8 universiteter, 22 høyskoler og ni vitenskapelige høyskoler under statlig eierskap. I tillegg kommer 6 andre statlige høyskoler som består av etatsintern opplæring i forsvaret og politiet. Norge har også en rekke private høyere utdanningsinstitusjoner, hvorav 25 som mottar statlig tilskudd. De statlige og private institusjonene er regulert i en felles lov om universiteter og høyskoler. For å være attraktive samarbeidspartnere og likeverdige konkurrenter internasjonalt, legges det stor vekt på kvalitet i utdanningene. I tillegg legges det til rette for økt mobilitet over landegrensene, både for studenter og faglig og administrativt ansatte.

Se mer detaljer og detaljert oversikt i for eksempel:

http://no.wikipedia.org/wiki/Liste_over_universitet_og_h%C3%B8yskoler_i_Norge

3. Universiteter og høyskoleers regionale betydning - basert på regionale inndelinger etter økonomiske regioner

I utredningene har vi i hovedsak klassifisert og gruppert regionene etter økonomiske regioner, som delvis er gitt etter 89 regioner og delvis etter 85 regioner, avhengig av om det tas med tall for Oslo og hver av de fire økonomiske regionene i Akershus separat, eller om det opereres med gjennomsnittstørrelser for hele regionen Oslo/Akershus samlet (Se Hustoft mfl. (1999)).

Videre er regionene klassifisert på bakgrunn av om de har høyere utdanningsinstitusjoner eller ikke. Regioner med universiteter er klassifisert sammen som en gruppe, der også disse regionenes høyskoler er inkludert som del av de høyere utdanningsinstitusjonene. De øvrige regionene med høyere utdanningsinstitusjoner er videre gruppert etter hvor stor andel de sysselsatte med høy utdanning ved de høyere utdanningsinstitusjonene utgjør av regionenes totale antall sysselsatte med høy utdanning. Noen få regioner viser en mikroskopisk andel sysselsatte ved høyere utdanningsinstitusjoner, og kan på bakgrunn av dette ikke klassifiseres som høyskoleregioner. For at alle regionene som er tatt med i oversikten over regioner med høyskoler over (se figur 2) skal komme med som høyskoleregioner, har vi satt den nedre grense til 0,3 prosent av den samlede høyt utdannede arbeidskraften sysselsatt ved selve utdanningsinstitusjonen. Deretter er regionene med høyere utdanningsinstitusjoner delt inn i intervaller, der den høyt utdannede sysselsettingen ved utdanningsinstitusjonene utgjør henholdsvis fra 0,3 og inntil 2 prosent av den høyt utdannede sysselsettingen, fra 2 og inntil 5 prosent av sysselsettingen og til slutt regioner der den høyt utdannede sysselsettingen ved utdanningsinstitusjonene utgjør 5 prosent eller mer av den totale høyt utdannede arbeidskraften i regionene. Inndelingen reflekterer en viss sentrum-periferi og størrelsesorientert inndeling av høyskoleregionene, ved at i de største og mest sammensatte høyskoleregionene vil sysselsettingen ved selve høyskolene utgjøre en mindre andel av regionenes samlede antall høyere utdannede sysselsatte sammenliknet med mindre høyskoleregioner.

Tall fra 2005 viser at de høyskoleregioner der sysselsettingen ved selve høyskolene utgjør størst andel er å finne i regionene Notodden/Bø (om lag 11,5 prosent av den samlede høyt utdannede sysselsettingen), Ørsta/Volda (9,8 prosent), Alta (drøyt 8 prosent) og Halden (ca 7,5 prosent), mens regioner der høyskolen utgjør lavest andel av sysselsettingen er Drammen (snaut 0,4 prosent), Stjørdal (0,7 prosent) og Jæren (0,9 prosent). Den største høyere utdanningsregionen i Norge, målt som utdanningsinstitusjonenes andel av samlet høyere utdannet sysselsetting, er å finne i Tromsø, der universiteter og høyskoler utgjør 13,4 prosent av den samlede høyere utdannede sysselsettingen. Trondheim kommer også høyt, med samlet andel sysselsatte ved universitet og høyskoler på litt over 10 prosent av den samlede høyere utdannede sysselsettingen. Til sammenlikning utgjør universitets- og høyskolesysselsettingen i Bergen om lag 6 prosent, i Oslo og Akershus om lag 3,8 prosent og i Stavanger/Sandnes om lag 2 prosent av den samlede høyere utdannede sysselsettingen i disse regionene.

3.1. Universiteter, høyskoler og de regionale arbeidsmarkedene

Noe av motivasjonen ved å etablere og utvikle høyere undervisningsinstitusjoner rundt om i hele landet, er at disse skal være med å legge grunnlaget for et regionalt arbeidsmarked som også er best mulig tilpasset den høyere utdannede arbeidskraften, og dermed også bidra til en fortsatt bevaring av bosettingsmønsteret ved at regionene styrker sin posisjon gjennom utvikling av arbeidsplasser for høyere utdannede sysselsatte.

I de neste avsnittene er det derfor tatt med en del tall og utredninger som kan belyse noe av utviklingen i de regionale arbeidsmarkedene i ulike deler av perioden etter at det statlige høgskolesystemet ble innført i 1994.

3.1.1. Regionale andeler av den høyere utdannede sysselsettingen i og utenfor institusjon i perioden 1994-2005

I tabell 1 har vi tatt med en oversikt som viser den regionale utviklingen i andelen av landets sysselsetting ved høyere utdanningsinstitusjoner i perioden fra 1994 og frem til 2005. Tallene er sammenliknet med tilsvarende utvikling i andelen av den totale sysselsettingen med høyere utdanning. Tallene er først gitt for universitetsregionene samlet, mens tallene for de regionale høgskoleregionene er fordelt etter hvor stor andel sysselsettingen ved høyere utdanningsinstitusjoner utgjør av regionenes totalt antall sysselsatte med høyere utdanning. Høgskoleregioner merket med en stjerne (*) er regionene der høgskolesysselsettingen utgjør minst andel av den totalt høyt utdannede sysselsettingen, de merket med to stjerner (**) har en middels andel høyere utdannede ved utdanningsinstitusjonen sammenliknet med totalsysselsettingen med høyere utdanning, mens høgskoleregioner merket med tre stjerner (***) er regionene der høgskolesysselsettingen utgjør størst andel av den samlede høyt utdannede sysselsettingen. Som sammenlikningsgrunnlag er det også tatt med tall for utviklingen for høyt utdannede sysselsatte for alle regioner uten høyere utdanningsinstitusjoner.

Bak landstallene, her gitt ved en indeks lik 100 prosent, ligger en endring i antall høyere utdannede sysselsatte ved høyere utdanningsinstitusjoner på drøyt 80 prosent fra 1994 til 2005. Tilsvarende endring i antall sysselsatte med høyere utdanning i landet som helhet var på om lag 55 prosent.

Som det går frem av tabellen, har det i perioden vært en klar regional vridning av antall sysselsatte ved de høyere utdanningsinstitusjonene, der universitetsregionene har redusert sin andel av landets sysselsetting med 4,7 prosentpoeng fra 1994 til 2005, mens den sterkeste økningen har kommet i høgskoleregioner merket med to stjerner, som vil si i høgskoleregioner der andelen høyere utdannede sysselsatte ved høgskolene utgjør mellom 2 og 5 prosent av regionenes samlede antall sysselsatte med høyere utdanning. At andelsendringene ikke summerer seg helt til null skyldes at det også i sum er registrert et lite antall høgskolesysselsatte i de regionene som her er definert som ikke høgskoleregioner.

Ser vi på tilsvarende endringer i totalt antall sysselsatte med høyere utdanning, viser de regionale tallene nær det motsatte av utviklingen i antall sysselsatte ved høyere utdanningsinstitusjoner. Til tross for en klar reduksjon i andelen av landets sysselsatte ved universiteter og høgskoler, viser universitetsregionene en klar andelsøkning av landets totalt antall sysselsatte med høyere utdanning. Høgskoleregionene som viste den sterkeste andelsgevinsten av høgskoleansatte, er de av høgskoleregionene som viser den største andelsreduksjonen av landets sysselsatte med høyere utdanning. Størst andelsreduksjon i antall høyere utdannede sysselsatte er imidlertid å finne i regionene uten høgskoler, med en reduksjon på 0,9 prosentpoeng fra 1994 til 2005. Dette indikerer at selv de minst presterende høgskoleregionene med hensyn til høyere utdannet sysselsettingsvekst dog utvikler seg noe bedre enn gjennomsnittet for regioner uten høgskoler.

Tabell 1: Andel av landets sysselsatte med høyere utdanning i høyere utdanningsinstitusjoner og av sysselsettingen med høyere utdanning totalt 1994-2005. Kategorier av regioner etter arbeidssted.

Regioner med høyere utdanningsinstitusjoner, universiteter og regionale høyskoler, er merket og gruppert etter hvor stor andel sysselsatte med høyere utdanning ved utdanningsinstitusjonene utgjør av regionenes totalt antall sysselsatte med høyere utdanning etter følgende intervaller:

* 0,3 – 2 prosent, ** 2-5 prosent, *** 5 prosent og mer.

Kategorier av regioner:	Andel av sysselsettingen ved høyere utdanningsinstitusjoner i 1994	Andel av sysselsettingen ved høyere utdanningsinstitusjoner i 2005	Endring i andel av sysselsetting i høyere utdanningsinstitusjoner 1994-2005	Andel av total sysselsetting med høy utdanning i 1994	Andel av total sysselsetting med høy utdanning i 2005	Endring i andel av sysselsetting med høy utdanning 1994-2005
Hele landet **	100	100	0	100	100	0
Universitet og høyskole	82,7	78,0	-4,7	54,4	56,4	2,0
Høyskole *	4,2	4,1	-0,1	12,6	12,5	-0,1
Høyskole **	7,0	12,0	5,0	15,9	15,5	-0,4
Høyskole ***	5,4	5,7	0,3	2,9	2,7	-0,2
Ingen høyskoler	0,0	0,0	0,0	13,3	12,4	-0,9

3.1.2. Regional utvikling i sysselsettingen etter tusenårsskiftet

I tabell 2 viser vi hvordan utviklingen i den regionale sysselsettingen har foregått hittil på 2000-tallet både for sysselsettingen samlet og fordelt på de med og uten høyere utdanning. Vi ser at for landet som helhet har økningen i sysselsettingen for høyt utdannede vært om lag tre ganger så sterk som for sysselsettingen samlet, og om lag ti ganger sterkere enn for sysselsettingsveksten blant personer uten høyere utdanning.

Tabell 2: Endring i antall sysselsatte etter kategori av regioner 2000-2009. Total sysselsetting og fordelt på sysselsatte med og uten høyere utdanning. Etter arbeidssted.

Regioner med høyere utdanningsinstitusjoner, universiteter og regionale høyskoler, er merket og gruppert etter hvor stor andel sysselsatte med høyere utdanning ved utdanningsinstitusjonene utgjør av regionenes totalt antall sysselsatte med høyere utdanning etter følgende intervaller:

* 0,3 – 2 prosent, ** 2-5 prosent, *** 5 prosent og mer.

Regionkategori:	TOTAL SYSSELSETTING		SYSSELSATTE UTEN HØYERE UTDANNING		SYSSELSATTE MED HØYERE UTDANNING	
	Endring 2000-2009	Avvik fra landet i prosentpoeng	Endring 2000-2009	Avvik fra landet i prosentpoeng	Endring 2000-2009	Avvik fra landet i prosentpoeng
Hele landet **	10,4	0	3,0	0	31,0	0
Universitet og høyskole	17,1	6,7	8,5	5,5	37,7	6,8
Høyskole *	10,8	0,5	3,9	0,9	36,7	5,7
Høyskole **	8,7	-1,7	2,0	-1,0	30,6	-0,4
Høyskole ***	5,8	-4,5	-0,8	-3,8	27,8	-3,1
Ingen høyskoler	4,1	-6,3	-0,8	-3,8	26,0	-4,9

Igjen er det regionene med både universitet og høyskoler som viser den sterkeste veksten, noe som gjelder både for sysselsettingen samlet og for både de med høy og ikke høy utdanning.

Med andre ord indikerer dette at der hvor sysselsettingsveksten er sterkest for høyere utdannet arbeidskraft, skapes også flest jobber for personer med lavere utdanning. Dette mønsteret fortsetter videre nedover i hierarkiet, der de største og mest sammensatte av høgskoleregionene er de som kommer nærmest universitets- og høgskoleregionene mht sysselsettingsvekst, mens de av høgskoleregionene der høgskolen i seg selv betyr mest for sysselsettingen er de av høgskoleregionene som kommer dårligst ut med hensyn på sysselsettingsvekst, det være seg samlet og både for de med og for de uten høy utdanning. Disse regionene kommer imidlertid litt bedre ut enn regioner uten høgskoler med hensyn til sysselsettingsvekst blant høyt utdannede, men omtrent på samme nivå for sysselsettingsveksten for øvrig.

3.1.3. Brutto- og nettoendringer i sysselsettingen

I tabell 3a er det gitt en oversikt over hvilke samlede brutto sysselsettingsallokeringer og re-allokeringer som ligger bak netto sysselsettingsendringer etter arbeidssted i perioden 2004-2005. Samlet sett er det også regioner med både universitet og høgskoler som viser størst økning i sysselsettingen også i denne perioden. De øvrige høgskoleregionene viser til dels en svak vekst eller nær nullvekst i sysselsettingen, mens regioner uten høgskoler viser en svak nedgang i sysselsettingen.

Med hensyn til bruttomobiliteten på arbeidsmarkedet er det regionene med både universitet og høgskoler som viser de største strømmene både ut av sysselsetting men spesielt til sysselsetting.

Forskjeller i nedbemanning i bedrifter som reduserer sin sysselsetting er forholdsvis små mellom disse kategorier av regioner, med en liten overvekt i høgskoleregioner der høgskolene utgjør den største andelen av regionenes høyere utdannede sysselsetting. Andelen av sysselsettingen som rammes av nedleggelse er også forholdsvis lik i alle regioner som har høyere utdanningsinstitusjoner, men gjennomsnittet er en del høyere i regionene som ikke har høgskoler.

Tabell 3a. Brutto reallokering av sysselsetting 2004 - 2005 etter kategorier av regioner. Alt i prosent av sysselsettingen i 2004. Uveid gjennomsnitt.

Regioner med høyere utdanningsinstitusjoner, universiteter og regionale høgskoler, er merket og gruppert etter hvor stor andel sysselsatte med høyere utdanning ved utdanningsinstitusjonene utgjør av regionenes totalt antall sysselsatte med høyere utdanning etter følgende intervaller:

* 0,3 – 2 prosent, ** 2-5 prosent, *** 5 prosent og mer.

Kategorier av regioner:	1) Syssel setting 2004	2) Total Avgang	3) Ned-beman-ning	4) Ned- leggel- ser	5) Øvrig av- gang	6) Total tilgang	7) Bedrifts- intern oppgang	8) Ny virk- som- het	9) Øvrig til- gang	10) Syssel setting 2004/ 2005
Hele landet **	100,0	25,8	9,3	2,8	13,7	27,0	7,8	5,5	13,7	101,2
Universitet og høgskole	100,0	27,1	9,3	2,8	15,0	28,9	8,5	5,9	14,5	101,9
Høgskole *	100,0	25,8	9,3	2,9	13,6	26,2	7,1	5,8	13,3	100,4
Høgskole **	100,0	25,4	9,7	2,8	12,9	25,4	7,3	5,6	12,4	100,0
Høgskole ***	100,0	25,5	9,6	2,7	13,2	25,8	8,2	5,0	12,7	100,3
Ingen høgskoler	100,0	25,6	9,2	3,5	12,9	25,4	7,3	5,9	12,3	99,8

Med hensyn til rekruttering er sysselsettingsveksten i bedrifter som øker sin sysselsetting størst i regionene med universitet og høgszkoler og i de høgszkoleregionene der høgszkolene har størst lokal andel av sysselsettingen, mens forskjellene er små mellom de øvrige regionene inkludert regioner uten høgszkoler. Sysselsettingsøkning på grunn av nyetablert virksomhet utgjør størst andel av sysselsettingen i universitetsregionene og i regionene uten høgszkoler, og lavest i høgszkoleregioner der høgszkolene i seg selv utgjør størst andel av den høyt utdannede arbeidskraften.

I tabell 3b vises tilsvarende bruttoallokeringer og reallokeringer for personer med høyere utdanning. Resultatene er gitt i to rader for hver av regionkategoriene, der den første raden viser nettoendringene og brutto reallokeringene for personer med høyere utdanning samlet, mens i den andre raden er høyere utdannede sysselsatte ved de høyere utdanningsinstitusjonene holdt utenfor.

Den samlede bruttomobiliteten både ut av og spesielt til sysselsetting er også nå høyest i regionene med universitet og høgszkoler, som viser de største strømmene både ut av sysselsetting men spesielt til sysselsetting. Ellers er det en tendens til at mobiliteten øker noe når personer sysselsatt ved de høyere utdanningsinstitusjonene holdes utenfor.

Tabell 3b Brutto reallokering av sysselsetting 2004 - 2005 etter kategorier av regioner. Sysselsatte med høyere utdanning (rad 1) og sysselsatte med høyere utdanning minus sysselsatte ved høgszkolene (rad 2). I prosent av sysselsettingen i 2004. Uveid gjennomsnitt.

Regioner med høyere utdanningsinstitusjoner, universiteter og regionale høgszkoler, er merket og gruppert etter hvor stor andel sysselsatte med høyere utdanning ved utdanningsinstitusjonene utgjør av regionenes totalt antall sysselsatte med høyere utdanning etter følgende intervaller:

* 0,3 – 2 prosent, ** 2-5 prosent, *** 5 prosent og mer.

Kategorier av regioner:	1) Sysselsetting 2004	2) Total Avgang	3) Nedbemann-ning	4) Nedlegg-elser	5) Øvrig av-gang	6) Total tilgang	7) Bedrifts-intern oppgang	8) Ny Virk-som-het	9) Øvrig Til-gang	10) Syssel setting 2005
Hele landet **	100,0	23,3	7,2	3,6	12,6	26,3	7,9	6,2	12,2	102,9
	100,0	23,5	7,3	3,8	12,4	26,4	7,9	6,4	12,1	102,9
Universitet og høgszkole	100,0	24,7	8,3	3,6	12,8	27,8	8,7	6,7	12,4	103,0
	100,0	25,0	8,6	3,8	12,6	28,0	8,8	7,0	12,2	103,0
Høgszkole *	100,0	22,9	7,7	3,7	11,5	25,3	7,2	6,9	11,2	102,3
	100,0	23,0	7,7	3,8	11,5	25,4	7,3	7,0	11,2	102,4
Høgszkole **	100,0	22,0	7,3	3,8	10,9	24,6	7,6	6,4	10,6	102,6
	100,0	22,0	7,4	3,8	10,8	24,7	7,6	6,6	10,6	102,6
Høgszkole ***	100,0	24,3	7,8	3,9	12,6	26,8	8,1	7,1	11,6	102,5
	100,0	25,0	8,3	4,4	12,3	27,4	8,3	7,7	11,4	102,4
Ingen høgszkoler	100,0	23,5	7,9	4,7	10,9	25,2	7,5	7,5	10,3	101,8
	100,0	23,5	7,9	4,7	10,9	25,2	7,5	7,5	10,3	101,8

Nedbemanning i bedrifter som reduserer sin sysselsetting er nå størst i regionene med universitet og høyskoler og i høyskoleregioner der sysselsatte ved høyskolene utgjør størst andel av den totale sysselsettingen, og som tallene viser størst når sysselsettingen ved de høyere undervisningsinstitusjonene holdes utenfor. Lavest nedbemanning er å finne i høyskoleregioner der høyskolens sysselsettingsandel ligger sånn midt på treet. Andelen av sysselsettingen som rammes av nedleggelse er høyest i de regionene der man ikke finner høyskoler, men nesten like høy i høyskoleregioner der sysselsettingen ved høyskolene utgjør størst andel av den lokale sysselsettingen, og spesielt når denne andelen av sysselsettingen holdes utenfor. Selv om de regionale forskjellene ikke er store, er den laveste andelen nedleggelse å finne i regioner med universitet og høyskoler.

Med hensyn til rekruttering er sysselsettingsveksten i bedrifter som øker sin sysselsetting størst i regionene med universitet og høyskoler og i de høyskoleregionene der høyskolene har størst lokal andel av sysselsettingen, mens forskjellene er små mellom de øvrige regionene, men dog lavest i høyskoleregioner der høyskolesysselsettingen utgjør lavest andel av den totale høyt utdannede sysselsettingen. Sysselsettingsøkning på grunn av nyetablert virksomhet utgjør størst andel av sysselsettingen i høyskoleregioner der høyskolene i seg selv utgjør størst andel av den høyere utdannede arbeidskraften, samt i regioner uten høyskoler. Altså i de samme regioner der andelen sysselsatte som berøres av nedleggelse også er høyest. Forskjellene mellom de øvrige regionene er små med hensyn til nyetableringer, men dog lavest i høyskoleregioner der høyskolesysselsettingen utgjør en middels andel av totalsysselsettingen.

I tabell 4 har vi vendt blikket mot sysselsettingen målet etter aktørenes bosted for å måle rekruttering til og avgang fra sysselsetting med hensyn til de arbeidskraftstrømmene som går til og fra andre statusgrupper på arbeidsmarkedet. Alle tallene er målt i prosent av sysselsettingsnivået i 2004 og viser hvor stor andel hver av disse strømmene utgjør av den årlige endringen i bostedssysselsettingen. Bruttostrømmer mellom jobber internt i regionene er her holdt utenfor, skjønt vridninger i utdanningsnivået blant alle sysselsatte er tatt med.

Tallene for landet som helhet viser at 2,5 prosent av rekrutteringen til sysselsetting i denne perioden stammer fra de som går fra utdanning til jobb, mens 1,4 prosent av de sysselsatte går motsatt vei over i utdanning. Tilsvarende tall for arbeidsledige er 1,1 prosent til jobb og 0,8 prosent fra jobb til ledighet. Det er flere (2,6 prosent), som går fra jobb og ut av arbeidsstyrken enn de som rekrutteres til jobb blant de utenfor arbeidsstyrken (1,9 prosent av de sysselsatte). Flyttingene bidrar mye både til rekruttering gjennom innflytting til jobb (3,8 prosent) og til avgang fra sysselsetting gjennom utflytting (3,6 prosent). Det vil si at flytteprosessen samlet bidrar til en netto sysselsettingsvekst for landet som helhet på 0,2 prosent av sysselsettingen. Tilsvarende tall for internasjonal flytting var at innvandringen direkte til jobb bidro med 0,3 prosent økning i sysselsettingen mens utvandringen fra jobb bidro med 0,4 prosent nedgang i sysselsettingen. Videre viser tallene at utdanningsvridningen utgjør en betydelig del av endringene. Dette har sammenheng med at enkelte sysselsatte endrer sitt utdanningsnivå fra det ene året til det neste, men aller mest på grunn av at de som forlater en jobb for godt har et lavere utdanningsnivå enn de som rekrutteres til sysselsetting.

Når disse bruttostrømmer vurderes ut fra kategorier av regioner ser vi at jobbstrømmer direkte fra utdanning utgjør noe større andel av sysselsettingen i høyskoleregioner der høyskolene utgjør størst andel av den høyere utdannede sysselsettingen. Dette er forventet ut fra nettopp den større andel høyskolene utgjør av det samlede arbeidsmarkedet for høyere utdannede. Litt

mer overraskende viser også regioner uten høgszkoler større enn gjennomsnittlig andel rekruttering til jobb. Dette vil da nødvendigvis si blant høyere utdannede bosatte som tar sin utdanning utenfor egen region.

Overgangene fra arbeidsledighet bidrar forholdsvis lite, og med små forskjeller mellom kategoriene av regioner. Det samme gjelder bidraget fra høyere utdannede utenfor arbeidsstyrken. Innflytting til jobb bidrar klart mer, riktignok mest i regioner med universitet og høgszkoler, men med små forskjeller mellom regionkategoriene. De høyeste ratene er å finne i utflytting fra jobb, og det er også her man finner de klart største regionale forskjellene, med lavest utflytting fra jobb i universitets- og høgszkoleregionene og høyest utflytting fra jobb i høgszkoleregioner der høgskolene representerer høyest andel av de høyere utdannede sysselsatte, samt i regionene uten høgszkoler. Med andre ord er det utflyttingen fra jobb som skaper de store regionale forskjellene og ikke innflyttingen til jobb. Det er imidlertid verdt å merke seg at utflyttingen av høyere utdannede fra mer perifere regioner kan være høyere enn det utflyttingen fra jobb tilsier, fordi flere velger å flytte ut uten først å gå veien via lokal sysselsetting. Mer om dette i neste avsnitt, som tar for seg alle flyttinger. Ellers er det små regionale forskjeller i inn- og utvandring til og fra jobb, men noe høyere i regioner med universitet og høgszkoler enn i de øvrige regionkategoriene. Totalt sett er det også universitets- og høgskoleregionene som viser den største sysselsetningsveksten også etter bosted, mens høgskoleregionene der høgskolene utgjør middels andel av de høyere utdannede sysselsatte og regioner uten høgszkoler viser lavest bostedssysselsetningsvekst for høyere utdannede.

Tabell 4: Endring i antall sysselsatte 16-66 år etter kategori av bostedsregion 2004-2005. Etter rekrutteringskilde og avgangstatus. Sysselsatte med høyere utdanning. I prosent av bostedssysselsettingen med høyere utdanning i 2004.

Regioner med høyere utdanningsinstitusjoner, universiteter og regionale høgszkoler, er merket og gruppert etter hvor stor andel sysselsatte med høyere utdanning ved utdanningsinstitusjonene utgjør av regionenes totalt antall sysselsatte med høyere utdanning etter følgende intervaller:

* 0,3 – 2 prosent, ** 2-5 prosent, *** 5 prosent og mer.

	Utdanning		Arbeidsledig		Utenfor arbeidsstyrken		Innenlandsk Flytting		Internasjonal Flytting		Utdanningsvridning	Total 2004-2005
	Til	Fra	Til	Fra	Til	Fra	Inn	Ut	Inn	Ut	Til høy utdanning	
Til og fra sysselsetting:	Til	Fra	Til	Fra	Til	Fra	Inn	Ut	Inn	Ut	Til høy utdanning	
Regiontype:												
Hele landet	2,5	1,4	1,1	0,8	1,9	2,6	3,8	3,6	0,3	0,4	2,5	3,3
Universitet og høgszkole	2,5	1,5	1,2	0,8	1,8	2,4	4,0	3,1	0,3	0,4	2,2	3,9
Høgszkole *	2,5	1,5	1,0	0,8	1,9	2,6	3,8	4,1	0,2	0,3	3,0	3,2
Høgszkole **	2,8	1,5	0,8	0,7	1,4	2,4	3,5	5,0	0,2	0,3	3,2	2,2
Høgszkole ***	3,2	1,9	1,1	0,8	1,6	2,0	3,9	5,2	0,1	0,3	3,3	3,1
Ingen høgszkoler	2,8	1,6	0,8	0,6	1,7	2,6	3,8	5,7	0,1	0,3	3,4	1,9

3.2. Flytting, mobilitet og utdanningsnivå i høgszkoleregionene

I tabellene 5a og 5b er det tatt med resultater som viser brutto og netto flytting samt befolkningens gjennomsnittlige utdanningsnivå, målt som gjennomsnittet av personenes antall år under utdanning, og regionenes "brain-gain" og "brain-drain" gjennom flytteprosessen. I tabell 5a er det vist resultater for hele befolkningen i aldersgruppen 25-60 år fratrukket de som var under utdanning og samtidig ikke i sysselsetting. I tabell 5b vises tilsvarende

resultater, men avgrenset til personer med høyere utdanning. Alle resultatene er gitt som årlige veide gjennomsnitt over perioden 2000-2005.

Regioner med både universitet og høyskoler viser høyest verdier for nesten samtlige størrelser for befolkningen som helhet. Det vil si både for brutto innflytting og brutto utflytting, men dog slik at også netto innflytting blir høyest i disse regionene. Videre at det gjennomsnittlige utdanningsnivået i befolkningen er klart høyere enn i andre typer av regioner og at tilførselen av kunnskap gjennom innflytting er større enn eksport av kunnskap gjennom utflytting. Høgskoleregionene der høgskolen utgjør lavest andel av sysselsettingen presterer også bra med hensyn til flyttebalansen, men viser noe lavere nivå på befolkningens utdanningsnivå og taper ytterligere noe kunnskap gjennom flytteprosessen ved at utflyttere har noe høyere utdanningsnivå enn innflytterne.

De øvrige høgskoleregionene samt regionene uten høyskoler viser alle negativ flyttebalanse i befolkningen, lavere enn gjennomsnittlig utdanningsnivå og tap av kunnskap gjennom flytteprosessen. Sterkest tap av utdanningskompetanse gjennom flytteprosessen er å finne i de høgskoleregionene der sysselsettingen ved høyskolene i seg selv utgjør størst andel av regionenes høyere utdannede sysselsatte. Lavest gjennomsnittlig utdanningsnivå i befolkningen er dog å finne i de regionene som ikke har høyskoler.

Tabell 5a: Gjennomsnittlige flytterater per 1000 innbyggere i alderen 25-60 år og gjennomsnittlig utdanningsnivå basert på utdanningens varighet. Veid gjennomsnitt 2000-2005. Kategorier av regioner etter bosted. (Omfatter ikke personer under utdanning som ikke er sysselsatte).

Regioner med høyere utdanningsinstitusjoner, universiteter og regionale høyskoler, er merket og gruppert etter hvor stor andel sysselsatte med høyere utdanning ved utdanningsinstitusjonene utgjør av regionenes totalt antall sysselsatte med høyere utdannelse etter følgende intervaller:

* 0,3 – 2 prosent, ** 2-5 prosent, *** 5 prosent og mer.

Kategorier av regioner:	FLYTTERATER Per 1000 innbyggere 25-60 år			UTDANNINGSNIVÅ INDEKS: Gjennomsnittlig utdanning i befolkningen 25-60 år i hele landet=100		
	Brutto Innflytting	Brutto Utflytting	Netto Innflytting	Befolkningen	Innflyttere	Utflyttere
Hele landet **	27,68	27,68	0,00	100,00	106,12	106,12
Universitet og høyskole	34,26	31,22	3,05	102,16	108,20	106,60
Høyskole *	25,29	23,80	1,48	97,51	103,80	104,63
Høyskole **	22,01	24,61	-2,60	98,69	105,37	106,68
Høyskole ***	25,55	27,19	-1,64	98,22	104,77	107,21
Ingen høyskoler	25,80	28,87	-3,07	96,38	102,21	104,10

Når tilsvarende resultater konsentreres om personer som har fullført en høyere utdanning, er flyttebalansen klart styrket for regioner med universitet og høyskoler. Regioner der høyskolesysselsettingen utgjør mindre enn 2 prosent av den samlede høyere utdannede sysselsettingen viser nær balanse i flyttingene, men dog med en svak negativ nettoutflytting. De øvrige høgskoleregionene og især regioner uten høyskoler viser alle betydelige flyttetap av antall høyere utdannede personer. Som tallene viser er det utflyttingsratene som skaper de største regionale forskjellene mellom de sentrale regionene og de mest perifere høgskoleregionene og regioner uten høyskoler. Innflyttingsratene er derimot jevnere fordelt

mellom regiontypene. Ser vi på utdanningsnivåene, er forskjellene mellom regiontypene svært små både med hensyn til det gjennomsnittlige utdanningsnivået blant høyere utdannede, og med hensyn til om det gjennomsnittlige utdanningsnivået er høyest blant innflyttere eller utflyttere. Selv om personer med høyere utdanning er underrepresentert i de mest perifere regionene, så avviker ikke det gjennomsnittlige utdanningsnivået hos de høyere utdannede som bor der vesentlig fra utdanningsnivået til høyere utdannede i andre regioner, og dermed heller ikke fra landsgjennomsnittet.

Tabell 5b: Gjennomsnittlige flytterater per 1000 innbyggere i alderen 25-60 år med høyere utdanning og gjennomsnittlig utdanningsnivå blant personer med høyere utdanning basert på utdanningens varighet. Veid gjennomsnitt 2000-2005. Kategorier av regioner etter bosted. (Omfatter ikke personer under utdanning som ikke er sysselsatte).

Regioner med høyere utdanningsinstitusjoner, universiteter og regionale høyskoler, er merket og gruppert etter hvor stor andel sysselsatte med høyere utdanning ved utdanningsinstitusjonene utgjør av regionenes totalt antall sysselsatte med høyere utdanning etter følgende intervaller:

* 0,3 – 2 prosent, ** 2-5 prosent, *** 5 prosent og mer.

Kategorier av regioner:	FLYTTERATER Per 1000 innbyggere 25-60 år med høyere utdanning			UTDANNINGSNIVÅ INDEKS: Gjennomsnittlig utdanning i befolkningen 25-60 år med høyere utdanning i hele landet=100		
	Brutto Innflytting	Brutto Utflytting	Netto Innflytting	Befolkningen	Innflyttere	Utflyttere
Hele landet **	39,59	39,59	0,00	100,00	100,57	100,57
Universitet og høyskole	44,97	38,87	6,10	100,38	100,76	100,52
Høyskole *	37,55	38,32	-0,77	99,00	100,54	100,18
Høyskole **	33,22	39,85	-6,63	99,33	100,89	100,77
Høyskole ***	38,06	46,60	-8,55	99,91	100,88	100,89
Ingen høyskoler	40,13	50,01	-9,88	99,13	100,40	100,41

I tabell 6 har vi til slutt sett på hvordan de forskjellige kategoriene av regioner er i stand til å beholde og sysselsette sine ”beholdninger” av høyere utdannet arbeidskraft. Mobilitetsratene er standardisert slik at landsgjennomsnittet er satt lik hundre for hvert av mobilitetssegmentene, og tilsvarende derfor også for den samlede mobiliteten til og fra jobb. Tallene er satt sammen av et uveid gjennomsnitt over årene 1999-2005.

Som figuren viser er det regioner med universitet og høyskoler samt høyskoler der høyskolene utgjør liten og middels andel av den totalt høyere utdannede sysselsettingen som har størst evne til å beholde sine høyere utdannede sysselsatte, mens høyskoleregioner der høyskolen utgjør størst andel av de høyere utdannede sysselsatte viser lavest tilbøyelighet til å beholde de sysselsatte.

Regioner der høyskolen utgjør minst andel av den høyere utdannede sysselsettingen viser størst tilbøyelighet til å få de nyutdannede i jobb, mens det også her er de regioner hvor høyskolene utgjør størst andel av de høyere utdannede som scorer lavest på å få de nye høyere utdannede i jobb lokalt.

På den annen side viser den siste kategorien av regioner, sammen med regionene uten høgschooler, størst tilbøyelighet til å sysselsette sine høyere utdannede arbeidsledige, mens regionene med universitet og høgschooler scorer lavest her.

Kanskje som forventet er det de mest sentrale regionene med universitet og høgschooler som viser størst tilbøyelighet til å rekruttere høyere utdannede utenfor arbeidsstyrken.

Innflytting til jobb var også i hele denne perioden høy i de mest sentrale regionene, men enda høyere i de mest perifere regionene der høgschoolene utgjør størst andel av sysselsettingen og i regionene uten høgschooler. Men som vi ser er det igjen utflyttingen som skaper de største regionale forskjellene, med svært lav utflyttingsindeks i regioner med universitet og høgschooler som stiger etter hvert som vi kommer nedover til regioner uten høgschooler med den høyeste utflyttingsindeksen.

Innvandringen til jobb var i disse årene klart høyest i regioner med universitet og høgschooler, men dette gjaldt helt klart også utvandringen fra jobb.

Tabell 6: Overganger til og fra sysselsetting i 8 mobilitetssegmenter. Beregnet som et uveid gjennomsnitt over årene 1999-2005. Landsgjennomsnittet er satt lik 100 i hvert mobilitetssegment. Etter kategori av regioner etter bosted. Sysselsatte med høyere utdanning.

Regioner med høyere utdanningsinstitusjoner, universiteter og regionale høgschooler, er merket og gruppert etter hvor stor andel sysselsatte med høyere utdanning ved utdanningsinstitusjonene utgjør av regionenes totalt antall sysselsatte med høyere utdanning etter følgende intervaller:

* 0,3 – 2 prosent, ** 2-5 prosent, *** 5 prosent og mer.

Til og fra sysselsetting:	Fort-satt i jobb lokalt	Fra utdanning til jobb lokalt	Fra arbeidsledighet til jobb lokalt	Fra utenfor arbeidsstyrken til jobb lokalt	Inn-flytting til jobb	Ut-flytting fra jobb	Inn-vandring til jobb	Ut-vandring fra jobb.	Total indeks
Hele landet **	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Universitet og høgschooler	100,2	97,9	99,8	100,2	106,5	88,5	114,1	110,0	102,6
Høgschooler *	100,1	101,6	102,8	100,1	106,6	122,4	73,0	72,6	99,4
Høgschooler **	100,2	97,8	100,5	87,5	98,9	131,2	66,6	66,3	95,6
Høgschooler ***	99,0	88,8	107,0	94,0	112,4	149,5	58,5	71,7	93,7
Ingen høgschooler	99,3	96,2	106,1	94,9	112,2	160,8	72,6	68,7	96,0

3.3 Bofasthet og flytting blant studenter etter at utdanningen er fullført

Her er det tatt utgangspunkt i alle landets studenter i 1994 med definisjon etter studieregion (økonomisk region) og bosted dette året. Deretter er de samme personene fulgt frem til året 2000 og deretter videre til året 2005, for å undersøke om de da er bosatte i studieregionene eller ikke. Studentene er delt inn i to hovedgrupper, der den første gruppen består av de som både studerte og var registrert bosatte i studieregionen, mens den andre gruppen omfatter studenter i studieregionen som ikke var registrert bosatte i denne regionen. Som man kunne forvente er det den første gruppen som i størst omfang blir å finne som bosatte i studieregionen også etter at studiene er ferdige, skjønt en del studenter flytter etter hvert til sin studieregion etter at studiene er ferdige. Dette gjelder spesielt til Oslo/Akershus og Stavanger, men også enkelte andre regioner gjør det bra her.

Ellers følger mønsteret mye av det samme som tidligere indikatorer har vist av forskjeller mellom utdanningsregionene, ved at universitetsregionene viser størst tilbøyelighet til å beholde sine studenter etter avsluttet utdanning, etterfulgt av de høgskoleregionene der andelen sysselsatte ved høgskolen utgjør minst andel av regionenes høyere utdannede sysselsatte, mens høgskoleregioner der høgskolen i seg selv utgjør stor andel av den høyere utdannede sysselsettingen viser lavest tilbøyelighet til å beholde sine studenter i ettertid. Av samtlige utdanningsregioner er det Oslo/Akershus, Stavanger, Fredrikstad/Sarpsborg, Drammen, Tønsberg/Horten og Haugesund som i størst grad beholder sine studenter, mens Narvik klart skiller seg ut i motsatt retning ved å miste majoriteten av sine studenter etter fullførte studier. Regioner som Notodden/Bø og Hønefoss viser også lave tall for bosetting av studenter i årene etter at studiene er avsluttet.

For øvrig tok vi med regionkategorien ”Ingen høgschooler”. Som tidligere nevnt ble grensen satt ved 0,3 prosent for den andelen høgschoolens ansatte utgjør av en regions høyere utdannede arbeidstakere. Derfor fremkommer det enkelte tall også for regioner med marginal/ubetydelig andel høgschoolansatte. Men vi tok likevel med tall for disse regionene i oppsettet under for kategorier av regioner.

Tabell 7a. Studenter ved universiteter og høgschooler i 1994 og hvor stor andel av disse som bor i studieregionene i 2000 og 2005. Økonomiske regioner aggregert til utdanningsregioner.

	Alle studenter i 1994 som studerte og var bosatte i studieregionen. (Indeks = 100)		Alle studenter i 1994 som studerte i studieregionen men var registrert bosatte i andre regioner. (Indeks = 100)	
	Andel bosatt i studieregionen i 2000	Andel bosatt i studieregionen i 2005	Andel bosatt i studieregionen i 2000	Andel bosatt i studieregionen i 2005
Hele landet	78,2	74,1	16,2	16,9
Universitet og høgschooler	79,7	75,6	22,4	23,5
Oslo/Akershus (2,0=<5,0)	84,7	80,1	32,7	34,8
Kristiansand (2,0=<5,0)	75,4	70,9	9,6	10,7
Stavanger/Sandnes (2,0=<5,0)	82,0	79,9	20,3	19,4
Bergen =>5,0	76,2	72,4	15,8	17,0
Trondheim =>5,0	67,3	64,6	13,9	14,1
Tromsø =>5,0	67,4	61,8	16,7	17,1

Tabell 7a fortsetter

	Alle studenter i 1994 som studerte og var bosatte i studieregionen. (Indeks = 100)		Alle studenter i 1994 som studerte i studieregionen men var registrert bosatte i andre regioner. (Indeks = 100)	
	Andel bosatt i studieregionen i 2000	Andel bosatt i studieregionen i 2005	Andel bosatt i studieregionen i 2000	Andel bosatt i studieregionen i 2005
Høgskoler (0,3<2,0)	77,2	73,8	7,8	7,8
Fredrikstad/Sarpsb.	81,0	78,6	7,7	9,0
Hamar	78,5	75,7	6,5	6,8
Drammen	82,7	78,4	11,2	9,8
Hønefoss	53,8	52,9	7,1	5,3
Skien/Porsgrunn	77,2	73,1	8,2	8,0
Arendal	76,0	71,0	6,0	6,4
Jæren	67,7	61,3	1,8	1,1
Ålesund	75,1	74,0	13,5	14,5
Hammerfest	66,4	54,5	7,1	4,5
Høgskoler (2,0=<5,0)	71,2	67,4	6,0	5,8
Lillehammer	60,9	52,0	4,5	4,3
Gjøvik	63,7	61,7	3,8	3,8
Kongsberg	65,0	63,2	7,9	8,1
Tønsberg/Horten	80,7	76,9	6,4	6,8
Haugesund	80,0	73,4	12,9	7,7
Sunnhordland	71,1	69,6	4,9	5,2
Førde	66,3	58,1	9,1	8,0
Molde	70,2	65,4	4,7	4,3
Steinkjer	61,9	58,1	3,4	4,2
Namsos	73,2	72,6	5,0	5,9
Levanger/Verdal	76,1	73,2	4,0	4,2
Bodø	71,9	69,3	9,9	9,6
Narvik	44,0	38,7	4,4	2,7
Mo i Rana (Nesna)	67,5	67,2	2,3	2,3
Harstad	68,6	63,4	9,8	10,2
Høgskoler =>5,0	64,4	60,3	2,9	2,9
Halden	73,4	70,5	2,4	2,0
Elverum	63,9	59,0	3,0	3,0
Notodden/Bø	58,9	51,8	2,2	2,2
Sogndal/Årdal	64,2	58,3	3,1	3,9
Ørsta/Volda	60,8	58,4	2,6	2,2
Alta	65,0	62,7	5,5	5,1

Tabell 7b: Studenter ved universiteter og høyskoler i 1994 og hvor stor andel av disse som bor i studieregionene i 2000 og 2005. Tall basert på økonomiske regioner aggregert til utdanningsregioner.

	Alle studenter i 1994 som studerte og var bosatte i studieregionen. (Indeks = 100)		Alle studenter i 1994 som studerte i studieregionen men var bosatte i andre regioner. (Indeks = 100)	
	Andel bosatt i studieregionen i 2000	Andel bosatt i studieregionen i 2005	Andel bosatt i studieregionen i 2000	Andel bosatt i studieregionen i 2005
Hele landet	78,2	74,1	16,2	16,9
Universitet og høyskoler	79,7	75,6	22,4	23,5
Høyskoler (0,3<2,0)	77,2	73,8	7,8	7,8
Høyskoler (2,0=<5,0)	71,2	67,4	6,0	5,8
Høyskoler =>5,0	64,4	60,3	2,9	2,9
Ingen høyskoler (<0,3)	75,0	72,1	5,0	5,4

3.4 Igangværende utdanning fordelt på fagfelt i de forskjellige universitets- og høyskoleregionene

I dette avsnittet er det tatt utgangspunkt i alle landets studenter i 1994 og 2005 med definisjon av studieregion (basert på økonomiske regioner) i disse årene. Deretter er alle studentene fordelt etter igangværende høy utdanning etter fagfelt, som dermed legger grunnlaget for fagfeltstrukturen i alle landets universitets- og høyskoleregioner. Til slutt er fordelingen aggregert til å gjelde for kategorier av universitets- og høyskoleregioner inklusive landsgjennomsnittet.

Resultatene i tabellene 8a og 8b viser at fra 1994 til 2005 har det vært en økt tendens til å velge fagfeltene helse og sosialfag og økonomiske og administrative fag, og en nedgang i tendensen til å velge humanistiske og estetiske fag og pedagogiske fag.

Det er stor spredning i fagfeltstrukturen mellom utdanningsregionene. Ved å måle prosentuelle verdiavvik mellom fagfeltsstrukturen i alle regioner og kategorier av regioner fra 1994 til 2005, indikerer resultatene en noe større likhet i utdanningsstrukturen i retning landsgjennomsnittet (ca 5 prosent), men en enda sterkere likhet i retning utdanningsstrukturen ved universiteter og høyskoler i Oslo og Akershus (ca 10,5 prosent). Verdiavvikene er gitt i tabellene 9a-b og 10a-b.

Tabell 8a. Studenter ved universiteter og høyskoler i 1994 og 2005 fordelt på igangværende høyere utdanning etter fagfelt. Tall basert på økonomiske regioner som videre er gruppert etter universitets- og høyskoleregioner (tallene i parentes viser universitets – og høyskolesysselsettingens andel av totalt høyt utdannede sysselsatte i regionene)

Universitets- og høyskole-regioner	År	Humanistiske/ Estetiske Fag	Lærerutd/ Pedagogiske Fag	Samfunns/ Juridiske fag	Økonomisk Adm. Fag	Naturvit. / Tekniske fag	Helse-Sosial fag	Primær-Næring fag	Samferdsel / Service fag
Hele landet	1994	17,7	17,0	13,6	14,8	18,3	15,0	0,9	2,7
	2005	13,7	14,2	13,4	18,9	15,8	22,0	0,6	1,4
Universitet og høyskoler	1994	22,4	12,6	17,4	13,8	18,7	13,5	0,8	0,7
	2005	15,7	11,8	17,0	17,7	17,4	19,2	0,5	0,6
Oslo/Akershus (2,0=<5,0)	1994	23,3	11,6	18,7	16,7	12,6	14,6	1,5	1,1
	2005	16,6	11,1	16,0	21,4	11,5	21,5	0,7	1,2
Kristiansand (2,0=<5,0)	1994	21,2	40,9	5,7	14,3	8,0	10,0	0,0	0,0
	2005	19,4	26,0	10,3	19,8	6,3	18,1	0,0	0,0
Stavanger/Sandnes (2,0=<5,0)	1994	11,6	18,5	5,8	24,0	22,0	18,1	0,0	0,0
	2005	13,4	15,8	5,9	25,7	20,5	18,1	0,0	0,6
Bergen =>5,0	1994	29,2	8,9	22,9	13,5	13,3	11,8	0,0	0,3
	2005	16,2	10,4	23,5	17,6	14,2	17,9	0,1	0,0
Trondheim =>5,0	1994	15,9	11,1	10,6	7,7	43,0	11,2	0,0	0,4
	2005	13,7	8,8	16,1	8,0	39,1	14,3	0,0	0,0
Tromsø =>5,0	1994	23,9	14,7	26,1	0,9	14,4	15,9	2,4	1,7
	2005	12,9	16,8	21,8	11,1	10,2	23,2	3,1	0,8
Høyskoler (0,3<2,0)	1994	0,8	18,9	0,1	14,0	30,0	33,2	1,6	1,3
	2005	2,9	17,8	3,3	18,4	18,2	37,7	0,8	0,8
Fredrikstad/Sarpsb.	1994	0,0	0,6	0,0	0,0	32,6	66,8	0,0	0,0
	2005	0,8	0,0	0,0	17,1	16,2	65,9	0,0	0,0
Hamar	1994	3,9	94,6	0,0	0,0	0,2	1,1	0,1	0,0
	2005	7,6	73,1	6,7	0,2	6,9	0,8	4,6	0,0
Drammen	1994	1,9	4,9	0,0	44,2	0,2	42,9	0,0	5,8
	2005	5,9	0,0	0,1	32,2	2,3	58,5	0,0	1,1
Honefoss	1994	0,0	49,7	1,7	48,7	0,0	0,0	0,0	0,0
	2005	5,1	32,8	11,7	42,8	7,0	0,6	0,0	0,0
Skien/Porsgrunn	1994	0,1	0,0	0,0	15,7	51,9	32,3	0,0	0,0
	2005	1,4	0,0	0,1	15,4	27,3	55,8	0,0	0,0
Arendal	1994	0,0	4,3	0,0	11,8	58,5	22,6	2,8	0,0
	2005	0,0	3,6	7,8	11,1	49,8	27,7	0,0	0,0
Jæren	1994	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0
	2005	0,0	0,0	0,0	6,0	0,0	91,2	2,7	0,0
Ålesund	1994	0,2	0,0	0,0	16,4	44,2	25,6	8,0	5,6
	2005	1,7	1,9	0,0	27,0	25,5	38,5	0,0	5,5
Stjørdalshalsen	1994	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	2005	0,0	84,5	0,0	15,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Hammerfest	1994	0,0	0,0	0,0	0,0	1,2	98,8	0,0	0,0
	2005	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0

Tabell 8a fortsetter

Høgskole-Regioner (2,0=<5,0)	År	Humanistiske/Estetiske Fag	Lærerutd/Pedagogiske Fag	Samfunns/Juridiske fag	Økonomisk Adm. Fag	Naturvit./Tekniske fag	Helse-Sosial fag	Primær-Næring fag	Samferdsel/Service fag
Høgskoler (2,0=<5,0)	1994	3,3	27,1	5,9	19,4	19,4	21,3	1,2	2,4
	2005	5,9	18,6	7,3	19,7	12,6	31,6	0,5	3,8
Lillehammer	1994	20,6	9,9	22,4	23,6	0,0	23,4	0,0	0,0
	2005	8,6	12,4	21,5	22,3	0,0	35,2	0,0	0,0
Gjøvik	1994	0,4	0,0	3,0	20,9	38,8	31,8	5,1	0,0
	2005	3,7	0,3	4,9	21,7	20,0	42,4	0,0	7,0
Kongsberg	1994	0,0	0,0	7,2	12,4	80,5	0,0	0,0	0,0
	2005	0,0	0,0	16,8	22,6	60,6	0,0	0,0	0,0
Tønsberg/Horten	1994	1,2	48,7	2,4	8,5	24,0	12,0	0,0	3,1
	2005	10,8	34,9	4,9	8,8	16,4	20,1	0,0	4,1
Haugesund	1994	0,0	0,0	1,1	33,7	18,9	29,3	0,0	17,0
	2005	7,6	14,9	1,6	23,7	11,1	22,3	0,0	18,8
Sunnhordland	1994	0,0	81,4	0,4	0,0	0,0	18,2	0,0	0,0
	2005	1,7	57,4	0,3	4,2	0,1	36,3	0,0	0,0
Førde	1994	0,0	0,0	0,0	0,0	23,8	76,2	0,0	0,0
	2005	0,0	0,0	2,6	2,5	7,9	87,1	0,0	0,0
Molde	1994	2,6	0,0	11,0	32,3	20,2	19,1	0,0	14,8
	2005	0,3	0,0	5,7	25,3	8,0	39,3	0,0	21,4
Steinkjer	1994	0,0	0,0	22,1	45,3	19,0	0,0	13,6	0,0
	2005	0,0	0,0	14,2	51,9	25,3	1,5	7,1	0,0
Namsos	1994	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0
	2005	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0
Levanger/Verdal	1994	0,0	64,2	0,0	5,1	8,1	22,6	0,0	0,0
	2005	8,4	42,4	0,2	13,1	6,4	29,5	0,0	0,0
Bodø	1994	3,5	26,6	4,9	27,8	10,0	26,4	1,0	0,0
	2005	7,1	19,5	11,3	24,3	5,4	29,8	0,7	2
Narvik	1994	0,0	0,0	0,0	6,8	93,2	0,0	0,0	0,0
	2005	3,8	7,7	0,0	10,2	53,2	25,1	0,0	0,0
Mo i Rana (Nesna)	1994	0,9	88,7	0,0	8,9	1,5	0,0	0,0	0,0
	2005	13,0	61,8	0,4	1,2	13,9	9,7	0,0	0,0
Harstad	1994	5,8	0,0	5,5	55,2	0,1	33,4	0,0	0,0
	2005	3,7	3,4	2,8	34,0	0,0	54,6	0,0	1,4

Tabell 8a fortsetter

Høgskole-Regioner (=>5,0)	År	Humanistiske/ Estetiske Fag	Lærerutd/ Pedagogiske Fag	Samfunns/ Juridiske fag	Økonomisk Adm. Fag	Naturvit./ Tekniske fag	Helse- Sosial fag	Primær- Næring fag	Samferdsel/ Service fag
Høgskoler =>5,0	1994	12,9	43,8	4,3	17,6	9,9	10,5	1,1	0,0
	2005	13,6	33,8	8,4	17,9	7,8	17,8	0,8	0,0
Halden	1994	14,2	44,2	2,5	26,8	12,3	0,0	0,0	0,0
	2005	16,7	48,2	9,4	11,6	11,8	2,4	0,0	0,0
Elverum	1994	0,0	28,7	3,8	27,9	12,8	20,8	6,0	0,0
	2005	0,4	16,4	7,1	37,2	4,3	30,9	3,7	0,0
Notodden/Bø	1994	23,8	42,2	0,0	14,5	13,3	6,2	0,0	0,0
	2005	22,6	48,5	0,4	11,5	8,1	8,8	0,0	0,0
Sogndal/Årdal	1994	6,0	42,3	7,2	13,7	14,9	15,9	0,0	0,0
	2005	5,5	31,3	5,5	22,2	8,6	26,9	0,0	0,0
Ørsta/Volda	1994	21,4	53,9	13,9	0,0	0,0	10,8	0,0	0,0
	2005	24,4	24,3	22,7	4,6	7,4	16,6	0,0	0,0
Alta	1994	6,9	55,0	1,0	20,5	3,9	12,7	0,0	0,0
	2005	7,6	35,5	5,7	18,3	8,0	24,9	0,0	0,0

Tabell 8b. Studenter ved universiteter og høgskoler i 1994 og 2005 fordelt på igangværende høyere utdanning etter fagfelt. Tall basert på økonomiske regioner aggregert til kategorier av universitets- og høgskoleregioner

	År	Humanistiske/ Estetiske Fag	Lærerutd/ Pedagogiske Fag	Samfunns/ Juridiske fag	Økonomisk Adm. Fag	Naturvit./ Tekniske fag	Helse- Sosial fag	Primær- Næring fag	Samferdsel/ Service fag
Hele landet	1994	17,7	17,0	13,6	14,8	18,3	15,0	0,9	2,7
	2005	13,7	14,2	13,4	18,9	15,8	22,0	0,6	1,4
Universitet og høgskoler	1994	22,4	12,6	17,4	13,8	18,7	13,5	0,8	0,7
	2005	15,7	11,8	17,0	17,7	17,4	19,2	0,5	0,6
Høgskoler (0,3<2,0)	1994	0,8	18,9	0,1	14,0	30,0	33,2	1,6	1,3
	2005	2,9	17,8	3,3	18,4	18,2	37,7	0,8	0,8
Høgskoler (2,0=<5,0)	1994	3,3	27,1	5,9	19,4	19,4	21,3	1,2	2,4
	2005	5,9	18,6	7,3	19,7	12,6	31,6	0,5	3,8
Høgskoler =>5,0	1994	12,9	43,8	4,3	17,6	9,9	10,5	1,1	0,0
	2005	13,6	33,8	8,4	17,9	7,8	17,8	0,8	0,0

Tabell 9a: Prosentuelle verdiavvik mellom fagfeltstruktur ved universiteter og høyskoler i 1994 og 2005 målt i forholdt til landsgjennomsnittet. Tall basert på økonomiske regioner aggregert til universitets- og høyskoleregioner. Avvik fra landsgjennomsnittet i 1994=100

	Humanistiske/ Estetiske Fag	Lærerut/ Pedagogiske Fag	Samfunns/ Juridiske fag	Økonomisk Adm. Fag	Naturvit./ Tekniske fag	Helse- Sosial fag	Primær- Næring fag	Samferdsel/ Service fag	Totalt
Hele landet	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Universitet og høyskoler	45,8	71,8	76,4	69,3	106,5	89,0	139,3	87,9	94,3
Høyskoler (0,3<2,0)	96,5	132,1	90,5	68,5	76,3	75,5	113,9	120,5	96,6
Høyskoler (2,0=<5,0)	74,7	77,9	88,5	61,5	83,3	73,2	81,2	189,5	93,9
Høyskoler =>5,0	121,4	87,2	90,9	85,1	102,5	100,9	100,2	100,0	96,9

Tabell 9b: Prosentuelle verdiavvik mellom fagfeltstruktur ved universiteter og høyskoler i 1994 og 2005 målt i forholdt til landsgjennomsnittet. Tall basert på økonomiske regioner aggregert til hele landet. Avvik fra landsgjennomsnittet i 1994=100

	Humanistiske/ Estetiske Fag	Lærerut/ Pedagogiske Fag	Samfunns/ Juridiske fag	Økonomisk Adm. Fag	Naturvit./ Tekniske fag	Helse- Sosial fag	Primær- Næring fag	Samferdsel/ Service fag	Totalt
Hele landet	84,9	94,0	88,0	66,9	84,7	76,2	98,5	150,0	95,2

Tabell 10a: Prosentuelle verdiavvik mellom fagfeltstruktur ved universiteter og høyskoler i 1994 og 2005 målt i forholdt til utdanningsstrukturen i Oslo/Akershus. Tall basert på økonomiske regioner aggregert til universitets- og høyskoleregioner. Avvik fra gjennomsnittet for Oslo/Akershus i 1994=100

	Humanistiske/ Estetiske Fag	Lærerut/ Pedagogiske Fag	Samfunns/ Juridiske fag	Økonomisk Adm. Fag	Naturvit./ Tekniske fag	Helse- Sosial fag	Primær- Næring fag	Samferdsel/ Service fag	Totalt
Hele landet	73,7	59,9	59,9	99,8	82,9	93,1	55,7	13,3	44,1
Universitet og høyskoler	65,4	69,5	74,5	68,7	107,0	83,9	155,6	96,0	98,4
Høyskoler (0,3<2,0)	98,9	124,7	93,7	72,0	69,6	75,4	131,3	74,3	91,6
Høyskoler (2,0=<5,0)	80,5	71,1	89,9	60,0	71,1	73,4	94,7	117,5	86,6
Høyskoler =>5,0	102,9	73,4	81,7	93,4	94,8	103,0	112,9	100,0	90,4

Tabell 10b: Prosentuelle verdiavvik mellom fagfeltstruktur ved universiteter og høyskoler i 1994 og 2005 målt i forholdt til utdanningsstrukturen i Oslo/Akershus. Tall basert på økonomiske regioner aggregert til hele landet. Avvik fra gjennomsnittet for Oslo/Akershus i 1994=100

	Humanistiske/ Estetiske Fag	Lærerut/ Pedagogiske Fag	Samfunns/ Juridiske fag	Økonomisk Adm. Fag	Naturvit./ Tekniske fag	Helse- Sosial fag	Primær- Næring fag	Samferdsel/ Service fag	Totalt
Hele landet	88,4	84,7	88,5	68,1	74,7	76,2	113,0	104,6	89,4

4. Universiteter og høgskolers regionale betydning - basert på regionale inndelinger etter bo- og arbeidsmarkedsregioner

Vi har til slutt foretatt noen få analyser der universitets- og høgskoleregionene er fordelt etter til sammen 162 bo- og arbeidsmarkedsregioner med en påfølgende aggregering til syv regiontyper etter sentralitet. Denne regionale inndelingen er utarbeidet ved Norsk institutt for by- og regionforskning (se Juvkam, 2002) og mye benyttet i grunnlagsutredningene for Kompetansearbeidsplassutvalget. Med hensyn til den aggregerte versjonen i syv regiontyper, finnes det ikke universiteter og høgskolers lokalisert i regionene i de to mest perifere regiontypene, tettstedsregioner og spredtbygde regioner, men med hensyn til studentmassen er det studenter registrert bosatte i samtlige syv regiontyper.

4.1. Regionale utdanningsoverganger

Det er stilt hypoteser om at studenter som bor og tar sin høyere utdanning i sentrale regioner er mer tilbøyelige til å gjennomføre studiene på kortere tid sammenliknet med studenter i mer perifere områder. Det er imidlertid grunner til også å kunne forvente det motsatte, ved at studenter i mer perifere områder har færre muligheter til andre gjøremål utenom selve studieaktiviteten sammenliknet med sentrale regioner som kan tilby et bredt spekter av fritidsmuligheter. Sentrale regioner kan også forventes å kunne tilby studentene lønnet arbeide i noe større utstrekning enn i perifere regioner, noe som kan forsinke progresjonen i studiene med noe mer parallelt lønnet arbeid blant studenter i sentrale regioner.

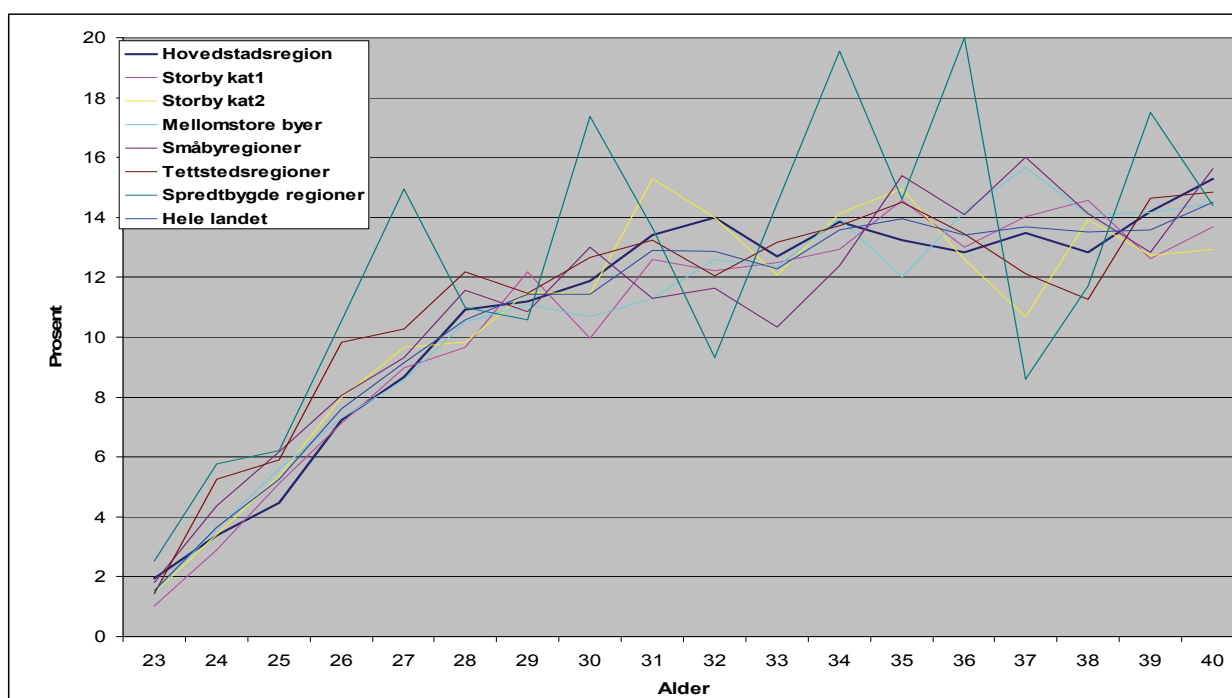
Vi har her foretatt noen få deskriptive tverrsnittsanalyser og utredninger som kan kaste lys over noe av denne problemstillingen. Datagrunnlaget er først laget på kommunenivå og deretter aggregert via 162 bo- og arbeidsmarkedsregioner og til slutt aggregert til syv regiontyper etter sentralitet. I en første innledende tilnærming til problemstillingen angående avslutning av høyere utdanning er det her hentet inn hele studentmassen etter ettårig alder. Deretter er det på tilsvarende måte hentet inn alle studenter som oppnår klassetrinn 17. Det vil si de som oppnår det høyeste klassetrinnet blant lavere høyere utdannede (jfr. klassetrinnene 14-17 blant studenter som kan vise til 1-4 års høyere utdanning). Deretter er det beregnet hvor stor andel av studentmassen på hvert ettårige alderstrinn som oppnår klassetrinn 17. Så langt er benyttet studenter etter bosted. Kan alternativt/i tillegg også benytte studenter etter skoleregion i og med at mange studenter ikke bor på studiestedet.

Tentative resultater viser at ratene for oppnådd klassetrinn 17 ikke har noen klar sentraliserende dominans (se figur 3).

Vi har i en annen innledende tilnærming til problemstillingen angående avslutning av høyere utdanning hentet inn hele studentmassen etter ettårig alder og fordelt samtlige studenter på hvilken av klassetrinnene 14-17 hver av studentene var å finne i 2004. Deretter har vi fulgt samtlige studenter til 2005, og deretter målt hvor stor andel av studentmassen på hvert klassetrinn i 2004 som i 2005 økte sitt klassetrinn med ett år. Så langt er benyttet studenter etter bosted. Kan alternativt/i tillegg også benytte studenter etter skoleregion i og med at mange studenter ikke bor på studiestedet.

Tentative resultater viser at ratene for oppnådd klassetrinn 15 og 16 ligger noe høyere i mellomstore og perifere regioner enn i de sentrale regiontypene, mens resultatene jevner seg ut og vris litt i retning sentrale regioner mht overganger til klassetrinn 17 og 18 (Tabell 11).

Figur 3. Andelen av studentmassen som oppnådde fullført klassetrinn 17 etter ett-årige aldersgrupper og regiontyper etter sentralitet i 2005. Per hundre studenter (Hovedstadsregionen er uthevet)

Tabell 11. Overgang fra ett klassetrinn til ett høyere klassetrinn blant samtlige personer under utdanning med klassetrinn 14-17 i år 2004 med oppnådd klassetrinn 15-18 i år 2005. Etter syv regiontyper etter sentralitet. Prosent av studentmassen på hvert klassetrinn i 2004

Klasstrinn	Hovedstads-Regionen	Storby I	Storby II	Mellomstore byer	Småbyregioner	Tettsteds-Regioner	Spredtbygde regioner	Hele Landet
Totalt:								
14-15	1,2	2,0	1,7	1,7	1,6	1,6	1,9	1,6
15-16	4,7	5,5	6,5	7,6	9,4	7,9	5,9	6,3
16-17	3,9	2,9	4,7	3,8	3,5	2,6	2,7	3,6
17-18	3,2	2,9	1,6	1,7	1,8	1,4	2,3	2,3
Under 30 år:								
14-15	1,3	2,0	1,9	1,9	2,0	1,9	1,2	1,8
15-16	7,0	9,0	9,7	11,2	14,3	12,6	8,7	9,7
16-17	2,4	1,8	2,8	2,0	2,0	1,8	1,4	2,1
17-18	6,3	4,5	3,4	4,1	3,8	3,0	5,2	4,6
30-39 år								
14-15	0,8	2,1	1,6	1,3	0,6	0,5	7,2	1,3
15-16	3,8	4,8	5,6	6,2	9,2	6,4	6,0	5,2
16-17	5,3	4,5	7,0	5,3	4,7	3,1	4,4	5,1
17-18	2,5	2,6	1,2	0,9	1,2	1,1	1,5	1,8

4.2. Regional utvikling i sysselsettingen med høyere utdanning

Vi ønsker til slutt å se på sammenhengen mellom regionale forskjeller i andelen av sysselsettingen som har høyere utdanning, veksten i denne og lokaliseringen av universitet og høyskoler. Figurene 4 – 7 tar utgangspunkt i den samme oppdelingen i 162 bo- og arbeidsmarkedsregioner som nevnt over, og illustrerer denne sammenhengen.

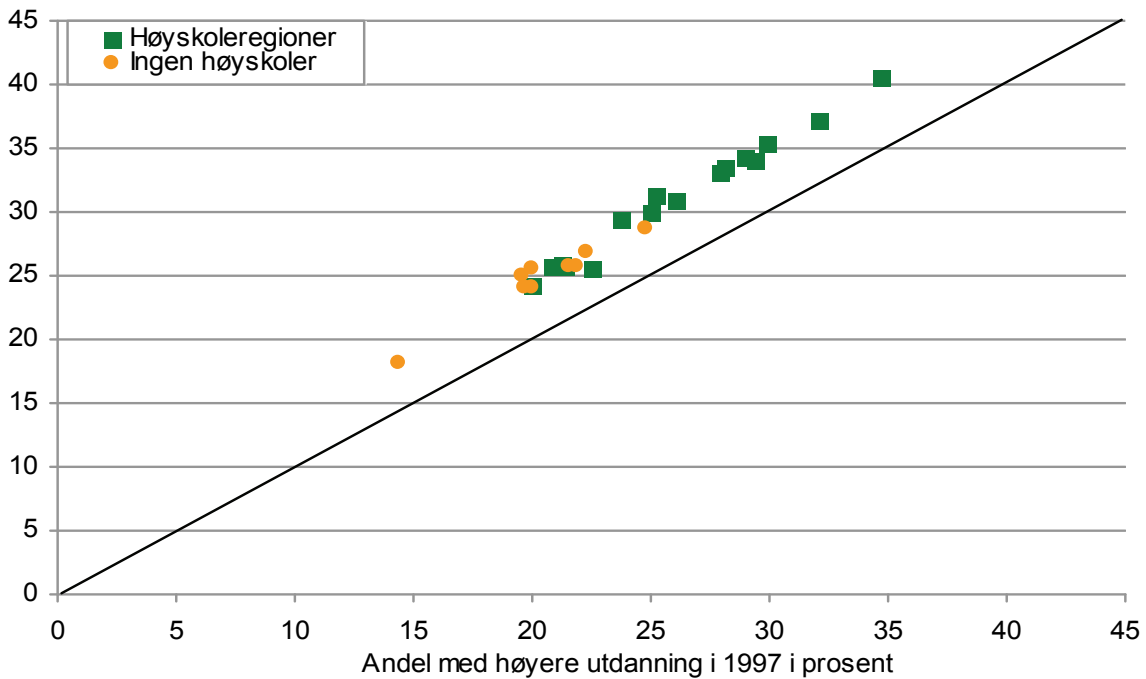
Som man kunne forvente har regioner med universitet og/eller høyskoler en større andel høyere utdannede sysselsatte sammenliknet med regioner som ikke har, eller i liten grad har, høyskoler. I og med at sysselsettingen måles etter aktørenes arbeidssted, vil samtlige studenter som er registrert med et eller annet arbeidsforhold ved siden av studiene også bidra til å trekke andelen av høyt utdannede sysselsatte opp i studieregionene. Dette går klart frem av figurene 4 og 5, der universitets- og høyskoleregionenes andel sysselsatte med høyere utdanning sammenliknes med henholdsvis andre sentrale og mellomstore bo- og arbeidsmarkedsregioner (figur 4) og små og perifere bo- og arbeidsmarkedsregioner (figur 5).

Men ser vi derimot på veksten i andelen høyere utdannede sysselsatte, som her vist i figurene 6 og 7 for perioden 1997-2005, blir forholdet mellom universitets- og høyskoleregionene og de øvrige regionene annerledes. Universitets- og høyskoleregionene skiller seg i liten grad fra gjennomsnittet av endringene i andelen høyere utdannede sysselsatte i bo- og arbeidsmarkedsregionene som ikke har universiteter og høyskoler. Vi finner med andre ord ingen klar sammenheng mellom tilstedeværelse av universitet og høyskoler og vekst i kompetanseintensiv sysselsetting relativ til annen sysselsetting.

Dette må imidlertid sees i sammenheng med flere av resultatene vist i kapittel 3, der det ble påvist at i regioner der sysselsettingen øker mest for personer med høyere utdanning, er det også sterkest vekst i sysselsettingen for personer uten høyere utdanning. Det skal med andre ord mer til å øke andelen sysselsatte med høyere utdanning i de regioner der veksten også er sterkest for sysselsettingen uten høyere utdanning. Som vi så i tabell 2, var det endog en liten nedgang av sysselsatte uten høyere utdanning i de mer perifere regionene, noe som i seg selv bidrar til å øke andelen høyere utdannede sysselsatte selv om veksten i den høyere utdannede sysselsettingen er lavere enn i de mer sentrale regionene.

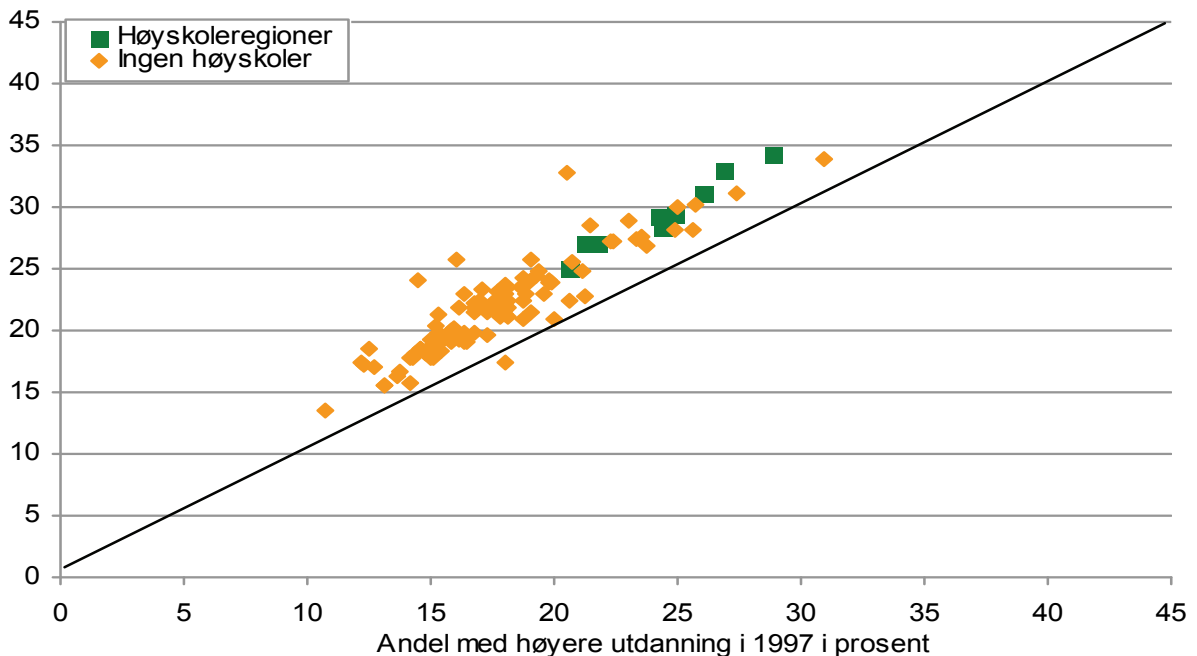
Figur 4. Andel av sysselsettingen med høyere utdanning i 1997 og 2005. Etter store og mellomstore bo- og arbeidsmarkedsregioner etter arbeidssted med og uten universiteter og høyskoler. Prosent av total sysselsetting.

Andel med høyere utdanning i 2005 i prosent

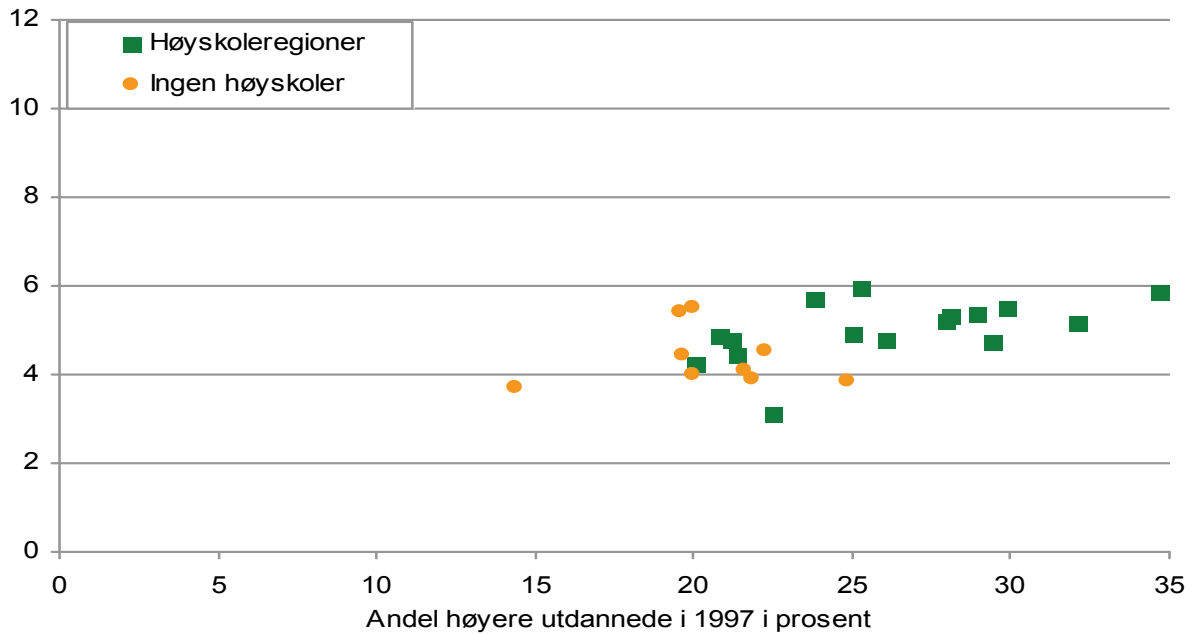
Figur 5. Andel av sysselsettingen med høyere utdanning i 1997 og 2005. Etter små og perifere bo- og arbeidsmarkedsregioner etter arbeidssted med og uten høyskoler. Prosent av total sysselsetting.

Andel med høyere utdanning i 2005 i prosent

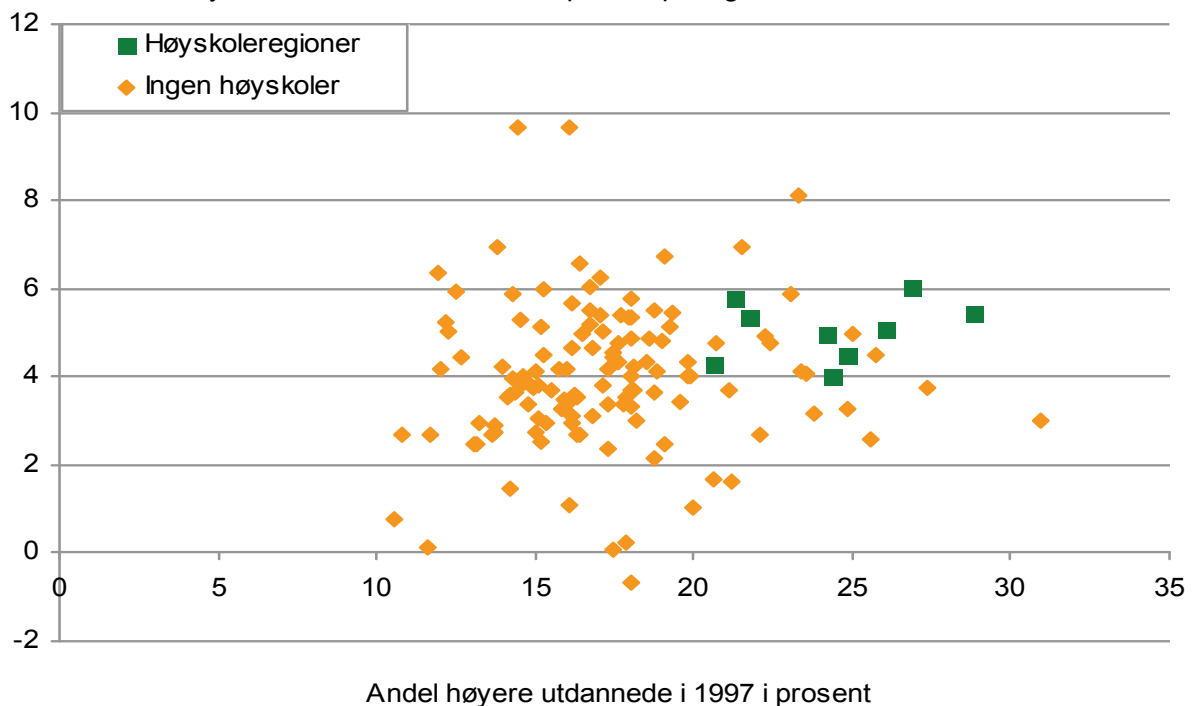
Figur 6: Andel av sysselsettingen med høyere utdanning i 1997 i prosent av total sysselsetting og veksten i andelen høyere utdannede sysselsatte 1997-2005 i prosentpoeng. Etter store og mellomstore bo- og arbeidsmarkedsregioner etter arbeidssted med og uten universiteter og høyskoler.

Vekst i andel høyere utdannede 1997-2005 i prosentpoeng

Figur 7: Andel av sysselsettingen med høyere utdanning i 1997 i prosent av total sysselsetting og veksten i andelen høyere utdannede sysselsatte 1997-2005 i prosentpoeng. Etter små og perifere bo- og arbeidsmarkedsregioner etter arbeidssted med og uten universiteter og høyskoler.

Vekst i andel høyere utdannede 1997-2005 i prosentpoeng

5. Oppsummering av de viktigste resultatene

Tentativt viser resultatene at det er regionene med universiteter og høgszkoler som presterer best på de fleste indikatorene, og at regioner uten høyere utdanningsinstitusjoner som presterer svakest (se tabell 12). Dette er kanskje ikke så veldig overraskende. Derimot blir det av interesse å se på forskjellene mellom de ulike høgszkoleregionene, gitt høgszkolens andel av den høyere utdannede arbeidskraften. Høgszkoleregionene merket med tre stjerner, gir altså et uttrykk for utviklingen i regioner der selve høgszkolen er etablert som en betydelig faktor i lokalsamfunnet, mens i de høgszkoleregionene her merket med en stjerne, er det den høyere utdannede arbeidskraften for øvrig som står for en relativt større andel av utviklingen i regionen. Tentativt viser resultatene at høgszkoleregioner der den høyere utdannede sysselsettingen for øvrig utgjør størst andel, viser bedre utvikling i de fleste av indikatorene sammenliknet med høgszkoleregionene merket med to og tre stjerner, der altså høgszkolen i seg selv utgjør en relativt større andel av den høyere utdannede sysselsettingen, og der arbeidsmarkedet for høyere utdannet arbeidskraft relativt sett er noe ”smalere”. Hovedkonklusjonen er altså at høgszkoleregioner der høgszkolen i seg selv utgjør en mindre andel av totalt høyere utdannede sysselsatte presterer noe bedre enn de øvrige høgszkoleregionene.

Til tross for en klar reduksjon i andelen av landets sysselsatte ved universiteter og høgszkoler, viser regioner med både universitet og høgszkoler en klar andelsøkning av landets totalt antall sysselsatte med høyere utdanning. Høgszkoleregionene som viste den sterkeste andelsgevinsten av høgszkoleansatte, er de av høgszkoleregionene som viser den største andelsreduksjonen av landets sysselsatte med høyere utdanning. Med andre ord er den sysselsettingsmessige ”avkastningen” av hver ekstra universitets- og høgszkoleansatt større i de mer sentrale regionene og minst der hvor sysselsettingsveksten ved selve høgszkolene har vært sterkest. På den annen side har sysselsettingsveksten blant høyere utdannede vært lavest i regionene uten høgszkoler, vel og merke når veksten måles som et gjennomsnitt over alle disse regionene.

Etter tusenårsskiftet er det regionene med både universitet og høgszkoler som viser den sterkeste sysselsettingsveksten, noe som gjelder både for sysselsettingen samlet og for både de med og uten høyere utdanning. Med andre ord indikerer dette at der hvor sysselsettingsveksten er sterkest for høyere utdannet arbeidskraft, skapes også flest jobber for personer med lavere utdanning. Høgszkoleregionene der høgszkolen i seg selv betyr mest for sysselsettingen, er de av høgszkoleregionene som kommer dårligst ut, men dog litt bedre ut enn gjennomsnittet for regioner uten høgszkoler.

Nedbemanning i bedrifter som reduserer sin sysselsetting er størst i regionene med universitet og høgszkoler og i høgszkoleregioner der sysselsatte ved høgszkolene utgjør størst andel av den totale sysselsettingen. Lavest nedbemanning er å finne i høgszkoleregioner der høgszkolens sysselsettingsandel ligger sånn midt på treet. Andelen av sysselsettingen som rammes av nedleggelse er høyest i de regionene der man ikke finner høgszkoler, men nesten like høy i høgszkoleregioner der sysselsettingen ved høgszkolene utgjør størst andel av den lokale sysselsettingen med høyere utdanning. Sysselsettingsveksten i bedrifter som øker sin sysselsetting er størst i regionene med universitet og høgszkoler og i de høgszkoleregionene der høgszkolene har størst lokal andel av sysselsettingen, mens forskjellene er små mellom de øvrige regionene. Sysselsettingsøkning på grunn av nyetablert virksomhet utgjør størst andel av sysselsettingen i høgszkoleregioner der høgszkolene i seg selv utgjør størst andel av den

høyere utdannede arbeidskraften, samt i regioner uten høgschooler. Altså i de samme regioner der andelen sysselsatte som berøres av nedleggelsler også er høyest.

Regioner med både universitet og høgschooler viser høyest verdier for nesten samtlige indikatorer for befolkningen som helhet. Det vil si både for brutto og netto innflytting, videre at det gjennomsnittlige utdanningsnivået i befolkningen er klart høyere enn i andre typer av regioner og at tilførselen av kunnskap gjennom innflytting er større enn eksport av kunnskap gjennom utflytting. Høgschooleregionene der høgschoolen utgjør lavest andel av den høyere utdannede sysselsettingen presterer også bra med hensyn til flyttebalansen, men viser noe lavere nivå på befolkningens utdanningsnivå og taper ytterligere noe kunnskap gjennom flytteprosessen ved at utflyttere har noe høyere utdanningsnivå enn innflytterne. De øvrige høgschooleregionene samt regionene uten høgschooler viser alle negativ flyttebalanse i befolkningen, lavere enn gjennomsnittlig utdanningsnivå og tap av kunnskap gjennom flytteprosessen.

Ser vi på utdanningsnivåene kun for de med høyere utdanning, er forskjellene mellom regionkategoriene svært små, både med hensyn til det gjennomsnittlige utdanningsnivået blant høyere utdannede, og med hensyn til om det gjennomsnittlige utdanningsnivået er høyest blant innflyttere eller utflyttere. Selv om personer med høyere utdanning er underrepresentert i de mest perifere regionene, så avviker ikke det gjennomsnittlige utdanningsnivået på de høyere utdannede som bor der vesentlig fra utdanningsnivået til høyere utdannede i andre regioner, og dermed heller ikke fra landsgjennomsnittet.

Det er regioner med universitet og høgschooler samt høgschooler der høgschoolene utgjør liten og middels andel av den totalt høyere utdannede sysselsettingen som har størst evne til å beholde sine høyere utdannede sysselsatte, mens høgschooleregioner der høgschoolen utgjør størst andel av de høyere utdannede sysselsatte viser lavest tilbøyelighet til å beholde de sysselsatte. Regioner der høgschoolen utgjør minst andel av den høyere utdannede sysselsettingen viser størst tilbøyelighet til å få de nyutdannede i jobb, mens det også her er de regioner hvor høgschoolene utgjør størst andel av de høyere utdannede sysselsatte som scorer lavest på å få de nylig høyere utdannede i jobb lokalt. På den annen side viser den siste regiontypen, sammen med regionene uten høgschooler, størst tilbøyelighet til å sysselsette sine høyere utdannede arbeidsledige, mens regionene med universitet og høgschooler scorer lavest her. Kanskje som forventet er det de mest sentrale regionene med universitet og høgschooler som viser størst tilbøyelighet til å rekruttere høyere utdannede utenfor arbeidsstyrken.

Det er universitetsregionene som viser størst tilbøyelighet til å beholde sine studenter etter avsluttet utdanning etterfulgt av de høgschooleregionene der andelen sysselsatte ved høgschoolen utgjør minst andel av regionenes høyere utdannede sysselsatte. Høgschooleregioner der høgschoolen i seg selv utgjør stor andel av den høyere utdannede sysselsettingen viser lavest tilbøyelighet til å beholde sine studenter i ettertid. Av samtlige utdanningsregioner er det Oslo/Akershus, Stavanger, Fredrikstad/Sarpsborg, Drammen, Tønsberg/Horten og Haugesund som i størst grad beholder sine studenter, mens Narvik klart skiller seg ut i motsatt retning ved å miste majoriteten av sine studenter etter fullførte studier. Regioner som Notodden/Bø og Hønefoss viser også lave tall for bosetting av studenter etter studier.

Undersøkelser viser at fra 1994 til 2005 har det vært en økt tendens blant studenter til å velge fagfeltene helse og sosialfag og økonomiske og administrative fag, og en nedgang i tendensen til å velge humanistiske og estetiske fag og pedagogiske fag. Det er stor spredning i

fagfeltstrukturen mellom utdanningsregionene. Men det er observert en noe større likhet i den regionale utdanningsstrukturen fra 1994 til 2005 i retning landsgjennomsnittet (ca 5 prosent), men en enda sterkere likhet i retning utdanningsstrukturen ved universiteter og høyskoler i Oslo og Akershus (10,5 prosent).

Vi har også tatt med noen undersøkelser som viser studentenes tilbøyelighet til overgang til høyere klassetrinn. Resultatene viser små forskjeller mellom de sentrale og mindre sentrale regionene med hensyn til hvor stor andel av studentene som oppnår ett klassetrinn høyere utdanning. Overgangsratene er noe større i mellomstore og perifere områder for de laveste klassetrinnene for høyere utdanning, men de sentrale regionene øker sine overgangsrater når man ser på høyere klassetrinn.

Til slutt fant vi ingen klar sammenheng mellom tilstedeværelse av universitet og høyskoler og vekst i andelen kompetanseintensiv sysselsetting relativ til annen sysselsetting. Men dette må sees i sammenheng med at sysselsettingsutviklingen for personer uten høyere utdanning er svakere i de mer perifere regionene.

5.1 En punktvis oppsummering av de viktigste funnene

- Undersøkelser av regioner med og uten høyere utdanningsinstitusjoner viser at det er regionene med både universiteter og høyskoler som presterer best på de fleste indikatorene for sysselsettings- og befolkningsutvikling, og at regioner uten høyere utdanningsinstitusjoner i gjennomsnitt presterer svakest.
- Blant høyskoleregioner uten universitet, viser de regionene der den høyere utdannede sysselsettingen for øvrig utgjør størst andel bedre utvikling i de fleste indikatorer sammenliknet med høyskoleregioner der høyskolen i seg selv utgjør en relativt større andel av den høyt utdannede sysselsettingen. Hovedkonklusjonen er at høyskoleregioner der høyskolen i seg selv utgjør en mindre andel av totalt antall høyere utdannede sysselsatte presterer noe bedre enn de øvrige høyskoleregionene.
- Til tross for klar reduksjon i andelen av landets sysselsatte ved universiteter og høyskoler, viser universitetsregionene en klar andelsøkning av landets totalt antall sysselsatte med høyere utdanning.
- Høyskoleregionene som viser den sterkeste andelsgevinsten av høyskoleansatte, er de av høyskoleregionene som viser den største andelsreduksjonen av landets sysselsatte med høyere utdanning, eller med andre ord at den sysselsettingsmessige ”avkastningen” av hver ekstra høyskoleansatt er større i de mer sentrale regionene og minst der hvor sysselsettingsveksten ved selve høyskolene har vært sterkest.
- På den annen side har den gjennomsnittlige sysselsettingsveksten blant høyere utdannede vært lavest i regionene uten høyskoler.
- Etter tusenårsskiftet er det regionene med både universitet og høyskoler som viser den sterkeste sysselsettingsveksten også for de uten høyere utdanning. Dette indikerer at der hvor sysselsettingsveksten er sterkest for høyere utdannet arbeidskraft skapes også flest jobber for personer med lavere utdanning.
- Høyskoleregionene der høyskolen i seg selv utgjør størst andel av sysselsettingen er de av høyskoleregionene som kommer dårligst ut mht. sysselsettingsutvikling av lavere utdannede, men dog litt bedre ut enn gjennomsnittet for regioner uten høyskoler.

- Nedbemanning i bedrifter som reduserer sin sysselsetting er størst i regionene med universitet og høyskoler og i høyskoleregioner der sysselsatte ved høyskolene utgjør størst andel av den totale sysselsettingen.
- Andelen av sysselsettingen som rammes av nedleggelse er høyest i de regionene der det ikke finnes høyskoler, men nesten like høy i høyskoleregioner der sysselsettingen ved høyskolene utgjør størst andel av den lokale sysselsettingen.
- Sysselsettingsveksten i bedrifter som øker sin sysselsetting er størst i regionene med universitet og høyskoler og i de høyskoleregionene der høyskolene har størst lokal andel av sysselsettingen.
- Sysselsettingsøkning på grunn av nyetablert virksomhet utgjør størst andel av sysselsettingen i høyskoleregioner der høyskolene i seg selv utgjør størst andel av den høyere utdannede arbeidskraften, samt i regioner uten høyskoler. Altså i de samme regioner der andelen sysselsatte som berøres av nedleggelse er høyest.
- Regioner med både universitet og høyskoler viser høyest brutto og netto innflytting, høyest utdanningsnivå i befolkningen og at tilførselen av kunnskap gjennom innflytting er større enn eksporten av kunnskap gjennom utflytting.
- Høyskoleregionene der høyskolen utgjør lavest andel av den høyere utdannede sysselsettingen viser bra flyttebalanse, men noe lavere nivå på befolkningens utdanningsnivå og tap av kunnskap gjennom flytteprosessen.
- De øvrige høyskoleregionene og regioner uten høyskoler viser alle negativ flyttebalanse, lavere enn gjennomsnittlig utdanningsnivå og ytterligere tap av kunnskap gjennom flytteprosessen.
- Måles utdanningsnivået kun for de med høyere utdanning, er forskjellene mellom regiontypene små både med hensyn til gjennomsnittlig utdanningsnivå blant høyere utdannede og blant inn- og utflyttere. Selv om personer med høyere utdanning er underrepresentert i de mest perifere regionene, så avviker ikke det gjennomsnittlige utdanningsnivået på de høyere utdannede som bor der vesentlig fra landsgjennomsnittet.
- Regioner med universitet og høyskoler, samt høyskoler der høyskolene utgjør liten og middels andel av den totalt høyere utdannede sysselsettingen, viser størst evne til å beholde sine høyere utdannede sysselsatte, mens høyskoleregioner der høyskolen utgjør størst andel av de høyere utdannede sysselsatte, viser lavest tilbøyelighet til å beholde sine sysselsatte.
- Regioner der høyskolen utgjør minst andel av den høyere utdannede sysselsettingen, viser størst tilbøyelighet til å få nyutdannede i jobb, mens regioner hvor høyskolene utgjør størst andel av de høyere utdannede har vanskeligheter med å få de nylig høyere utdannede i jobb lokalt.
- Det er universitetsregionene og høyskoleregionene der andelen sysselsatte ved høyskolen utgjør minst andel av regionens høyere utdannede sysselsatte, som viser størst tilbøyelighet til å beholde sine studenter etter avsluttet utdanning.
- Høyskoleregioner der høyskolen i seg selv utgjør stor andel av den høyere utdannede sysselsettingen, viser lavest tilbøyelighet til å beholde sine studenter i ettetid.
- Av samtlige utdanningsregioner er det Oslo/Akershus, Stavanger, Fredrikstad/Sarpsborg, Drammen, Tønsberg/Horten og Haugesund som i størst grad beholder sine studenter, mens Narvik klart skiller seg ut i motsatt retning ved å miste majoriteten av sine studenter etter fullførte studier. Regioner som Notodden/Bø og Hønefoss viser også lave tall for bosetting av studenter etter studier.

- De to siste tiårene har det vært en økt tendens blant studenter til å velge fagfeltene helse og sosialfag og økonomiske og administrative fag, og en nedgang i tendensen til å velge humanistiske og estetiske fag og pedagogiske fag.
- Det er i den samme tiden observert større likhet i den regionale utdanningsstrukturen i retning landsgjennomsnittet, men enda sterkere likhet i retning utdanningsstrukturen ved universiteter og høyskoler i Oslo og Akershus.
- Det er observert små forskjeller mellom de mer sentrale og mindre sentrale regionene med hensyn til hvor stor andel av studentene som oppnår ett klassetrinn høyere utdanning. Overgangsratene er imidlertid noe større i mellomstore og perifere regioner for de laveste klassetrinnene innen høyere utdanning, mens de sentrale regionene øker sine overgangsrater mot høyere klassetrinn.
- Det er ingen klar sammenheng mellom tilstedeværelse av universitet og høyskoler og vekst i andelen av kompetanseintensiv sysselsetting. Men dette har sammenheng med at der hvor sysselsettingsveksten er størst for personer med høyere utdanning er den også størst for personer uten høyere utdanning.

Tabell 12. En skjematisk oppsummering av de viktigste mobilitetsfunn

Regioner med høyere utdanningsinstitusjoner, universiteter og regionale høyskoler, er merket og gruppert etter hvor stor andel sysselsatte med høyere utdanning ved utdanningsinstitusjonene utgjør av regionenes totalt antall sysselsatte med høyere utdanning etter følgende intervaller:

* 0,3 – 2 prosent, ** 2-5 prosent, *** 5 prosent og mer.

Best resultater = 1, Middels resultater = 2, Svakest resultater = 3

	Universitets-regioner	Høyskoler*	Høyskoler**	Høyskoler***	Ingen høyskoler
Sysselsetting (høy utdanning)	1	1	2	3	3
Sysselsetting (lav/middels utdanning)	1	2	2	3	3
Nedbemanning	2	2	3	3	2
Nedleggelse	2	2	2	2	3
Øvrig avgang	3	1	1	1	1
Bedriftsintern vekst	1	3	3	1	3
Nyetablering	1	1	2	3	1
Øvrig tilgang	1	2	3	3	3
Flytterater Totalt	1	1	3	3	3
Flytterater Høy utdanning	1	2	3	3	3
Utdanningsnivå i befolkningen totalt	1	3	3	3	3
Utdanningsnivå i befolkningen høy utdanning	1	3	2	2	3
Utdanningsnivå innflyttere	1	3	2	3	3
Utdanningsnivå utflyttere	2	1	2	3	1
Beholde bosatte studenter	1	2	3	3	2

VEDLEGG 1

TABELLVEDLEGG

Omfatter en mer detaljert oversikt over en del av resultatene i kapittel 3, gitt etter en inndeling i økonomiske regioner, som her er klassifisert i homogene grupper av regioner gitt etter en rekke regionaløkonomiske kjennetegn ved regionene utenom selve universitets- og høyskolelokaliseringen. For nærmere om grupperingen av økonomiske regioner i homogene grupper av regioner, vises til Stambøl (2005).

Tabell V-1: Andel av landets sysselsatte med høyere utdanning i høyere utdanningsinstitusjoner og av sysselsettingen med høyere utdanning totalt 1994-2005. Grupper av regioner etter arbeidssted.

Regioner med høyere utdanningsinstitusjoner, universiteter og regionale høyskoler, er merket og gruppert etter hvor stor andel sysselsatte med høyere utdanning ved utdanningsinstitusjonene utgjør av regionenes totalt antall sysselsatte med høyere utdannelse etter følgende intervaller: 0,3 – 2 prosent, ** 2-5 prosent, *** 5 prosent og mer.

Homogene grupper av økonomiske regioner:	Andel av sysselsettingen ved høyere utdanningsinstitusjoner i 1994	Andel av sysselsettingen ved høyere utdanningsinstitusjoner i 2005	Endring i andel av sysselsetting i høyere utdanningsinstitusjoner 1994-2005	Andel av total sysselsetting med høy utdanning i 1994	Andel av total sysselsetting med høy utdanning i 2005	Endring i andel av sysselsetting med høy utdanning 1994-2005
Hele landet **	100	100	0	100	100	0
Gruppe 1:						
Oslo/Akershus **	38,68	36,28	-2,40	33,30	34,34	1,03
1192 Stavanger/Sandnes **	0,21	3,22	3,01	5,29	5,60	0,31
1291 Bergen ***	17,46	14,66	-2,79	8,41	8,69	0,28
1691 Trondheim ***	17,89	16,19	-1,70	5,45	5,71	0,26
Gruppe 2:						
1092 Mandal	0,00	0,00	0,00	0,31	0,31	0,00
1093 Lyngdal/Farsund	0,00	0,00	0,00	0,22	0,22	0,01
1191 Egersund	0,00	0,00	0,00	0,27	0,24	-0,02
1194 Jæren *	0,58	0,32	-0,26	1,37	1,40	0,02
1193 Haugesund **	0,08	0,14	0,06	0,51	0,54	0,04
1296 Sunnhordland **	0,70	0,59	-0,10	0,86	0,77	-0,08
1491 Florø	0,00	0,00	0,00	0,24	0,21	-0,03
1593 Ålesund *	0,20	0,61	0,41	1,41	1,49	0,08
1594 Ulsteinvik	0,00	0,00	0,00	0,35	0,35	0,00
Gruppe 3:						
1693 Brekstad	0,00	0,00	0,00	0,21	0,19	-0,02
1796 Rørvik	0,00	0,00	0,00	0,11	0,11	-0,01
1893 Brønnøysund	0,00	0,00	0,00	0,18	0,18	0,00
1894 Sandnessjøen	0,00	0,00	0,00	0,22	0,21	-0,01
1897 Lofoten	0,01	0,00	-0,01	0,33	0,30	-0,02
1898 Vesterålen	0,03	0,03	0,00	0,44	0,41	-0,02
1994 Finnsnes	0,00	0,00	0,00	0,26	0,24	-0,02
1995 Nord-Troms	0,00	0,00	0,00	0,16	0,14	-0,02

Tabell V-1 (Fortsetter)

Homogene grupper av økonomiske regioner:	Andel av sysselsettingen ved høyere utdanningsinstitusjoner i 1994	Andel av sysselsettingen ved høyere utdanningsinstitusjoner i 2005	Endring i andel av sysselsetting i høyere utdanningsinstitusjoner 1994-2005	Andel av total sysselsetting med høy utdanning i 1994	Andel av total sysselsetting med høy utdanning i 2005	Endring i andel av sysselsetting med høy utdanning 1994-2005
Gruppe 4:						
0593 Midt-Gudbrandsdalen	0,00	0,00	0,00	0,17	0,15	-0,01
0594 Nord-Gudbrandsdalen	0,00	0,00	0,00	0,26	0,23	-0,03
1597 Surnadal	0,00	0,00	0,00	0,13	0,12	-0,01
1692 Frøya/Hitra	0,01	0,00	-0,01	0,10	0,08	-0,02
Gruppe 5:						
0591 Lillehammer **	0,00	0,87	0,87	0,91	0,88	-0,03
1891 Bodø **	0,03	1,52	1,49	1,63	1,58	-0,05
1892 Narvik **	0,00	0,53	0,53	0,54	0,45	-0,09
1991 Harstad **	0,00	0,45	0,45	0,62	0,59	-0,03
1992 Tromsø ***	8,47	7,63	-0,84	1,99	2,04	0,05
Gruppe 6:						
2091 Vadsø	0,00	0,00	0,00	0,33	0,24	-0,09
2092 Hammerfest *	0,00	0,13	0,13	0,52	0,42	-0,10
2093 Alta ***	0,15	0,99	0,85	0,44	0,44	0,00
2094 Kirkenes	0,00	0,00	0,00	0,21	0,18	-0,02
Gruppe 7:						
0994 Setesdal	0,00	0,00	0,00	0,13	0,11	-0,02
1591 Molde **	0,01	0,57	0,57	1,08	1,04	-0,04
1595 Ørsta/Volda ***	1,19	0,92	-0,26	0,35	0,34	-0,02
1792 Namsos **	0,19	0,19	0,00	0,38	0,34	-0,04
1794 Levanger/Verdal **	0,88	0,63	-0,25	0,64	0,62	-0,02
1993 Andselv	0,00	0,01	0,01	0,34	0,28	-0,07
Gruppe 8:						
0192 Moss	0,01	0,01	-0,01	0,82	0,80	-0,03
0193 Fredrikstad/Sarpsb *	0,67	0,66	-0,01	1,96	2,09	0,13
0791 Tønsberg/Horten **	1,29	1,37	0,09	2,18	2,18	0,00
0793 Sandefjord/Larvik	0,05	0,03	-0,02	1,23	1,26	0,03
0891 Skien/Porsgrunn *	0,86	0,76	-0,10	1,92	1,80	-0,12
1091 Kristiansand **	2,27	2,63	0,36	2,05	2,25	0,19
Gruppe 9:						
0894 Rjukan	0,00	0,00	0,00	0,10	0,08	-0,02
1094 Flekkefjord	0,00	0,00	0,00	0,24	0,23	-0,01
1294 Odda	0,01	0,00	-0,01	0,23	0,18	-0,04
1492 Høyanger	0,00	0,00	0,00	0,14	0,12	-0,02
1493 Sogndal/Årdal ***	0,99	0,80	-0,19	0,56	0,51	-0,05
1494 Førde **	0,37	0,22	-0,15	0,56	0,55	-0,01
1495 Nordfjord	0,02	0,03	0,01	0,47	0,43	-0,04
1596 Sunndalsøra	0,00	0,00	0,00	0,17	0,15	-0,02
1895 Mosjøen	0,00	0,00	0,00	0,26	0,25	0,00
Gruppe 10:						
0191 Halden ***	0,82	0,91	0,09	0,47	0,44	-0,04
0491 Kongsvinger	0,00	0,02	0,02	0,60	0,54	-0,06
0492 Hamar *	0,99	0,59	-0,41	1,51	1,44	-0,07
0493 Elverum ***	0,75	0,89	0,14	0,66	0,62	-0,05
0592 Gjøvik **	0,02	0,70	0,68	1,13	1,05	-0,08
0892 Notodden/Bø ***	1,47	1,20	-0,27	0,40	0,38	-0,02
0893 Kragerø	0,00	0,00	0,00	0,17	0,15	-0,02
1592 Kristiansund	0,02	0,00	-0,02	0,51	0,46	-0,05

Tabell V-1 (Fortsetter)

Homogene grupper av økonomiske regioner:	Andel av sysselsettingen ved høyere utdanningsinstitusjoner i 1994	Andel av sysselsettingen ved høyere utdanningsinstitusjoner i 2005	Endring i andel av sysselsetting i høyere utdanningsinstitusjoner 1994-2005	Andel av total sysselsetting med høy utdanning i 1994	Andel av total sysselsetting med høy utdanning i 2005	Endring i andel av sysselsetting med høy utdanning 1994-2005
Gruppe 11:						
0194 Askim/Mysen	0,00	0,00	0,00	0,50	0,48	-0,02
0595 Hadeland	0,09	0,00	-0,09	0,30	0,29	-0,01
0691 Drammen *	0,23	0,25	0,01	2,53	2,50	-0,03
0692 Kongsberg **	0,03	0,44	0,41	0,74	0,74	-0,01
0693 Hønefoss *	0,43	0,26	-0,17	0,58	0,55	-0,03
0792 Holmestrand	0,00	0,00	0,00	0,18	0,16	-0,02
0794 Sande/Svelvik	0,00	0,00	0,00	0,13	0,12	-0,01
0991 Risør	0,00	0,00	0,00	0,12	0,11	-0,01
0992 Arendal *	0,75	0,61	-0,14	1,33	1,28	-0,05
0993 Lillesand	0,00	0,00	0,00	0,16	0,15	0,00
1793 Stjørdalshalsen *	0,00	0,07	0,07	0,31	0,36	0,05
1896 Mo i Rana **	0,10	0,50	0,39	0,52	0,49	-0,03
Gruppe 12:						
0494 Tynset	0,00	0,00	0,00	0,25	0,24	-0,01
0596 Valdres	0,00	0,00	0,00	0,27	0,24	-0,03
0694 Hallingdal	0,00	0,00	0,00	0,33	0,30	-0,03
0895 Vest-Telemark	0,00	0,00	0,00	0,23	0,21	-0,02
1295 Voss	0,00	0,00	0,00	0,29	0,26	-0,03
1694 Oppdal	0,00	0,00	0,00	0,11	0,11	0,00
1695 Orkanger	0,00	0,00	0,00	0,31	0,30	-0,02
1696 Røros	0,00	0,00	0,00	0,12	0,12	0,00
1791 Steinkjer **	0,53	0,44	-0,09	0,66	0,58	-0,08
1795 Grong	0,00	0,00	0,00	0,09	0,08	-0,01

Tabell V-2: Endring i antall sysselsatte etter arbeidsstedregion 2000-2009. Total sysselsetting og fordelt på sysselsatte med og uten høyere utdanning.

Regioner med høyere utdanningsinstitusjoner, universiteter og regionale høyskoler, er merket og gruppert etter hvor stor andel sysselsatte med høyere utdanning ved utdanningsinstitusjonene utgjør av regionenes totalt antall sysselsatte med høyere utdanning etter følgende intervaller: * 0,3 – 2 prosent, ** 2-5 prosent, *** 5 prosent og mer

Homogene grupper av økonomiske regioner:	TOTAL SYSSELSETTING		SYSSELSATTE UTEN HØYERE UTDANNING		SYSSELSATTE MED HØYERE UTDANNING	
	Endring 2000-2009	Avvik fra landet i prosent-poeng	Endring 2000-2009	Avvik fra landet i prosent-poeng	Endring 2000-2009	Avvik fra landet i prosent-poeng
Hele landet **	10,4	0	3,0	0	31,0	0
Gruppe 1:						
Oslo/Akershus **	8,0	-2,4	-0,9	-3,9	24,7	-6,2
0291 Follo ***	16,4	6,0	11,2	8,2	29,9	-1,1
0292 Bærum/Asker *	20,5	10,2	10,2	7,2	37,0	6,0
0293 Lillestrøm *	14,8	4,4	8,2	5,2	37,5	6,6
0294 Jessheim/Eidsvoll	17,9	7,5	14,7	11,7	31,8	0,8
0391 Oslo **	3,2	-7,2	-7,3	-10,3	20,6	-10,4
1192 Stavanger/Sandnes **	25,8	15,4	18,7	15,7	45,3	14,3
1291 Bergen ***	18,3	7,9	9,8	6,8	39,4	8,5
1691 Trondheim ***	18,0	7,6	7,6	4,6	41,6	10,6
Gruppe 2:						
1092 Mandal	17,5	7,1	12,9	9,9	35,9	4,9
1093 Lyngdal/Farsund	7,7	-2,7	2,1	-0,9	35,3	4,4
1191 Egersund	9,8	-0,5	5,0	2,0	37,4	6,4
1194 Jæren *	27,5	17,2	23,6	20,6	46,4	15,5
1193 Haugesund **	15,3	4,9	8,9	5,9	40,4	9,5
1296 Sunnhordland **	11,1	0,7	5,7	2,7	32,7	1,8
1491 Florø	0,8	-9,6	-2,7	-5,7	16,2	-14,8
1593 Ålesund *	8,6	-1,8	1,4	-1,7	36,5	5,5
1594 Ulsteinvik	12,7	2,3	6,3	3,3	43,4	12,4
Gruppe 3:						
1693 Brekstad	0,4	-10,0	-2,9	-5,9	15,6	-15,4
1796 Rørvik	4,0	-6,4	1,1	-1,9	19,7	-11,2
1893 Brønnøysund	1,9	-8,5	-4,4	-7,4	30,3	-0,6
1894 Sandnessjøen	4,8	-5,6	-0,6	-3,6	28,6	-2,4
1897 Lofoten	5,2	-5,2	0,3	-2,7	29,6	-1,3
1898 Vesterålen	1,3	-9,1	-4,3	-7,3	27,2	-3,8
1994 Finnsnes	1,7	-8,7	-3,8	-6,8	27,4	-3,5
1995 Nord-Troms	5,8	-4,6	-0,7	-3,7	37,2	6,2
Gruppe 4:						
0593 Midt-Gudbrandsdalen	1,1	-9,3	-2,7	-5,7	21,8	-9,1
0594 Nord-Gudbrandsdalen	-0,5	-10,9	-4,9	-7,9	24,3	-6,6
1597 Surnadal	0,1	-10,3	-5,4	-8,4	28,9	-2,1
1692 Frøya/Hitra	14,2	3,8	11,5	8,5	31,4	0,4

Tabell V-2 (fortsetter)

Homogene grupper av økonomiske regioner:	TOTAL SYSSELSETTING		SYSSELSATTE UTEN HØYERE UTDANNING		SYSSELSATTE MED HØYERE UTDANNING	
	Endring 2000-2009	Avvik fra landet i prosent-poeng	Endring 2000-2009	Avvik fra landet i prosent-poeng	Endring 2000-2009	Avvik fra landet i prosent-poeng
Gruppe 5:						
0591 Lillehammer **	8,7	-1,7	1,3	-1,7	27,6	-3,3
1891 Bodø **	8,2	-2,2	1,5	-1,5	28,3	-2,6
1892 Narvik **	2,8	-7,6	-3,1	-6,1	24,4	-6,6
1991 Harstad **	1,8	-8,6	-5,5	-8,6	24,4	-6,5
1992 Tromsø ***	9,3	-1,1	0,5	-2,5	29,5	-1,5
Gruppe 6:						
2091 Vadsø	-8,4	-18,8	-12,6	-15,6	7,8	-23,2
2092 Hammerfest *	3,4	-7,0	-1,3	-4,3	20,1	-10,9
2093 Alta ***	16,1	5,7	8,9	5,9	39,3	8,3
2094 Kirkenes	19,8	9,4	17,0	14,0	28,0	-2,9
Gruppe 7:						
0994 Setesdal	4,2	-6,2	-1,4	-4,4	26,3	-4,7
1591 Molde **	8,1	-2,3	1,9	-1,1	31,4	0,5
1595 Ørsta/Volda ***	6,4	-4,0	-2,9	-5,9	35,0	4,1
1792 Namsos **	9,9	-0,5	4,2	1,2	28,8	-2,2
1794 Levanger/Verdalsøra **	11,8	1,4	4,9	1,9	32,3	1,3
1993 Andselv	-0,2	-10,5	-4,4	-7,4	13,4	-17,5
Gruppe 8:						
0192 Moss	8,8	-1,6	3,0	0,0	30,0	-1,0
0193 Fredrikstad/Sarpsborg *	6,4	-4,0	-1,0	-4,0	35,3	4,4
0791 Tønsberg/Horten **	10,7	0,4	2,9	-0,1	33,2	2,2
0793 Sandefjord/Larvik	11,1	0,7	5,8	2,8	31,7	0,7
0891 Skien/Porsgrunn *	4,6	-5,8	-2,7	-5,7	30,6	-0,4
1091 Kristiansand **	23,1	12,7	15,2	12,2	46,0	15,0
Gruppe 9:						
0894 Rjukan	-5,2	-15,6	-7,9	-10,9	7,2	-23,8
1094 Fløkkefjord	9,9	-0,4	4,5	1,5	34,0	3,1
1294 Odda	-6,1	-16,5	-10,3	-13,4	12,4	-18,6
1492 Høyanger	-12,4	-22,8	-15,8	-18,8	2,7	-28,3
1493 Sogndal/Årdal ***	-0,1	-10,5	-7,0	-10,0	22,6	-8,4
1494 Førde **	9,3	-1,1	1,4	-1,6	35,0	4,0
1495 Nordfjord	-1,6	-11,9	-6,7	-9,7	21,8	-9,2
1596 Sunndalsøra	2,8	-7,6	-1,6	-4,6	20,8	-10,2
1895 Mosjøen	2,4	-8,0	-3,8	-6,8	28,9	-2,1
Gruppe 10:						
0191 Halden ***	4,1	-6,3	-1,0	-4,0	21,8	-9,1
0491 Kongsvinger	1,0	-9,3	-4,0	-7,0	26,2	-4,7
0492 Hamar *	7,7	-2,7	0,0	-3,0	33,9	3,0
0493 Elverum ***	6,7	-3,7	0,7	-2,3	28,2	-2,8
0592 Gjøvik **	4,6	-5,8	-1,3	-4,3	28,0	-2,9
0892 Notodden/Bø ***	1,8	-8,5	-3,6	-6,6	19,9	-11,0
0893 Kragerø	6,0	-4,3	1,1	-1,9	29,0	-1,9
1592 Kristiansund	11,2	0,8	5,7	2,7	33,0	2,1

Tabell V-2 (fortsetter)

Homogene grupper av økonomiske regioner:	TOTAL SYSSELSETTING		SYSSELSATTE UTEN HØYERE UTDANNING		SYSSELSATTE MED HØYERE UTDANNING	
	Endring 2000-2009	Avvik fra landet i prosent-poeng	Endring 2000-2009	Avvik fra landet i prosent-poeng	Endring 2000-2009	Avvik fra landet i prosent-poeng
Gruppe 11:						
0194 Askim/Mysen	12,5	2,1	7,6	4,6	35,2	4,3
0595 Hadeland	4,7	-5,7	0,2	-2,8	25,8	-5,2
0691 Drammen *	13,8	3,4	7,8	4,8	35,0	4,0
0692 Kongsberg **	17,9	7,5	10,4	7,4	35,9	5,0
0693 Hønefoss *	6,8	-3,6	0,9	-2,1	28,4	-2,5
0792 Holmestrand	-0,3	-10,7	-5,0	-8,0	19,1	-11,9
0794 Sande/Svelvik	1,0	-9,4	-4,3	-7,3	22,0	-9,0
0991 Risør	0,5	-9,9	-3,6	-6,6	18,1	-12,8
0992 Arendal *	9,9	-0,5	3,8	0,8	28,6	-2,3
0993 Lillesand	5,9	-4,4	-3,3	-6,3	46,5	15,5
1793 Stjørdalshalsen *	19,8	9,4	6,5	3,5	72,0	41,1
1896 Mo i Rana **	5,6	-4,8	-1,0	-4,0	30,6	-0,4
Gruppe 12:						
0494 Tynset	3,4	-7,0	-2,5	-5,5	27,0	-4,0
0596 Valdres	5,7	-4,7	0,9	-2,1	30,1	-0,9
0694 Hallingdal	4,1	-6,2	1,0	-2,0	18,0	-12,9
0895 Vest-Telemark	4,4	-6,0	-2,2	-5,2	32,1	1,2
1295 Voss	1,6	-8,8	-3,4	-6,4	19,6	-11,4
1694 Oppdal	7,5	-2,9	2,7	-0,3	31,8	0,8
1695 Orkanger	8,5	-1,9	3,0	0,0	32,3	1,4
1696 Røros	4,0	-6,4	-0,8	-3,8	25,5	-5,5
1791 Steinkjer **	4,4	-6,0	-1,5	-4,5	25,2	-5,7
1795 Grong	0	-10,4	-5,5	-8,5	22,0	-9,0

Tabell V-3a: Brutto sysselsettingsallokering og reallokering 2004 - 2005 etter arbeidsstedsregion. Alt i prosent av sysselsettingen i 2004.

Regioner med høyere utdanningsinstitusjoner, universiteter og regionale høyskoler, er merket og gruppert etter hvor stor andel sysselsatte med høyere utdanning ved utdanningsinstitusjonene utgjør av regionenes totalt antall sysselsatte med høyere utdanning etter følgende intervaller:

* 0,3 – 2 prosent, ** 2-5 prosent, *** 5 prosent og mer.

Homogene grupper av økonomiske regioner:	1) Syssel setting 2004	2) Total Av-gang	3) Ned-beman-ning	4) Ned-leggelse	5) Øvrig Av-gang	6) Total til-gang	7) Bedrifts -intern opp-gang	8) Ny Virksom -het	9) Øvrig Til-gang	10) Syssel setting 2005
Hele landet **	100,0	25,8	9,3	2,8	13,7	27,0	7,8	5,5	13,7	101,2
Gruppe 1:										
Oslo/Akershus **	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0291 Follo ***	100,0	28,2	9,9	3,4	14,9	29,6	8,2	6,2	15,2	101,5
0292 Bærum/Asker *	100,0	26,2	8,0	3,9	14,3	27,0	7,4	5,6	14,0	100,8
0293 Lillestrøm *	100,0	25,3	8,0	2,4	14,9	27,8	7,9	6,1	13,8	102,5
0294 Jessheim/Eidsvoll	100,0	34,6	15,4	3,7	15,5	36,9	15,1	7,8	14,0	102,3
0391 Oslo **	100,0	27,0	8,3	2,8	15,9	29,4	8,6	5,2	15,7	102,4
1192 Stavanger/Sandnes **	100,0	25,1	8,0	2,6	14,5	27,7	8,4	5,2	14,1	102,6
1291 Bergen ***	100,0	24,2	7,3	2,4	14,6	26,0	7,3	4,3	14,3	101,7
1691 Trondheim ***	100,0	24,8	8,0	2,2	14,6	26,7	7,9	4,5	14,3	102,0
Gruppe 2:										
1092 Mandal	100,0	27,6	12,6	2,2	12,9	27,6	9,0	6,0	12,6	100,0
1093 Lyngdal/Farsund	100,0	24,2	9,5	2,4	12,2	23,4	7,5	4,0	11,9	99,2
1191 Egersund	100,0	21,3	8,5	2,5	10,3	21,7	7,8	3,8	10,2	100,4
1194 Jæren *	100,0	27,2	8,9	3,9	14,3	25,1	8,2	4,7	12,1	97,9
1193 Haugesund **	100,0	25,9	8,3	4,1	13,5	27,6	8,6	5,7	13,3	101,7
1296 Sunnhordland **	100,0	22,1	7,0	2,5	12,6	22,0	6,0	3,7	12,4	99,9
1491 Florø	100,0	23,7	8,8	2,5	12,4	25,4	8,1	5,0	12,3	101,6
1593 Ålesund *	100,0	24,2	8,7	2,4	13,2	24,6	6,9	4,3	13,3	100,4
1594 Ulsteinvik	100,0	23,0	7,4	3,1	12,5	27,0	8,5	5,7	12,7	104,0
Gruppe 3:										
1693 Brekstad	100,0	29,9	9,5	3,8	16,6	29,1	8,4	7,9	12,8	99,2
1796 Rørвик	100,0	25,1	9,4	4,2	11,4	23,4	6,8	4,9	11,7	98,4
1893 Brønnøysund	100,0	23,4	8,3	3,0	12,1	23,3	7,7	3,6	12,0	99,8
1894 Sandnessjøen	100,0	26,6	9,7	4,0	12,9	25,4	6,4	6,3	12,7	98,8
1897 Lofoten	100,0	25,0	9,4	3,4	12,2	25,4	7,3	6,1	12,1	100,4
1898 Vesterålen	100,0	29,2	11,5	2,6	15,1	28,5	7,6	6,2	14,7	99,3
1994 Finnsnes	100,0	34,0	13,2	5,4	15,3	31,2	10,1	6,2	14,9	97,2
1995 Nord-Troms	100,0	30,8	9,8	6,0	15,0	29,4	9,0	5,7	14,8	98,6
Gruppe 4:										
0593 Midt-Gudbrandsdalen	100,0	25,8	7,2	5,1	13,4	24,9	7,1	4,6	13,2	99,2
0594 Nord-Gudbrandsdalen	100,0	26,4	9,6	4,5	12,3	25,9	7,7	6,3	11,9	99,5
1597 Surnadal	100,0	20,2	6,5	3,2	10,5	19,1	5,0	3,8	10,3	98,9
1692 Frøya/Hitra	100,0	26,6	9,4	3,1	14,1	25,1	6,8	4,5	13,7	98,5

Tabell V-3a (fortsetter)

Homogene grupper av økonomiske regioner:	1) Syssel setting 2004	2) Total Av-gang	3) Ned-beman-ning	4) Ned-leggelse	5) Øvrig Av-gang	6) Total til-gang	7) Bedrifts-intern oppgan-g	8) Ny Virksom-het	9) Øvrig Til-gang	10) Syssel setting 2005
Gruppe 5:										
0591 Lillehammer **	100,0	23,8	7,7	2,2	13,9	25,0	6,9	4,4	13,8	101,3
1891 Bodø **	100,0	25,2	8,0	2,2	15,0	26,4	7,7	4,9	13,7	101,2
1892 Narvik **	100,0	29,1	11,7	2,0	15,3	27,5	6,1	7,4	13,9	98,4
1991 Harstad **	100,0	28,2	12,0	2,7	13,5	26,3	6,8	6,7	12,8	98,2
1992 Tromsø ***	100,0	27,5	9,1	2,2	16,2	28,8	6,8	6,2	15,8	101,3
Gruppe 6:										
2091 Vadsø	100,0	27,0	9,8	3,6	13,6	27,0	8,7	4,7	13,5	99,9
2092 Hammerfest *	100,0	31,5	12,4	4,0	15,0	30,6	8,6	7,1	14,9	99,1
2093 Alta ***	100,0	33,1	14,1	2,8	16,2	35,7	13,1	6,5	16,1	102,6
2094 Kirkenes	100,0	28,4	10,6	2,2	15,6	31,0	7,8	8,1	15,1	102,7
Gruppe 7:										
0994 Setesdal	100,0	29,0	10,8	4,7	13,5	31,1	9,9	8,6	12,6	102,1
1591 Molde **	100,0	25,6	9,7	2,7	13,2	27,6	7,3	6,9	13,4	102,0
1595 Ørsta/Volda ***	100,0	19,9	6,1	1,7	12,1	21,5	6,8	2,5	12,2	101,6
1792 Namsos **	100,0	25,5	11,0	3,8	10,8	25,9	9,7	5,5	10,7	100,4
1794										
Levanger/Verdalsøra **	100,0	23,5	11,0	2,0	10,4	22,4	6,0	6,2	10,2	98,9
1993 Andselv	100,0	37,4	7,1	4,1	26,1	34,4	5,6	15,0	13,7	97,0
Gruppe 8:										
0192 Moss	100,0	25,2	8,1	3,0	14,2	26,3	6,2	6,6	13,5	101,1
0193										
Fredrikstad/Sarpsborg *	100,0	23,6	8,2	2,6	12,8	23,4	6,9	3,9	12,6	99,8
0791 Tønsberg/Horten **	100,0	28,4	11,7	2,7	14,1	28,8	7,6	7,5	13,7	100,4
0793 Sandefjord/Larvik	100,0	23,8	7,4	3,1	13,2	25,9	8,1	4,8	13,0	102,1
0891 Skien/Porsgrunn *	100,0	25,3	10,0	2,9	12,4	26,5	6,9	7,3	12,3	101,2
1091 Kristiansand **	100,0	27,7	11,1	2,3	14,3	29,4	7,4	8,1	14,0	101,7
Gruppe 9:										
0894 Rjukan	100,0	21,6	5,9	3,3	12,4	24,4	8,2	3,9	12,3	102,8
1094 Flekkefjord	100,0	26,5	10,1	2,9	13,4	27,3	7,5	6,4	13,5	100,9
1294 Odda	100,0	22,5	8,2	2,3	11,9	20,9	5,4	3,8	11,7	98,4
1492 Høyanger	100,0	23,6	9,6	2,9	11,1	22,0	6,0	5,1	11,0	98,4
1493 Sogndal/Årdal ***	100,0	26,0	11,7	2,2	12,0	22,8	6,5	4,3	11,9	96,7
1494 Førde **	100,0	25,8	9,2	3,4	13,2	28,7	9,3	6,3	13,1	102,9
1495 Nordfjord	100,0	25,9	10,8	4,0	11,1	25,4	6,6	7,5	11,2	99,5
1596 Sunndalsøra	100,0	19,5	7,5	1,9	10,0	20,4	6,2	4,1	10,1	101,0
1895 Mosjøen	100,0	23,5	8,8	2,6	12,1	24,9	6,9	5,9	12,0	101,4
Gruppe 10:										
0191 Halden ***	100,0	19,8	6,6	2,6	10,7	21,7	7,8	3,4	10,4	101,9
0491 Kongsvinger	100,0	23,6	9,1	3,3	11,2	21,2	5,6	4,7	10,9	97,6
0492 Hamar *	100,0	26,0	10,1	2,2	13,7	25,1	6,0	5,8	13,4	99,2
0493 Elverum ***	100,0	27,7	8,6	3,7	15,5	27,0	7,2	7,0	12,8	99,3
0592 Gjøvik **	100,0	23,3	8,5	2,7	12,1	22,9	5,4	5,7	11,9	99,6
0892 Notodden/Bø ***	100,0	26,5	10,1	3,4	12,9	26,2	7,4	6,1	12,8	99,8
0893 Kragerø	100,0	25,9	10,9	2,4	12,6	25,3	6,5	6,3	12,4	99,4
1592 Kristiansund	100,0	25,6	6,9	4,4	14,3	24,4	7,0	5,2	12,2	98,8

Tabell V-3a (fortsetter)

Homogene grupper av økonomiske regioner:	1) Syssel setting 2004	2) Total Av-gang	3) Ned-beman-ning	4) Ned-leggelse	5) Øvrig Av-gang	6) Total til-gang	7) Bedrifts-intern oppgang	8) Ny Virksom-het	9) Øvrig Til-gang	10) Syssel setting 2005
Gruppe 11:										
0194 Askim/Mysen	100,0	24,0	8,3	3,6	12,1	25,4	7,8	5,9	11,7	101,4
0595 Hadeland	100,0	24,8	9,5	3,3	12,0	25,0	6,0	7,5	11,4	100,1
0691 Drammen *	100,0	26,2	8,8	2,7	14,7	27,1	6,7	5,9	14,5	100,9
0692 Kongsberg **	100,0	24,0	9,8	2,2	12,0	25,4	8,9	5,1	11,4	101,4
0693 Hønefoss *	100,0	23,9	9,0	2,8	12,1	23,4	6,0	6,0	11,4	99,5
0792 Holmestrand	100,0	25,1	9,1	3,5	12,5	22,7	5,9	4,7	12,0	97,6
0794 Sande/Svelvik	100,0	25,4	7,7	5,6	12,1	25,9	8,2	6,0	11,7	100,5
0991 Risør	100,0	27,0	9,7	4,6	12,7	28,0	9,5	6,1	12,4	101,0
0992 Arendal *	100,0	26,8	9,6	2,9	14,3	27,1	6,9	6,2	14,0	100,3
0993 Lillesand	100,0	25,0	9,0	2,2	13,8	25,1	6,1	5,7	13,4	100,2
1793 Stjørdalshalsen *	100,0	24,6	8,2	2,2	14,2	26,3	7,8	5,4	13,1	101,7
1896 Mo i Rana **	100,0	23,5	8,8	3,1	11,6	22,1	7,2	3,4	11,6	98,6
Gruppe 12:										
0494 Tynset	100,0	25,1	7,9	4,8	12,5	23,8	6,2	5,3	12,3	98,6
0596 Valdres	100,0	22,0	7,2	3,2	11,6	23,4	6,6	5,2	11,5	101,4
0694 Hallingdal	100,0	26,0	8,9	4,2	12,9	27,2	7,9	6,7	12,6	101,2
0895 Vest-Telemark	100,0	29,5	13,6	3,3	12,6	28,2	6,7	9,1	12,4	98,7
1295 Voss	100,0	25,1	10,5	2,5	12,1	23,6	6,0	6,1	11,5	98,5
1694 Oppdal	100,0	27,8	12,1	3,4	12,3	24,8	5,9	6,9	12,0	97,0
1695 Orkanger	100,0	21,6	8,5	2,8	10,3	22,5	5,9	6,6	10,1	100,9
1696 Røros	100,0	20,5	6,4	3,1	11,0	22,0	7,2	4,0	10,8	101,5
1791 Steinkjer **	100,0	25,5	10,5	3,2	11,9	24,2	6,8	5,6	11,7	98,7
1795 Grong	100,0	26,1	9,9	5,3	10,9	23,8	8,9	4,2	10,6	97,7

Tabell V-3b: Brutto sysselsettingsallokering 2004 - 2005 etter arbeidsstedsregion. Sysselsatte med høyere utdanning (rad 1) og sysselsatte med høyere utdanning minus sysselsatte ved høyskolene (rad 2). I prosent av sysselsettingen i 2004.

Regioner med høyere utdanningsinstitusjoner, universiteter og regionale høyskoler, er merket og gruppert etter hvor stor andel sysselsatte med høyere utdanning ved utdanningsinstitusjonene utgjør av regionenes totalt antall sysselsatte med høyere utdanning etter følgende intervaller:

* 0,3 – 2 prosent, ** 2-5 prosent, *** 5 prosent og mer.

Homogene grupper av økonomiske regioner:	1) Sysselsetting 2004	2) Total Avgang	3) Nedbemann-ning	4) Nedleg- gelser	5) Øvrig Av- gang	6) Total tilgang	7) Bedrifts- intern oppgang	8) Ny Virk- somhet	9) Øvrig Til- gang	10) Syssel setting 2005
Hele landet **	100,0	23,3	7,2	3,6	12,6	26,3	7,9	6,2	12,2	102,9
		23,5	7,3	3,8	12,4	26,4	7,9	6,4	12,1	102,9
Gruppe 1:										
Oslo/Akershus **	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>0291 Follo ***</i>	100,0	25,0	8,6	4,1	12,2	26,6	7,7	6,6	12,2	101,6
	100,0	25,6	9,0	4,6	12,0	27,3	8,2	7,0	12,1	101,7
<i>0292 Bærum/Asker *</i>	100,0	21,8	6,5	3,8	11,5	24,4	7,3	5,8	11,2	102,6
	100,0	21,9	6,6	3,9	11,4	24,6	7,4	5,9	11,3	102,7
<i>0293 Lillestrøm *</i>	100,0	22,6	6,7	3,2	12,6	26,7	7,9	6,9	11,8	104,1
	100,0	22,7	6,8	3,5	12,5	26,9	8,0	7,0	11,8	104,2
<i>0294 Jessheim/Eidsvoll</i>	100,0	37,0	17,8	6,1	13,2	39,0	17,2	10,3	11,5	101,9
	100,0	37,0	17,8	6,4	12,9	39,0	17,2	10,3	11,5	101,9
<i>0391 Oslo **</i>	100,0	24,7	6,8	3,3	14,5	28,2	8,4	5,4	14,4	103,5
	100,0	25,1	7,0	3,6	14,4	28,5	8,5	5,7	14,2	103,4
1192 Stavanger/Sandnes **	100,0	22,5	6,4	4,1	12,0	27,0	9,4	5,8	11,8	104,5
	100,0	21,4	6,3	3,0	12,1	26,0	8,2	5,9	11,9	104,6
1291 Bergen ***	100,0	22,3	5,7	3,0	13,6	25,3	7,5	4,3	13,5	102,9
	100,0	22,7	5,9	3,7	13,1	25,4	7,8	4,6	13,0	102,7
1691 Trondheim ***	100,0	22,0	6,6	3,0	12,4	24,4	7,4	4,8	12,2	102,5
	100,0	22,2	7,2	3,4	11,6	24,5	7,7	5,3	11,5	102,3
Gruppe 2:										
1092 Mandal	100,0	23,5	11,1	3,2	9,2	24,6	7,4	7,9	9,3	101,1
	100,0	23,5	11,1	3,2	9,2	24,6	7,4	7,9	9,3	101,1
1093 Lyngdal/Farsund	100,0	23,1	9,3	5,2	8,6	19,9	6,9	4,7	8,3	96,8
	100,0	23,1	9,3	5,2	8,6	19,9	6,9	4,7	8,3	96,8
1191 Egersund	100,0	21,3	9,1	3,5	8,8	21,4	6,4	6,0	9,0	100,1
	100,0	21,3	9,1	3,5	8,8	21,4	6,4	6,0	9,0	100,1
1194 Jæren *	100,0	25,9	7,7	5,8	12,4	26,4	9,0	6,6	10,8	100,5
	100,0	25,9	7,7	5,8	12,4	26,3	9,0	6,6	10,6	100,3
1193 Haugesund **	100,0	24,2	7,7	4,7	11,8	26,0	6,5	7,8	11,7	101,8
	100,0	24,2	7,7	4,7	11,8	26,0	6,4	7,9	11,7	101,8
1296 Sunnhordland **	100,0	19,4	5,2	3,3	10,8	21,9	6,8	4,4	10,7	102,5
	100,0	19,6	5,4	3,5	10,7	22,3	7,0	4,6	10,8	102,7
1491 Florø	100,0	17,9	6,8	3,3	7,8	20,0	7,8	4,7	7,6	102,1
	100,0	17,9	6,8	3,3	7,8	20,0	7,8	4,7	7,6	102,1
1593 Ålesund *	100,0	21,7	7,6	3,2	10,9	24,8	7,6	6,2	10,9	103,0
	100,0	21,9	7,7	3,3	11,0	24,9	7,6	6,3	11,0	103,0
1594 Ulsteinvik	100,0	20,3	6,4	4,2	9,7	25,4	8,9	6,9	9,7	105,1
	100,0	20,3	6,4	4,2	9,7	25,4	8,9	6,9	9,7	105,1

Tabell V-3b (fortsetter)

Homogene grupper av økonomiske regioner:	1) Sysselsetting 2004	2) Total Avgang	3) Nedbemann-ning	4) Nedleggelser	5) Øvrig Avgang	6) Total tilgang	7) Bedriftsintern oppgang	8) Ny Virksomhet	9) Øvrig Tilgang	10) Sysselsetting 2005
Gruppe 3:										
1693 Brekstad	100,0	31,4	9,3	7,5	14,6	32,6	11,8	9,3	11,6	101,2
	100,0	31,4	9,3	7,6	14,6	32,6	11,8	9,3	11,6	101,2
1796 Rørvik	100,0	24,0	7,9	6,0	10,2	23,5	7,3	6,0	10,2	99,5
	100,0	24,0	7,9	6,0	10,2	23,5	7,3	6,0	10,2	99,5
1893 Brønnøysund	100,0	19,8	7,4	3,3	9,1	23,8	9,8	5,4	8,7	104,0
	100,0	19,8	7,4	3,3	9,1	23,8	9,8	5,4	8,7	104,0
1894 Sandnessjøen	100,0	25,0	8,2	5,6	11,3	29,0	8,5	9,3	11,1	103,9
	100,0	25,1	8,2	5,7	11,3	29,0	8,5	9,3	11,1	103,9
1897 Lofoten	100,0	20,6	6,7	3,8	10,1	24,8	8,1	6,6	10,1	104,2
	100,0	20,6	6,7	3,8	10,0	24,8	8,1	6,6	10,1	104,2
1898 Vesterålen	100,0	24,3	8,1	4,5	11,7	27,2	8,2	7,6	11,5	102,9
	100,0	24,3	8,1	4,5	11,7	27,3	8,2	7,6	11,5	102,9
1994 Finnsnes	100,0	30,3	11,6	4,9	13,8	32,4	11,5	7,1	13,8	102,1
	100,0	30,3	11,6	4,9	13,8	32,4	11,5	7,0	13,8	102,1
1995 Nord-Troms	100,0	23,9	7,4	4,8	11,7	24,9	7,2	6,1	11,6	101,0
	100,0	23,9	7,3	4,8	11,7	24,9	7,2	6,1	11,6	101,0
Gruppe 4:										
0593 Midt-Gudbrandsdalen	100,0	24,2	5,8	6,1	12,3	26,5	8,4	6,3	11,8	102,3
	100,0	24,2	5,8	6,1	12,3	26,5	8,4	6,3	11,8	102,3
0594 Nord-Gudbrandsdalen	100,0	22,5	7,5	5,6	9,5	25,6	9,3	7,2	9,1	103,1
	100,0	22,5	7,5	5,7	9,3	25,6	9,3	7,2	9,1	103,1
1597 Surnadal	100,0	20,4	7,7	3,6	9,2	19,7	5,1	5,0	9,7	99,3
	100,0	20,4	7,7	3,6	9,2	19,7	5,1	5,0	9,7	99,3
1692 Frøya/Hitra	100,0	22,6	9,0	3,8	9,9	22,2	6,1	6,6	9,5	99,6
	100,0	22,6	9,0	3,8	9,9	22,2	6,1	6,6	9,5	99,6
Gruppe 5:										
0591 Lillehammer **	100,0	21,3	6,7	2,6	12,0	25,1	6,9	6,2	12,0	103,8
	100,0	21,8	7,0	2,8	12,1	25,4	6,8	6,4	12,2	103,6
1891 Bodø **	100,0	21,6	6,2	3,1	12,3	25,3	8,7	5,0	11,6	103,7
	100,0	21,9	6,3	3,3	12,3	25,4	8,6	5,2	11,6	103,6
1892 Narvik **	100,0	22,3	7,7	3,7	10,9	25,0	6,7	7,4	10,8	102,7
	100,0	22,7	8,0	3,9	10,8	25,4	6,9	7,8	10,8	102,7
1991 Harstad **	100,0	21,1	6,4	4,1	10,7	23,0	6,9	6,2	9,9	101,9
	100,0	21,4	6,5	4,2	10,6	23,2	7,0	6,4	9,8	101,8
1992 Tromsø ***	100,0	24,1	8,1	2,4	13,6	26,4	6,6	6,6	13,2	102,4
	100,0	25,1	9,3	2,8	12,9	27,5	7,3	7,6	12,5	102,4
Gruppe 6:										
2091 Vadsø	100,0	22,6	9,3	3,4	9,9	21,3	6,2	4,8	10,3	98,7
	100,0	22,6	9,3	3,4	9,9	21,3	6,2	4,8	10,3	98,7
2092 Hammerfest *	100,0	27,0	11,0	4,4	11,6	26,0	7,9	6,7	11,4	99,0
	100,0	27,1	11,2	4,5	11,5	26,0	7,9	6,8	11,3	98,9
2093 Alta ***	100,0	31,3	12,4	4,7	14,2	36,3	11,3	11,0	14,0	105,0
	100,0	32,4	13,5	5,0	13,9	37,3	11,6	11,9	13,8	104,9
2094 Kirkenes	100,0	22,9	5,3	5,9	11,6	28,0	8,9	7,7	11,4	105,2
	100,0	22,9	5,3	5,9	11,6	28,0	8,9	7,7	11,4	105,2

Tabell V-3b (fortsetter)

Homogene grupper av økonomiske regioner:	1) Sysselsetting 2004	2) Total Avgang	3) Nedbemann-ning	4) Nedleg- gelser	5) Øvrig Av- gang	6) Total tilgang	7) Bedrifts- intern oppgang	8) Ny Virk- somhet	9) Øvrig Til- gang	10) Syssel setting 2005
Gruppe 7:										
0994 Setesdal	100,0	28,1	9,7	8,4	10,1	28,9	8,0	11,5	9,4	100,8
	100,0	28,1	9,7	8,4	10,1	28,9	8,0	11,5	9,4	100,8
1591 Molde **	100,0	23,1	8,1	3,7	11,3	26,3	7,3	7,6	11,4	103,2
	100,0	23,2	8,1	3,8	11,3	26,5	7,4	7,8	11,3	103,3
1595 Ørsta/Volda ***	100,0	18,1	5,4	2,1	10,6	21,0	7,3	3,2	10,5	102,9
	100,0	18,1	5,6	2,3	10,2	21,7	8,1	3,6	10,1	103,6
1792 Namsos **	100,0	20,4	7,9	4,7	7,8	23,0	9,3	5,9	7,8	102,6
	100,0	20,4	7,9	4,8	7,7	23,2	9,6	6,1	7,6	102,8
1794 Levanger/Verdalsøra **	100,0	21,2	9,4	2,9	8,9	22,4	5,5	8,1	8,8	101,2
	100,0	21,4	9,5	3,1	8,9	23,0	5,7	8,4	8,8	101,5
1993 Andselv	100,0	41,3	5,1	4,9	31,4	38,9	5,4	21,1	12,4	97,6
	100,0	41,3	5,1	4,9	31,4	38,9	5,4	21,1	12,4	97,6
Gruppe 8:										
0192 Moss	100,0	23,0	5,8	4,8	12,4	25,2	6,9	6,8	11,6	102,2
	100,0	23,0	5,8	5,0	12,3	25,2	6,9	6,8	11,6	102,2
0193 Fredrikstad/Sarpsborg*	100,0	20,5	6,6	3,1	10,9	23,7	7,6	5,4	10,6	103,1
	100,0	20,4	6,4	3,2	10,8	23,8	7,7	5,5	10,6	103,4
0791 Tønsberg/Horten **	100,0	24,7	9,3	3,5	12,0	27,6	7,7	8,3	11,6	102,9
	100,0	25,1	9,4	3,8	11,9	28,0	7,9	8,5	11,6	102,9
0793 Sandefjord/Larvik	100,0	21,2	6,3	5,3	9,6	24,6	8,8	6,4	9,3	103,3
	100,0	21,3	6,3	5,4	9,5	24,6	8,8	6,4	9,3	103,3
0891 Skien/Porsgrunn *	100,0	22,3	7,9	3,8	10,6	25,2	7,0	7,7	10,5	102,9
	100,0	22,4	8,0	3,9	10,6	25,4	7,0	7,9	10,5	103,0
1091 Kristiansand **	100,0	25,4	9,7	3,0	12,6	29,8	7,5	9,9	12,3	104,4
	100,0	25,7	10,0	3,2	12,6	30,4	7,7	10,4	12,3	104,6
Gruppe 9:										
0894 Rjukan	100,0	22,8	6,3	4,0	12,5	23,9	6,9	4,6	12,5	101,1
	100,0	22,8	6,3	4,0	12,5	23,9	6,9	4,6	12,5	101,1
1094 Flekkefjord	100,0	23,6	9,1	3,0	11,5	25,5	7,7	6,3	11,5	101,9
	100,0	23,6	9,1	3,0	11,5	25,5	7,7	6,3	11,5	101,9
1294 Odda	100,0	22,7	7,0	3,6	12,1	22,7	6,6	4,1	12,0	100,0
	100,0	22,7	7,0	3,6	12,1	22,7	6,6	4,1	12,0	100,0
1492 Høyanger	100,0	22,7	8,5	5,1	9,2	24,2	8,3	6,9	8,9	101,4
	100,0	22,7	8,5	5,1	9,2	24,2	8,3	6,9	8,9	101,4
1493 Sogndal/Årdal ***	100,0	24,4	9,3	3,4	11,7	25,5	7,6	6,2	11,7	101,1
	100,0	25,1	9,8	3,7	11,7	26,1	7,8	6,6	11,7	101,0
1494 Førde **	100,0	23,2	6,7	4,2	12,3	26,2	7,0	6,9	12,3	103,0
	100,0	23,4	6,8	4,3	12,3	26,4	7,1	7,0	12,3	103,0
1495 Nordfjord	100,0	25,4	10,7	4,8	9,9	26,5	6,6	9,9	10,0	101,1
	100,0	25,4	10,7	4,8	9,9	26,5	6,6	9,9	10,0	101,1
1596 Sunndalsøra	100,0	18,1	8,2	2,3	7,5	18,0	4,1	6,3	7,6	99,9
	100,0	18,1	8,2	2,3	7,5	18,0	4,1	6,3	7,6	99,9
1895 Mosjøen	100,0	19,8	7,1	2,1	10,6	25,1	6,7	7,8	10,7	105,3
	100,0	19,8	7,1	2,1	10,6	25,1	6,7	7,8	10,7	105,3

Tabell V-3b (fortsetter)

Homogene grupper av økonomiske regioner:	1) Sysselsetting 2004	2) Total Avgang	3) Nedbemann-ning	4) Nedleggelser	5) Øvrig Avgang	6) Total tilgang	7) Bedriftsintern oppgang	8) Ny Virksomhet	9) Øvrig Tilgang	10) Sysselsetting 2005
Gruppe 10:										
0191 Halden ***	100,0	18,9	6,8	3,8	8,3	21,4	9,2	4,3	7,9	102,5
	100,0	19,5	7,2	4,4	8,0	20,8	8,4	4,6	7,7	101,3
0491 Kongsvinger	100,0	21,9	7,6	4,7	9,6	22,1	6,7	5,8	9,6	100,2
	100,0	21,9	7,6	4,7	9,7	22,1	6,7	5,8	9,6	100,2
0492 Hamar *	100,0	24,0	9,4	2,8	11,8	25,5	7,0	7,0	11,5	101,5
	100,0	24,1	9,5	2,9	11,7	25,7	7,2	7,1	11,5	101,6
0493 Elverum ***	100,0	28,0	5,9	4,9	17,2	28,8	6,6	10,1	12,2	100,8
	100,0	28,6	6,1	5,5	17,0	29,3	6,6	10,6	12,1	100,6
0592 Gjøvik **	100,0	20,9	6,3	3,6	11,1	23,2	5,9	6,6	10,8	102,3
	100,0	21,1	6,4	3,7	11,0	23,4	5,9	6,8	10,8	102,3
0892 Notodden/Bø ***	100,0	25,1	6,9	4,7	13,4	27,6	6,4	7,9	13,3	102,6
	100,0	26,2	7,6	5,4	13,2	29,4	7,3	9,0	13,1	103,2
0893 Kragerø	100,0	27,1	11,2	4,5	11,4	27,5	7,5	8,4	11,6	100,4
	100,0	27,1	11,2	4,5	11,4	27,5	7,5	8,4	11,6	100,4
1592 Kristiansund	100,0	22,2	6,3	4,2	11,7	22,9	6,7	5,5	10,7	100,7
	100,0	22,2	6,3	4,2	11,7	22,9	6,7	5,5	10,7	100,7
Gruppe 11:										
0194 Askim/Mysen	100,0	21,3	6,8	4,8	9,6	25,1	9,0	6,8	9,3	103,9
	100,0	21,3	6,8	4,9	9,5	25,1	9,0	6,8	9,3	103,9
0595 Hadeland	100,0	23,4	6,9	4,2	12,3	24,9	5,8	7,9	11,2	101,5
	100,0	23,4	6,9	4,4	12,1	24,9	5,8	7,9	11,2	101,5
0691 Drammen *	100,0	22,9	6,2	3,7	13,0	26,0	6,4	6,8	12,8	103,1
	100,0	22,9	6,2	3,8	13,0	26,1	6,5	6,8	12,8	103,1
0692 Kongsberg **	100,0	19,4	7,4	2,6	9,4	23,0	9,3	5,0	8,7	103,6
	100,0	19,5	7,4	2,6	9,4	23,1	9,3	5,1	8,7	103,7
0693 Hønefoss *	100,0	21,1	6,1	3,9	11,2	22,8	6,2	6,7	9,8	101,6
	100,0	21,3	6,0	4,2	11,0	23,0	6,3	6,9	9,8	101,7
0792 Holmestrand	100,0	24,1	8,7	5,2	10,2	22,8	5,4	7,6	9,8	98,7
	100,0	24,1	8,7	5,4	10,0	22,8	5,4	7,6	9,8	98,7
0794 Sande/Svelvik	100,0	18,0	4,0	5,5	8,5	22,2	8,7	5,7	7,8	104,2
	100,0	18,0	4,0	5,7	8,4	22,2	8,7	5,7	7,8	104,2
0991 Risør	100,0	28,8	11,0	5,6	12,2	30,8	9,2	9,7	12,0	102,1
	100,0	28,8	11,0	5,6	12,2	30,8	9,2	9,7	12,0	102,1
0992 Arendal *	100,0	24,0	8,3	4,0	11,7	26,3	7,4	7,6	11,3	102,3
	100,0	24,1	8,3	4,1	11,7	26,6	7,6	7,7	11,4	102,5
0993 Lillesand	100,0	27,3	9,0	4,3	14,0	30,3	7,2	9,4	13,7	103,0
	100,0	27,3	9,0	4,3	14,0	30,3	7,2	9,4	13,7	103,0
1793 Stjørdalshalsen *	100,0	21,6	6,3	3,2	12,1	26,5	8,3	6,9	11,3	104,9
	100,0	21,7	6,3	3,3	12,1	26,6	8,3	6,9	11,4	104,9
1896 Mo i Rana **	100,0	19,8	5,2	5,3	9,3	22,8	9,8	3,7	9,3	103,0
	100,0	17,7	5,5	2,8	9,5	21,0	7,7	3,8	9,5	103,3

Tabell V-3b (fortsetter)

Homogene grupper av økonomiske regioner:	1) Sysselsetting 2004	2) Total Avgang	3) Nedbemann-ning	4) Nedleg- gelser	5) Øvrig Av- gang	6) Total tilgang	7) Bedrifts- intern oppgang	8) Ny Virk- somhet	9) Øvrig Til- gang	10) Syssel setting 2005
Gruppe 12:										
0494 Tynset	100,0	21,1	6,0	5,6	9,6	25,8	7,4	8,7	9,7	104,7
	100,0	21,1	6,0	5,6	9,5	25,8	7,4	8,7	9,7	104,7
0596 Valdres	100,0	21,1	7,4	4,7	9,1	23,1	7,2	6,9	8,9	101,9
	100,0	21,1	7,4	4,7	9,1	23,1	7,2	6,9	8,9	101,9
0694 Hallingdal	100,0	22,0	6,6	7,2	8,3	23,6	6,7	8,9	8,0	101,5
	100,0	22,1	6,6	7,3	8,3	23,6	6,7	8,9	8,0	101,5
0895 Vest-Telemark	100,0	27,6	11,3	5,6	10,8	28,9	7,4	10,8	10,8	101,3
	100,0	27,6	11,3	5,6	10,7	28,9	7,4	10,8	10,8	101,3
1295 Voss	100,0	22,7	7,2	4,7	10,8	22,6	5,5	6,7	10,4	99,9
	100,0	22,7	7,2	4,7	10,8	22,6	5,5	6,7	10,4	99,9
1694 Oppdal	100,0	26,6	10,2	4,5	11,9	29,1	7,1	10,2	11,7	102,5
	100,0	26,6	10,2	4,6	11,7	29,1	7,1	10,2	11,7	102,5
1695 Orkanger	100,0	18,1	7,4	2,9	7,7	20,1	5,8	6,7	7,6	102,0
	100,0	18,1	7,4	2,9	7,7	20,1	5,8	6,7	7,6	102,0
1696 Røros	100,0	19,9	4,8	4,4	10,7	25,3	9,1	5,6	10,5	105,3
	100,0	19,9	4,8	4,4	10,7	25,3	9,1	5,6	10,5	105,3
1791 Steinkjer **	100,0	25,1	8,9	4,5	11,8	27,2	7,5	7,8	11,9	102,0
	100,0	25,4	9,0	4,6	11,8	27,4	7,4	8,0	11,9	101,9
1795 Grong	100,0	24,6	9,6	5,2	9,8	28,2	7,8	10,5	9,9	103,6
	100,0	24,6	9,6	5,2	9,8	28,2	7,8	10,5	9,9	103,6

Tabell V-4: Endring i antall sysselsatte 16-66 år etter bostedsregion 2004-2005. Etter rekrutteringskilde og avgangstatus. Sysselsatte med høyere utdanning. I prosent av bostedssysselsettingen med høy utdanning i 2004.

Regioner med høyere utdanningsinstitusjoner, universiteter og regionale høyskoler, er merket og gruppert etter hvor stor andel sysselsatte med høyere utdanning ved utdanningsinstitusjonene utgjør av regionenes totalt antall sysselsatte med høyere utdanning etter følgende intervaller: * 0,3 – 2 prosent, ** 2-5 prosent, *** 5 prosent og mer

Homogene grupper av økonomiske regioner:	Utdanning		Arbeidsledig		Utenfor arbeidsstyrken		Innenlandsk flytting		Internasjonal flytting		Utdanningsvridning	Totalt 2004-2005
	Til	Fra	Til	Fra	Til	Fra	Inn	Ut	Inn	Ut		
Til og fra sysselsetting:											Til høy utdanning	
Hele landet **	2,5	1,4	1,1	0,8	1,9	2,6	3,8	3,6	0,3	0,4	2,5	3,3
Gruppe 1:												
0391 Oslo/Akershus **	2,2	1,3	1,3	0,9	2,4	2,9	3,4	2,1	0,4	0,6	1,6	3,5
1192 Stavanger/Sandnes**	2,6	1,3	1,2	0,6	2,1	2,6	3,6	2,7	0,4	0,4	2,2	4,4
1291 Bergen ***	2,9	1,5	1,1	1,0	1,6	2,3	3,4	2,6	0,2	0,3	2,2	3,8
1691 Trondheim ***	2,4	1,5	1,2	0,9	1,2	2,0	4,7	3,6	0,2	0,3	2,3	3,7
Gruppe 2:												
1092 Mandal	2,7	1,4	1,1	0,6	2,4	3,1	3,3	3,6	0,1	0,3	3,6	4,1
1093 Lyngdal/Farsund	2,3	2,3	1,1	0,7	1,6	2,8	2,4	4,6	0,0	0,5	3,7	0,4
1191 Egersund	3,4	1,7	0,6	0,6	1,8	4,3	3,0	5,3	0,3	0,3	4,3	1,1
1194 Jæren *	2,3	1,4	0,7	0,5	1,9	2,6	4,1	3,6	0,3	0,3	3,4	4,4
1193 Haugesund **	2,9	1,3	0,8	0,5	1,7	2,4	2,7	10,4	0,1	0,3	3,1	-3,7
1296 Sunnhordland **	2,9	1,5	0,5	0,8	1,7	2,6	3,3	4,9	0,2	0,2	3,4	2,0
1491 Florø	3,3	1,0	1,0	0,6	1,5	1,8	3,4	5,0	0,1	0,1	2,5	3,2
1593 Ålesund *	2,5	1,7	1,2	0,6	1,8	2,6	3,6	3,6	0,1	0,3	3,1	3,5
1594 Ulsteinvik	4,0	2,0	1,5	0,4	1,7	2,6	3,3	4,5	0,2	0,3	3,2	4,1
Gruppe 3:												
1693 Brekstad	1,9	1,4	1,1	0,6	1,6	2,8	4,4	6,7	0,1	0,2	4,3	1,6
1796 Rørvik	3,0	1,2	0,1	0,9	1,0	2,1	2,6	5,9	0,1	0,1	4,0	0,5
1893 Brønnøysund	3,1	1,4	0,8	0,3	1,2	1,8	3,5	5,2	0,0	0,2	3,7	3,3
1894 Sandnessjøen	2,5	1,2	0,9	1,0	1,3	3,0	3,1	5,5	0,1	0,3	4,3	1,2
1897 Lofoten	3,1	1,7	1,0	0,8	1,8	2,2	3,4	5,4	0,2	0,3	3,1	2,1
1898 Vesterålen	2,9	1,3	0,7	0,6	1,4	2,5	4,6	5,9	0,1	0,3	3,1	2,0
1994 Finnsnes	3,8	1,9	0,7	0,7	1,5	3,0	4,0	5,4	0,1	0,2	4,2	3,2
1995 Nord-Troms	3,8	2,0	1,0	1,1	1,7	2,4	4,5	7,1	0,3	0,1	3,3	1,9
Gruppe 4:												
0593 Midt-Gudbrandsdalen	2,8	2,4	0,4	0,3	2,2	3,8	3,3	5,3	0,2	0,3	4,2	0,9
0594 Nord-Gudbrandsdalen	2,3	1,5	0,8	0,4	2,2	2,8	2,8	5,9	0,0	0,4	4,7	1,9
1597 Surnadal	2,2	1,2	1,2	0,7	1,6	1,7	2,4	6,4	0,0	0,2	4,8	2,0
1692 Frøya/Hitra	2,0	1,6	1,6	0,5	1,3	2,7	5,2	5,7	0,0	0,2	3,8	3,0
Gruppe 5:												
0591 Lillehammer **	2,3	1,6	0,8	0,8	1,9	2,2	5,7	5,2	0,2	0,4	2,7	3,4
1891 Bodø **	2,8	1,7	1,1	0,6	1,4	2,2	3,7	4,1	0,2	0,3	2,8	3,2
1892 Narvik **	4,1	1,5	0,7	0,9	0,9	2,7	3,2	6,7	0,3	0,4	4,7	1,6
1991 Harstad **	3,0	1,8	0,9	0,7	1,0	2,8	4,1	5,3	0,2	0,3	3,6	2,0
1992 Tromsø ***	2,5	1,7	0,9	0,7	1,4	2,1	5,1	4,1	0,2	0,4	2,4	3,7
Gruppe 6:												
2091 Vadsø	1,8	1,5	0,8	1,0	1,2	1,6	6,2	7,9	0,1	0,3	2,3	0,1
2092 Hammerfest *	3,0	1,7	0,7	1,3	1,7	2,9	6,4	8,2	0,1	0,3	2,7	0,4
2093 Alta ***	3,7	2,5	1,3	1,0	1,2	1,8	5,0	5,4	0,0	0,3	3,4	3,7
2094 Kirkenes	2,2	1,1	1,1	0,6	1,3	2,5	8,0	8,3	0,3	0,2	2,8	2,9

Tabell V-4 (fortsetter)

Homogene grupper av økonomiske regioner:	Utdanning		Arbeidsledig		Utenfor arbeidsstyrken		Innenlandsk flytting		Internasjonal flytting		Utdanningsvridning	Totalt 2004-2005
Gruppe 7:												
0994 Setesdal	4,2	2,4	0,6	0,5	1,4	2,4	5,3	6,6	0,0	0,5	4,5	3,8
1591 Molde **	3,0	1,7	1,0	0,6	1,4	2,5	3,3	4,1	0,2	0,2	2,8	2,6
1595 Ørsta/Volda ***	4,1	2,4	1,1	0,6	1,5	2,1	4,0	5,8	0,2	0,2	3,4	3,0
1792 Namsos **	2,0	1,0	0,6	0,3	1,0	1,5	3,2	4,5	0,2	0,2	3,8	3,2
1794 Levanger/Verdal **	3,0	1,7	0,8	0,8	1,2	2,3	2,7	4,3	0,1	0,2	3,1	1,6
1993 Andselv	2,6	1,9	0,7	0,4	1,0	2,0	5,5	10,6	0,1	0,2	3,6	-1,5
Gruppe 8:												
0192 Moss	2,2	1,2	1,2	0,8	1,8	2,6	4,7	4,2	0,3	0,4	2,3	3,4
0193 Fredrikstad/Sarpsb *	2,4	1,3	1,1	0,9	2,0	2,4	2,8	3,3	0,2	0,3	3,1	3,4
0791 Tønsberg/Horten **	2,8	1,3	1,3	0,9	2,1	2,5	3,7	3,4	0,2	0,4	2,5	4,2
0793 Sandefjord/Larvik	2,7	1,3	1,5	0,9	2,0	2,6	3,6	3,8	0,2	0,4	2,5	3,5
0891 Skien/Porsgrunn *	3,0	1,3	1,2	0,9	2,0	2,4	2,4	3,3	0,2	0,2	2,7	3,5
1091 Kristiansand **	2,6	1,6	1,2	0,6	1,9	2,6	4,1	3,7	0,4	0,3	2,7	4,1
Gruppe 9:												
0894 Rjukan	3,3	1,2	0,7	0,3	0,7	3,3	3,3	6,1	0,2	0,3	3,6	0,5
1094 Flekkefjord	2,5	1,4	0,6	0,4	1,5	3,3	3,4	5,0	0,0	0,4	2,8	0,2
1294 Odda	3,3	1,5	0,9	0,5	1,6	1,9	2,7	5,7	0,1	0,2	2,7	1,4
1492 Høyanger	3,2	2,0	0,7	0,2	1,5	2,4	3,4	8,3	0,2	0,1	3,7	-0,2
1493 Sogndal/Årdal ***	2,9	1,7	0,7	0,5	1,9	1,9	3,3	4,4	0,2	0,2	3,0	3,3
1494 Førde **	3,3	1,6	0,8	0,5	1,6	2,2	3,4	4,6	0,2	0,1	3,3	3,5
1495 Nordfjord	2,6	2,5	0,8	0,8	2,2	1,8	2,9	6,1	0,2	0,2	3,6	0,9
1596 Sunndalsøra	2,2	1,2	0,7	0,7	0,4	2,9	3,1	4,4	0,0	0,2	1,6	-1,4
1895 Mosjøen	3,6	1,6	0,9	0,5	1,1	1,6	3,2	5,1	0,2	0,2	4,3	4,4
Gruppe 10:												
0191 Halden ***	2,3	1,4	1,3	0,8	1,6	2,0	2,9	3,8	0,2	0,4	3,2	3,2
0491 Kongsvinger	2,7	1,3	0,8	0,7	1,4	2,4	3,0	4,8	0,2	0,3	3,6	2,1
0492 Hamar *	1,8	1,3	0,6	0,6	1,9	2,7	3,6	3,4	0,1	0,3	2,8	2,5
0493 Elverum ***	2,5	1,6	0,7	0,8	1,5	2,6	4,8	6,0	0,1	0,3	3,2	1,5
0592 Gjøvik **	2,2	1,4	0,5	0,5	1,3	2,7	3,4	4,4	0,1	0,2	3,4	1,9
0892 Notodden/Bø ***	3,9	1,9	1,5	0,9	2,1	2,0	3,2	5,6	0,2	0,3	3,7	3,9
0893 Kragerø	2,4	2,1	0,9	0,9	1,1	3,0	3,1	5,9	0,0	0,3	3,8	-0,9
1592 Kristiansund	2,5	1,5	1,0	0,8	1,2	2,4	2,8	12,8	0,1	0,2	2,9	-7,2
Gruppe 11:												
0194 Askim/Mysen	2,5	1,2	0,6	0,5	2,4	2,7	3,8	5,0	0,3	0,4	3,3	3,1
0595 Hadeland	2,3	1,4	0,8	0,7	1,9	2,5	4,1	5,0	0,1	0,3	3,7	3,0
0691 Drammen *	1,9	1,2	1,0	0,7	2,0	2,4	3,8	3,4	0,3	0,4	2,8	3,7
0692 Kongsberg **	1,8	1,3	0,8	0,5	1,6	2,1	3,8	4,5	0,4	0,4	2,1	1,7
0693 Hønefoss *	2,7	1,5	0,9	0,5	1,7	2,4	3,5	4,3	0,2	0,3	2,9	2,8
0792 Holmestrand	2,3	1,6	1,1	0,4	2,7	2,7	5,1	5,1	0,2	0,6	2,7	3,9
0794 Sande/Svelvik	2,3	1,3	1,2	0,4	1,9	2,8	3,2	5,0	0,3	0,3	2,4	1,6
0991 Risør	2,6	2,0	1,8	0,4	2,5	3,6	4,0	5,6	0,0	0,3	4,7	3,7
0992 Arendal *	3,1	1,5	1,4	0,8	1,7	3,0	3,4	3,2	0,2	0,2	2,8	4,1
0993 Lillesand	2,8	1,8	1,0	0,9	2,9	3,3	4,2	5,6	0,2	0,2	2,9	2,3
1793 Stjørdalshalsen *	2,3	1,6	1,1	0,9	2,3	2,9	3,8	4,3	0,2	0,2	3,6	3,5
1896 Mo i Rana **	3,0	1,7	1,0	0,9	1,5	2,4	2,8	4,1	0,2	0,2	3,8	3,0

Tabell V-4 (fortsetter)

Homogene grupper av økonomiske regioner:	Utdanning		Arbeidsledig		Utenfor arbeidsstyrken		Innenlandsk flytting		Internasjonal flytting		Utdanningsvridning	Totalt 2004-2005
Gruppe 12:												
0494 Tynset	1,9	1,3	0,4	0,7	2,3	2,0	3,9	4,7	0,0	0,3	5,3	4,8
0596 Valdres	2,7	1,7	0,3	0,6	2,6	3,0	3,4	4,7	0,1	0,2	3,3	2,2
0694 Hallingdal	2,1	1,7	0,4	0,4	1,9	2,4	3,9	5,0	0,2	0,3	2,9	1,7
0895 Vest-Telemark	3,3	2,2	0,7	0,4	2,0	2,7	3,7	5,7	0,3	0,2	3,8	2,8
1295 Voss	3,2	1,5	0,3	0,9	2,0	2,4	3,7	5,4	0,1	0,2	3,2	2,1
1694 Oppdal	1,8	1,8	0,0	0,1	2,0	3,1	4,5	5,8	0,4	0,1	2,4	0,1
1695 Orkanger	3,4	1,1	0,9	0,9	1,1	2,7	3,3	4,5	0,1	0,2	2,7	2,1
1696 Røros	2,9	1,0	0,7	0,6	1,7	2,7	4,5	4,4	0,0	0,1	3,6	4,6
1791 Steinkjer **	3,4	1,5	1,1	0,8	1,0	2,5	2,9	4,7	0,1	0,2	3,5	2,3
1795 Grong	4,5	1,1	0,5	0,2	1,3	2,3	3,4	2,9	0,0	0,0	3,0	6,3

Tabell V-5a: Gjennomsnittlige flytterater per 1000 innbyggere i alderen 25-60 år og gjennomsnittlig utdanningsnivå basert på utdanningens varighet. Veid gjennomsnitt 2000-2005. Økonomiske regioner etter bosted. (Omfatter ikke personer under utdanning som ikke er sysselsatte).

Regioner med høyere utdanningsinstitusjoner, universiteter og regionale høyskoler, er merket og gruppert etter hvor stor andel sysselsatte med høyere utdanning ved utdanningsinstitusjonene utgjør av regionenes totalt antall sysselsatte med høyere utdannelse etter følgende intervaller: * 0,3 – 2 prosent, ** 2-5 prosent, *** 5 prosent og mer.

Homogene grupper av økonomiske regioner:	FLYTTERATER Per 1000 innbyggere 25-60 år			UTDANNINGSNIVÅ INDEKS: Gjennomsnittlig utdanning i befolkningen 25-60 år i hele landet = 100		
	Brutto Innflytting	Brutto Utflytting	Netto Innflytting	Befolkningen	Innflyttere	Utflyttere
Hele landet **	27,7	27,7	0,0	100,0	106,1	106,1
Gruppe 1:						
Oslo/Akershus **	-	-	-	-	-	-
0291 Follo ***	45,7	40,5	5,2	103,1	107,1	104,5
0292 Bærum/Asker *	47,6	47,3	0,3	109,6	112,2	108,7
0293 Lillestrøm *	44,0	36,4	7,6	97,8	101,8	101,1
0294 Jessheim/Eidsvoll	58,8	37,0	21,8	95,6	99,2	99,0
0391 Oslo **	39,8	44,9	-5,1	106,8	110,5	108,3
1192 Stavanger/Sandnes **	18,2	17,4	0,7	101,7	110,0	108,0
1291 Bergen ***	15,2	14,3	0,9	101,7	112,4	111,3
1691 Trondheim ***	23,3	23,5	-0,2	102,9	110,9	109,4
Gruppe 2:						
1092 Mandal	23,9	20,4	3,5	98,2	103,4	103,7
1093 Lyngdal/Farsund	18,7	23,3	-4,6	96,7	101,6	102,1
1191 Egersund	16,9	19,1	-2,2	95,1	101,0	102,8
1194 Jæren *	15,2	16,7	-1,5	98,0	105,1	106,3
1193 Haugesund **	24,5	22,1	2,5	96,9	102,4	102,3
1296 Sunnhordland **	17,8	22,3	-4,5	98,2	103,7	104,9
1491 Florø	20,1	28,3	-8,2	96,7	102,4	104,6
1593 Ålesund *	18,3	19,8	-1,5	98,0	106,5	106,0
1594 Ulsteinvik	14,8	21,7	-6,9	96,5	104,4	105,3
Gruppe 3:						
1693 Brekstad	29,4	28,6	0,8	95,4	100,5	105,6
1796 Rørvik	21,2	23,3	-2,1	94,2	99,3	102,7
1893 Brønnøysund	22,8	25,1	-2,2	95,6	102,3	104,0
1894 Sandnessjøen	22,9	30,1	-7,2	94,9	103,1	104,5
1897 Lofoten	24,6	31,5	-7,0	94,4	101,1	102,6
1898 Vesterålen	24,4	29,0	-4,5	95,5	102,0	104,6
1994 Finnsnes	25,9	31,3	-5,3	95,1	102,6	103,7
1995 Nord-Troms	26,9	33,4	-6,4	94,6	101,7	106,0
Gruppe 4:						
0593 Midt-Gudbrandsdalen	21,2	27,1	-5,9	94,6	99,1	101,4
0594 Nord-Gudbrandsdalen	19,1	21,7	-2,6	95,4	102,6	104,7
1597 Surnadal	17,6	21,8	-4,2	96,0	101,7	105,5
1692 Frøya/Hitra	32,8	31,0	1,8	93,6	96,7	101,2

Tabell V-5a (fortsetter)

Homogene grupper av økonomiske regioner:	FLYTTERATER Per 1000 innbyggere 25-60 år			UTDANNINGSNIVÅ INDEKS: Gjennomsnittlig utdanning i befolkningen 25-60 år i hele landet = 100		
	Brutto Innflytting	Brutto Utflytting	Netto Innflytting	Befolkningen	Innflyttere	Utflyttere
Gruppe 5:						
0591 Lillehammer **	30,3	33,1	-2,8	101,3	109,5	108,8
1891 Bodø **	20,7	24,2	-3,5	99,2	107,5	108,0
1892 Narvik **	23,6	31,6	-8,1	98,0	103,4	106,7
1991 Harstad **	26,1	32,0	-5,9	99,1	106,6	107,8
1992 Tromsø ***	27,8	29,8	-2,1	101,7	110,6	109,5
Gruppe 6:						
2091 Vadsø	27,3	46,7	-19,4	96,3	106,9	106,7
2092 Hammerfest *	32,4	44,3	-11,9	96,9	104,6	107,1
2093 Alta ***	29,2	36,5	-7,2	98,3	104,8	106,1
2094 Kirkenes	32,8	42,8	-9,9	99,1	108,1	110,9
Gruppe 7:						
0994 Setesdal	32,4	39,2	-6,8	97,5	100,3	103,7
1591 Molde **	18,2	20,1	-1,9	97,7	106,4	107,1
1595 Ørsta/Volda ***	19,9	24,8	-4,9	100,1	109,0	108,9
1792 Namsos **	21,4	27,0	-5,6	98,7	104,8	106,9
1794 Levanger/Verdalsøra **	21,9	22,1	-0,2	99,3	104,2	106,6
1993 Andselv	39,4	53,6	-14,2	99,0	109,1	110,9
Gruppe 8:						
0192 Moss	34,5	27,8	6,7	97,4	102,8	102,3
0193 Fredrikstad/Sarpsborg *	22,9	16,1	6,8	96,4	101,4	103,5
0791 Tønsberg/Horten **	28,5	23,6	4,9	100,5	105,3	104,4
0793 Sandefjord/Larvik	26,8	22,0	4,8	97,7	102,2	103,0
0891 Skien/Porsgrunn *	17,2	17,0	0,2	97,4	103,9	104,8
1091 Kristiansand **	22,3	21,1	1,2	100,6	107,3	106,1
Gruppe 9:						
0894 Rjukan	24,4	35,3	-10,9	96,2	101,0	106,2
1094 Flekkefjord	18,8	20,3	-1,5	96,6	104,9	107,3
1294 Odde	17,9	26,7	-8,8	97,8	104,0	107,1
1492 Høyanger	21,0	34,5	-13,6	97,4	102,5	105,4
1493 Sogndal/Årdal ***	20,0	23,4	-3,4	99,9	109,4	111,6
1494 Førde **	20,5	25,4	-4,9	99,6	109,1	109,9
1495 Nordfjord	18,0	25,0	-7,0	97,9	106,9	107,1
1596 Sunndalsøra	21,9	27,3	-5,5	98,3	104,6	105,6
1895 Mosjøen	18,9	23,0	-4,1	96,5	105,9	106,2
Gruppe 10:						
0191 Halden ***	25,8	20,9	4,9	96,6	99,7	103,7
0491 Kongsvinger	25,2	22,6	2,6	93,3	97,1	103,1
0492 Hamar *	24,7	20,9	3,9	97,3	104,0	104,7
0493 Elverum ***	32,2	30,3	1,9	96,1	102,2	105,3
0592 Gjøvik **	20,2	19,7	0,5	95,7	102,5	104,9
0892 Notodden/Bø ***	26,1	27,2	-1,1	98,4	103,5	107,6
0893 Kragerø	24,0	25,7	-1,7	95,0	98,4	102,4
1592 Kristiansund	20,2	23,3	-3,0	96,5	103,5	103,9

Tabell V-5a (fortsetter)

Homogene grupper av økonomiske regioner:	FLYTTERATER Per 1000 innbyggere 25-60 år			UTDANNINGSNIVÅ INDEKS: Gjennomsnittlig utdanning i befolkningen 25-60 år i hele landet = 100		
	Brutto Innflytting	Brutto Utflytting	Netto Innflytting	Befolkningen	Innflyttere	Utflyttere
Gruppe 11:						
0194 Askim/Mysen	35,6	28,9	6,7	94,2	96,4	98,4
0595 Hadeland	33,0	28,0	5,0	95,6	99,1	99,8
0691 Drammen *	29,4	25,2	4,2	97,6	103,0	102,9
0692 Kongsberg **	26,0	27,6	-1,6	100,8	105,8	107,2
0693 Hønefoss *	29,6	28,3	1,2	97,0	101,7	103,5
0792 Holmestrand	46,4	38,4	8,1	96,6	99,2	99,1
0794 Sande/Svelvik	47,1	41,4	5,6	95,8	97,7	98,0
0991 Risør	28,8	27,5	1,3	96,1	100,8	101,5
0992 Arendal *	20,2	19,4	0,9	98,9	105,7	106,8
0993 Lillesand	33,8	32,2	1,7	98,9	103,3	101,5
1793 Stjørdalshalsen *	33,7	25,1	8,6	98,6	104,8	104,5
1896 Mo i Rana **	16,7	20,9	-4,2	96,2	104,7	105,7
Gruppe 12:						
0494 Tynset	26,3	29,9	-3,6	98,3	102,6	104,0
0596 Valdres	24,0	26,2	-2,2	95,8	101,3	102,5
0694 Hallingdal	27,4	34,0	-6,6	97,1	101,6	103,5
0895 Vest-Telemark	26,0	29,2	-3,2	97,2	102,3	104,5
1295 Voss	22,1	25,6	-3,4	99,5	107,7	110,2
1694 Oppdal	24,9	22,6	2,3	95,4	102,9	103,5
1695 Orkanger	23,0	22,0	1,0	96,2	100,3	103,2
1696 Røros	29,1	25,1	4,0	97,8	104,8	105,3
1791 Steinkjer **	22,9	22,6	0,2	98,1	102,1	105,0
1795 Grong	24,1	32,5	-8,4	96,7	102,3	104,9

Tabell V-5b: Gjennomsnittlige flytterater per 1000 innbyggere i alderen 25-60 år med høyere utdanning og gjennomsnittlig utdanningsnivå blant personer med høyere utdanning basert på utdanningens varighet. Veid gjennomsnitt 2000-2005. Økonomiske regioner etter bosted.

Regioner med høyere utdanningsinstitusjoner, universiteter og regionale høyskoler, er merket og gruppert etter hvor stor andel sysselsatte med høyere utdanning ved utdanningsinstitusjonene utgjør av regionenes totalt antall sysselsatte med høyere utdannelse etter følgende intervaller: * 0,3 – 2 prosent, ** 2-5 prosent, *** 5 prosent og mer.

Homogene grupper av økonomiske regioner:	FLYTTERATER Per 1000 innbyggere 25-60 år med høyere utdanning			UTDANNINGSNIVÅ INDEKS: Gjennomsnittlig utdanning i befolkningen 25-60 år med høyere utdanning i hele landet=100		
	Brutto Innflytting	Brutto Utflytting	Netto Innflytting	Befolkningen	Innflyttere	Utflyttere
Hele landet **	39,6	39,6	0,0	100,0	100,6	100,6
Gruppe 1:						
Oslo/Akershus **	-	-	-	-	-	-
<i>0291 Follo</i> ***	55,4	44,0	11,4	100,0	100,6	99,9
<i>0292 Bærum/Asker</i> *	51,5	45,1	6,4	101,1	101,4	100,3
<i>0293 Lillestrøm</i> *	54,6	45,5	9,1	98,7	99,8	99,3
<i>0294 Jessheim/Eidsvoll</i>	74,7	49,0	25,7	98,7	98,8	99,0
<i>0391 Oslo</i> **	48,0	48,2	-0,2	101,2	100,0	100,7
1192 Stavanger/Sandnes **	27,4	25,0	2,4	100,6	101,7	101,1
1291 Bergen ***	26,4	23,6	2,7	100,4	101,1	101,4
1691 Trondheim ***	35,4	33,2	2,2	101,5	101,4	101,6
Gruppe 2:						
1092 Mandal	37,3	33,6	3,8	99,5	100,8	100,4
1093 Lyngdal/Farsund	29,9	35,7	-5,8	99,2	99,8	99,9
1191 Egersund	28,6	38,0	-9,4	99,1	100,7	99,5
1194 Jæren *	25,4	29,6	-4,1	99,1	101,4	101,1
1193 Haugesund **	37,1	33,9	3,2	99,5	100,3	100,1
1296 Sunnhordland **	27,3	35,8	-8,5	99,1	100,5	100,3
1491 Florø	28,9	47,0	-18,1	98,5	100,9	100,2
1593 Ålesund *	30,1	32,0	-1,9	97,9	100,3	99,9
1594 Ulsteinvik	26,7	39,4	-12,6	98,0	100,0	99,7
Gruppe 3:						
1693 Brekstad	49,4	63,1	-13,7	99,3	99,6	100,6
1796 Rørvik	32,3	49,4	-17,1	99,5	100,5	100,5
1893 Brønnøysund	38,0	42,7	-4,7	99,6	101,4	101,3
1894 Sandnessjøen	38,3	52,5	-14,2	99,4	102,0	101,6
1897 Lofoten	40,1	51,5	-11,4	99,2	100,7	100,8
1898 Vesterålen	40,1	53,0	-12,9	99,2	99,4	100,6
1994 Finnsnes	43,4	56,1	-12,7	99,3	101,1	100,2
1995 Nord-Troms	44,2	68,9	-24,7	99,7	101,0	101,3
Gruppe 4:						
0593 Midt-Gudbrandsdalen	33,9	46,7	-12,9	98,9	100,1	99,2
0594 Nord-Gudbrandsdalen	36,7	44,0	-7,3	99,4	102,1	102,1
1597 Surnadal	30,6	44,2	-13,6	99,2	100,4	100,5
1692 Frøya/Hitra	48,7	64,5	-15,8	99,8	100,0	99,2

Tabell V-5b (fortsetter)

Homogene grupper av økonomiske regioner:	FLYTTERATER Per 1000 innbyggere 25-60 år med høyere utdanning			UTDANNINGSNIVÅ INDEKS: Gjennomsnittlig utdanning i befolkningen 25-60 år med høyere utdanning i hele landet=100		
	Brutto Innflytting	Brutto Utflytting	Netto Innflytting	Befolkningen	Innflyttere	Utflyttere
Gruppe 5:						
0591 Lillehammer **	45,4	49,9	-4,4	99,4	100,9	100,1
1891 Bodø **	32,7	38,9	-6,2	100,1	101,8	101,6
1892 Narvik **	35,9	54,0	-18,1	99,4	100,5	101,2
1991 Harstad **	41,2	52,6	-11,4	99,7	101,4	101,1
1992 Tromsø ***	42,7	43,8	-1,1	101,8	101,8	101,8
Gruppe 6:						
2091 Vadsø	54,6	84,2	-29,6	99,9	101,6	102,0
2092 Hammerfest *	50,1	77,9	-27,9	99,5	101,2	101,4
2093 Alta ***	41,6	56,6	-15,0	100,5	101,5	101,3
2094 Kirkenes	55,5	77,5	-22,0	99,9	101,5	102,5
Gruppe 7:						
0994 Setesdal	43,6	64,6	-21,0	99,7	101,5	101,3
1591 Molde **	31,3	36,3	-4,9	98,9	100,3	100,3
1595 Ørsta/Volda ***	33,3	42,8	-9,5	100,0	101,4	100,0
1792 Namsos **	30,8	42,3	-11,5	99,3	101,1	101,3
1794 Levanger/Verdalsøra **	29,9	34,4	-4,5	100,2	101,5	102,0
1993 Andselv	74,0	104,4	-30,4	100,1	100,0	100,8
Gruppe 8:						
0192 Moss	48,8	38,8	10,0	98,9	100,5	99,9
0193 Fredrikstad/Sarpsborg *	30,9	27,3	3,6	98,8	100,1	100,0
0791 Tønsberg/Horten **	37,9	31,7	6,2	99,3	100,4	99,4
0793 Sandefjord/Larvik	36,6	33,4	3,2	98,5	99,8	99,1
0891 Skien/Porsgrunn *	26,7	28,9	-2,3	99,0	101,0	100,6
1091 Kristiansand **	33,7	31,3	2,4	99,9	101,0	100,1
Gruppe 9:						
0894 Rjukan	35,7	65,6	-29,9	99,2	100,9	101,3
1094 Flekkefjord	35,7	41,7	-5,9	99,5	100,8	101,8
1294 Odda	30,8	49,9	-19,1	98,8	100,4	101,6
1492 Høyanger	31,1	63,3	-32,2	99,4	100,4	101,1
1493 Sogndal/Årdal ***	34,6	43,8	-9,3	100,2	102,5	102,1
1494 Førde **	34,9	43,9	-9,0	99,4	101,4	101,6
1495 Nordfjord	33,5	45,1	-11,6	98,8	100,5	100,4
1596 Sunndalsøra	35,0	40,9	-5,9	99,7	101,8	101,1
1895 Mosjøen	36,4	46,1	-9,7	99,5	101,3	101,1
Gruppe 10:						
0191 Halden ***	32,0	34,1	-2,1	99,6	99,7	100,8
0491 Kongsvinger	36,3	47,4	-11,1	99,0	100,2	101,1
0492 Hamar *	36,6	33,4	3,2	99,3	100,6	99,8
0493 Elverum ***	49,2	53,1	-3,9	99,3	100,0	100,6
0592 Gjøvik **	31,7	35,6	-3,9	98,8	100,8	100,7
0892 Notodden/Bø ***	37,7	49,2	-11,5	99,8	100,2	100,5
0893 Kragerø	33,3	47,5	-14,3	98,3	100,1	99,2
1592 Kristiansund	33,6	37,5	-3,9	97,9	100,2	100,2

Tabell V-5b (fortsetter)

Homogene grupper av økonomiske regioner:	FLYTTERATER Per 1000 innbyggere 25-60 år med høyere utdanning			UTDANNINGSNIVÅ INDEKS: Gjennomsnittlig utdanning i befolkningen 25-60 år med høyere utdanning i hele landet=100		
	Brutto Innflytting	Brutto Utflytting	Netto Innflytting	Befolkningen	Innflyttere	Utflyttere
Gruppe 11:						
0194 Askim/Mysen	42,0	42,2	-0,2	98,5	99,3	99,2
0595 Hadeland	44,5	41,6	2,9	98,6	99,0	99,7
0691 Drammen *	39,6	35,3	4,3	98,6	99,9	99,9
0692 Kongsberg **	34,1	39,1	-5,0	99,3	100,6	100,2
0693 Hønefoss *	40,1	43,2	-3,0	99,0	100,0	99,9
0792 Holmestrand	53,8	47,6	6,3	99,1	99,5	99,4
0794 Sande/Svelvik	52,8	51,0	1,8	97,5	97,6	98,0
0991 Risør	41,3	42,8	-1,5	99,0	100,0	99,4
0992 Arendal *	31,4	32,7	-1,3	99,2	101,1	100,6
0993 Lillesand	47,4	40,3	7,1	99,7	100,4	100,7
1793 Stjørdalshalsen *	53,0	38,6	14,4	99,3	100,9	99,6
1896 Mo i Rana **	28,6	36,1	-7,5	98,7	100,5	100,9
Gruppe 12:						
0494 Tynset	36,6	44,2	-7,7	99,2	100,0	99,8
0596 Valdres	37,5	41,9	-4,5	99,1	101,0	100,4
0694 Hallingdal	40,2	51,2	-11,1	99,1	99,5	100,3
0895 Vest-Telemark	42,0	50,5	-8,5	99,2	100,5	100,4
1295 Voss	38,0	48,1	-10,0	99,2	101,0	101,0
1694 Oppdal	46,7	43,3	3,3	98,8	99,8	99,2
1695 Orkanger	32,5	36,9	-4,4	98,9	100,3	100,3
1696 Røros	50,4	45,2	5,2	99,1	99,4	98,8
1791 Steinkjer **	31,1	37,7	-6,6	99,5	100,4	99,6
1795 Grong	38,8	55,5	-16,6	99,3	99,9	101,1

Tabell V-6: Overganger til og fra sysselsetting i 8 mobilitetssegmenter. Beregnet som et uveid gjennomsnitt over årene 1999-2005. Landsgjennomsnittet er satt lik 100 i hvert mobilitetssegment.

Regioner med høyere utdanningsinstitusjoner, universiteter og regionale høyskoler, er merket og gruppert etter hvor stor andel sysselsatte med høyere utdanning ved utdanningsinstitusjonene utgjør av regionenes totalt antall sysselsatte med høyere utdanning etter følgende intervaller: * 0,3 – 2 prosent, ** 2-5 prosent, *** 5 prosent og mer.

Til og fra sysselsetting:	Fort-satt i jobb lokalt	Fra utdan-ning til jobb	Fra arbeids ledig-het til jobb	Fra utenfor arbeids styrken til jobb	Inn-flytting til jobb	Ut-flytting fra jobb	Inn-vand-ring til jobb	Ut-vand-ring fra jobb.	Total indeks
Homogene grupper av økonomiske regioner:									
Hele landet **	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Gruppe 1:									
0391 Oslo/Akershus **	99,8	107,6	98,9	111,6	91,3	142,5	63,8	142,9	104,0
1192 Stavanger/Sandnes**	100,7	107,6	102,1	110,2	91,7	165,0	77,4	141,5	106,4
1291 Bergen ***	100,8	94,4	97,7	96,9	88,6	82,9	72,0	85,4	100,1
1691 Trondheim ***	100,3	91,5	98,0	87,4	120,9	77,2	101,0	82,8	98,7
Gruppe 2:									
1092 Mandal	100,3	87,9	113,9	84,8	104,5	48,5	119,5	61,1	97,9
1093 Lyngdal/Farsund	100,4	89,6	94,2	79,0	83,6	70,4	134,5	83,6	90,8
1191 Egersund	101,0	91,4	120,4	90,4	78,2	53,6	140,8	78,7	92,4
1194 Jæren *	100,0	105,1	102,1	103,1	88,7	77,1	139,5	60,3	98,3
1193 Haugesund **	101,7	102,2	120,5	115,6	105,2	108,5	115,9	75,4	109,4
1296 Sunnhordland **	100,8	100,3	98,2	94,4	79,4	42,6	128,7	52,2	93,9
1491 Florø	99,5	91,9	114,0	118,8	85,3	75,3	147,7	47,4	101,6
1593 Ålesund *	101,2	96,0	109,8	111,1	87,4	50,8	108,1	62,5	100,2
1594 Ulsteinvik	99,9	87,9	116,7	99,2	70,2	67,6	137,6	47,8	97,8
Gruppe 3:									
1693 Brekstad	98,5	96,6	123,1	93,1	142,2	67,5	204,7	71,4	95,0
1796 Rørвик	100,8	112,5	101,7	143,0	92,3	79,6	172,0	56,0	99,3
1893 Brønnøysund	101,4	107,5	100,1	78,6	110,2	71,0	141,5	76,0	94,3
1894 Sandnessjøen	99,1	97,6	113,7	80,5	105,7	48,9	170,7	58,8	92,1
1897 Lofoten	99,3	90,6	98,1	100,9	114,0	61,9	156,7	68,8	95,6
1898 Vesterålen	99,0	94,0	86,0	90,3	119,4	46,1	164,8	64,2	90,3
1994 Finnsnes	98,2	95,8	128,2	111,7	120,2	69,8	183,1	56,4	99,6
1995 Nord-Troms	97,3	93,9	93,0	111,8	133,7	73,2	201,1	53,9	97,2
Gruppe 4:									
0593 Midt-Gudbrandsdalen	100,1	99,8	113,0	92,5	88,0	56,5	146,1	59,0	96,1
0594 Nord-Gudbrandsdalen	100,4	89,7	106,1	104,3	89,9	57,6	154,0	54,1	95,8
1597 Surnadal	100,5	94,7	114,0	110,7	73,4	91,8	151,8	84,7	94,8
1692 Frøya/Hitra	98,1	112,7	116,1	84,3	137,0	85,8	186,7	87,4	96,3
Gruppe 5:									
0591 Lillehammer **	98,6	92,4	108,2	87,2	136,2	101,3	151,1	70,8	100,3
1891 Bodø **	100,4	95,3	98,9	89,0	102,3	59,8	121,7	58,8	97,4
1892 Narvik **	99,1	90,9	90,3	63,9	108,7	52,8	178,9	74,7	84,2
1991 Harstad **	99,1	87,5	92,2	87,0	115,0	72,6	163,6	71,9	92,6
1992 Tromsø ***	99,2	88,5	102,6	123,9	140,2	102,9	128,3	97,4	103,8
Gruppe 6:									
2091 Vadsø	95,7	111,7	85,2	102,4	178,8	84,6	240,2	96,7	90,5
2092 Hammerfest *	95,6	111,1	103,0	143,2	169,5	42,1	231,1	75,4	96,4
2093 Alta ***	97,9	100,4	108,4	109,1	134,2	42,7	172,5	66,1	96,2

Tabell V-6 (fortsetter)

Til og fra sysselsetting:	Fort-satt i jobb lokalt	Fra utdan-ning til jobb	Fra arbeids ledig-het til jobb	Fra utenfor arbeids styrken til jobb	Inn-flytting til jobb	Ut-flytting fra jobb	Inn-vand-ring til jobb	Ut-vand-ring fra jobb.	Total indeks
Homogene grupper av økonomiske regioner:									
Gruppe 7:									
0994 Setesdal	99,0	97,5	102,7	77,0	119,2	65,7	193,0	49,7	92,6
1591 Molde **	100,7	89,2	118,6	96,4	88,0	57,4	119,8	61,3	98,5
1595 Ørsta/Volda ***	98,9	69,2	107,5	77,3	97,4	55,9	143,6	70,0	88,5
1792 Namsos **	101,2	106,7	94,7	81,7	94,0	55,3	145,4	45,6	94,4
1794 Levanger/Verdal **	101,3	96,2	98,1	78,4	85,6	31,2	113,6	39,9	93,2
1993 Andselv	93,7	104,4	111,0	92,2	251,3	58,2	330,8	52,2	90,9
Gruppe 8:									
0192 Moss	99,2	99,6	106,1	86,0	133,3	114,1	123,1	99,2	101,9
0193 Fredrikstad/Sarpsborg *	101,5	106,3	93,0	86,7	83,2	87,7	89,6	79,1	98,9
0791 Tønsberg/Horten **	99,8	101,4	96,9	90,7	106,7	73,4	102,9	95,7	96,2
0793 Sandefjord/Larvik	99,6	97,3	106,7	83,9	95,6	90,2	105,6	75,8	99,7
0891 Skien/Porsgrunn *	100,9	105,6	97,9	83,8	73,3	94,1	91,0	64,0	100,3
1091 Kristiansand **	100,1	95,5	104,4	84,4	105,6	103,8	102,8	82,3	101,7
Gruppe 9:									
0894 Rjukan	97,3	102,2	88,2	83,5	99,2	103,4	189,9	127,5	82,2
1094 Flekkefjord	100,5	93,0	110,0	74,1	102,1	75,1	144,3	65,6	96,3
1294 Odda	99,0	98,2	105,2	84,1	93,2	40,6	158,4	73,8	87,8
1492 Høyanger	98,1	87,1	114,5	94,9	95,6	70,9	199,8	61,8	89,4
1493 Sogndal/Årdal ***	99,9	87,3	126,2	118,6	101,8	45,4	140,5	55,7	100,1
1494 Førde **	100,0	96,4	105,7	120,4	110,7	48,6	142,1	65,6	100,2
1495 Nordfjord	100,1	80,7	118,6	104,2	91,7	60,9	149,6	70,7	94,8
1596 Sunndalsøra	99,9	87,4	81,1	76,7	91,8	85,9	126,8	74,9	91,0
1895 Mosjøen	100,2	98,5	117,4	89,1	105,5	63,3	145,8	72,1	97,0
Gruppe 10:									
0191 Halden ***	100,6	95,3	86,1	71,8	89,7	94,1	115,3	98,7	90,0
0491 Kongsvinger	99,3	99,4	104,5	100,0	96,3	62,9	145,5	84,5	92,4
0492 Hamar *	100,5	102,6	91,1	86,9	101,3	60,4	107,6	65,1	97,0
0493 Elverum ***	97,9	97,5	98,8	100,5	142,4	54,1	170,7	76,2	94,6
0592 Gjøvik **	101,1	105,9	89,6	76,7	88,9	82,0	116,1	74,2	95,0
0892 Notodden/Bø ***	98,8	83,2	115,3	86,4	109,0	58,8	154,5	63,6	93,0
0893 Kragerø	99,7	81,7	111,4	71,3	89,4	79,2	152,4	79,3	90,3
1592 Kristiansund	98,7	93,8	109,4	93,3	95,8	60,7	165,6	60,3	92,8
Gruppe 11:									
0194 Askim/Mysen	99,9	97,8	106,6	92,6	109,5	73,6	139,0	90,6	95,0
0595 Hadeland	100,7	102,1	95,3	102,4	115,8	33,8	132,9	66,8	97,6
0691 Drammen *	100,2	109,8	95,2	102,3	107,3	87,0	109,1	91,0	99,5
0692 Kongsberg **	100,1	107,2	97,6	96,0	108,7	118,6	121,3	89,8	100,7
0693 Hønefoss *	99,3	96,9	120,8	95,4	113,4	75,0	132,5	82,3	98,3
0792 Holmestrand	98,1	102,9	92,2	90,7	139,5	116,9	148,6	81,3	102,2
0794 Sande/Svelvik	97,5	104,3	108,0	107,1	141,3	85,3	157,1	65,7	104,0
0991 Risør	99,0	87,2	94,5	80,1	102,9	100,1	158,1	45,8	97,7
0992 Arendal *	99,8	89,3	89,8	73,3	88,8	84,4	107,7	77,6	93,5
0993 Lillesand	98,6	81,3	100,5	85,3	119,3	70,2	133,8	45,4	98,8
1793 Stjørdalshalsen *	100,3	95,8	106,8	102,2	136,3	39,7	131,1	53,4	100,4
1896 Mo i Rana **	101,1	105,4	109,4	76,5	83,1	55,7	117,6	50,6	95,7

Tabell V-6 (fortsetter)

Til og fra sysselsetting:	Fort-satt i jobb lokalt	Fra utdan-ning til jobb	Fra arbeids ledig-het til jobb	Fra utenfor arbeids styrken til jobb	Inn-flytting til jobb	Ut-flytting fra jobb	Inn-vand-ring til jobb	Ut-vand-ring fra jobb.	Total indeks
Gruppe 12:									
0494 Tynset	100,2	89,4	125,1	127,3	99,8	65,4	140,5	59,6	104,6
0596 Valdres	100,2	102,4	110,2	119,0	100,0	48,5	134,7	65,1	99,8
0694 Hallingdal	99,1	95,4	102,6	115,0	109,4	76,8	158,8	65,8	100,0
0895 Vest-Telemark	99,7	89,4	119,8	104,6	113,1	85,7	155,0	66,6	100,4
1295 Voss	98,7	83,2	74,2	102,9	101,9	52,0	147,4	67,1	88,8
1694 Oppdal	100,7	87,6	129,4	75,8	116,5	118,1	141,4	67,1	105,1
1695 Orkanger	101,8	103,2	92,7	66,8	88,1	38,5	131,8	63,1	88,7
1696 Røros	100,0	99,6	87,1	98,0	131,4	92,9	141,6	48,6	105,2
1791 Steinkjer **	100,6	89,5	103,2	74,7	80,2	32,8	134,0	67,0	87,5
1795 Grong	100,5	102,4	110,5	101,1	105,7	101,4	180,6	72,5	99,0

VEDLEGG 2

Finansiering av universiteter og høyskoler

Dagens finansieringssystem for universiteter og høyskoler ble innført fra 2002. Ett av målene med finansieringssystemet var å gi institusjonene fleksibilitet og incentiver til omstilling og kvalitet. Ved innføringen ble det etablert en utgangsposisjon for hver enkelt institusjon. Bakgrunnen for den enkelte institusjons utgangsposisjon var bevilgningene og resultatene i årene før finansieringssystemet ble innført. Den samlede budsjettammen for hver institusjon ble uendret, og det ble ikke omfordelt midler mellom institusjonene ved innføringen.

Finansieringssystemet, dvs. summen av langsiktig og strategisk ramme og resultatbasert uttelling, er et nasjonalt system og er i hovedsak likt for alle institusjoner, uavhengig av type institusjon, og av om de er statlige eller private. Et felles finansieringssystem støtter opp under institusjonenes autonomi ved at institusjonene selv kan bestemme de aktiviteter og områder som de vil satse på. Den enkelte institusjon må selv vurdere i hvilken grad de nasjonale incentivene for utdanning og forskning kan benyttes i den interne fordelingen av midler, eller om det er behov for andre incentiver for å støtte opp under egne strategier ved institusjonene.

Finansieringssystemet ble evaluert i 2009, jf. Innst. 12 S (2009-2010) og Prop. 1 S (2009-2010) for Kunnskapsdepartementet, vedlegg 4. Stortinget vedtok at hovedtrekkene videreføres med noen mindre endringer, som er redegjort for senere i dette kapitlet. Endringene innføres fra og med rapporteringsåret 2010 og med budsjettvirkning fra og med 2012.

I Prop. 1 S (2009-2010) ble det også annonsert at departementet ville foreta en gjennomgang av kategoriene i utdanningsincentivene i finansieringssystemet. Dette er gjort 2010 i samarbeid med en bredt sammensatt referansegruppe fra sektoren. Basert på dette foreslår departementet å føre videre dagens modell med seks kategorier.

Resultatbasert uttelling

For den regelstyrte, resultatbaserte uttellingen er det lagt vekt på at incentivene skal stimulere til økt resultatoppnåelse i sektoren og at de skal være geografisk nøytrale og nøytrale mellom institusjoner. Incentivene peker framover og skal stimulere institusjonene til å forbedre sine resultater.

Den resultatbaserte uttellingen i finansieringssystemet gjenspeiler hvor gode resultater den enkelte institusjon har oppnådd på de enkelte indikatorene. Størrelsen på uttellingen sier ikke noe om hvor stor andel av bevilgningen departementet forventer at institusjonene skal benytte på disse områdene.

Universiteter og høyskoler har endelige frister for rapportering av data som inngår i beregningsgrunnlaget. Det er institusjonenes ansvar å sørge for at de rapporterte dataene er kvalitetssikrede og korrekte. Kunnskapsdepartementet har et ansvar overfor Stortinget for å legge korrekt informasjon til grunn for de årlige budsjettvedtakene. Departementet gjennomgår derfor de innrapporterte dataene som ligger til grunn for uttelling i finansieringssystemet.

Utdanningsinsentivene

Utdanningsinsentivene skal premiere institusjoner som gir utdanning av høy kvalitet og som får studentene til å lykkes i sine studieløp. Samtidig skal insentivene legge til rette for at institusjonene raskere kan omstille kapasitet ved å tilpasse studietilbud i tråd med studentenes ønsker og samfunnets behov for arbeidskraft. Det er også insentiv for å stimulere til økt internasjonal studentutveksling. Utdanningsinsentivene har en åpen budsjetttramme for sektoren og den enkelte institusjon, og bevilgningen er basert på oppnådde resultater. Dette innebærer at hvis en institusjon forbedrer sine resultater, får den økning i bevilgningen. Det er én indikator knyttet til antall avlagte studiepoeng og én indikator knyttet til antall utvekslingsstudenter:

Antall avlagte studiepoengsenheter (SPE)

God studentgjennomstrømning er et tegn på at studieopplegget er av god kvalitet. Uttellingen beregnes derfor på grunnlag av antall avlagte 60 studiepoengsenheter (SPE). For at insentivstyrken skal være omtrent like sterk uavhengig av fagretning, er Kunsthøgskolen i Oslo og Kunsthøgskolen i Bergen er holdt utenfor den resultatbaserte uttellingen, men inkluderes i doktorgradsindikatoren fra og med 2012-budsjettet, jamfør beskrivelsen av utdanningsinsentivene og forskingsinsentivene. Norges musikkhøgskole og Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo får ikke uttelling for midler fra Forskningsrådet, EU-midler og publikasjonspoeng.

Mål og finansiering

studiene delt inn i seks kategorier (A-F) med satser som gjenspeiler ulik grad av undervisnings- og utstyrsintensitet mellom studier. Uttellingen tilsvarer 40 pst. av beløpet som er tilknyttet den aktuelle kategorien. Det vises til kap. 4.2.1. for en oversikt over kategoriene med tilhørende satser for 2011.

Antall inn- og utreisende utvekslingsstudenter

Både at norske studenter reiser ut og bringer kompetanse og inntrykk med seg hjem igjen, samt at utenlandske studenter kommer til Norge og beriker norske studiemiljø, er med på å øke kvaliteten på norsk utdanning. Uttellingen beregnes derfor på grunnlag av antall inn- og utreisende utvekslingsstudenter. Uttellingen blir gitt institusjonene som en flat sats for økning/reduksjon av antall inn- og utreisende studenter med avtaler som har minst tre måneders varighet. Det vises til kap. 4.2.1. for en oversikt over satsen per inn- og utreisende utvekslingsstudent for 2011.

Fra og med rapporteringsåret 2010 har Stortinget vedtatt følgende endringer for utdanningsinsentivene, med budsjettvirkning fra 2012:

Innplassering av videreutdanninger iht. kategorier

Videreutdanningsstudier har hittil som hovedregel blitt plassert i kategori F, med noen unntak for enkelte fag. Fra 2010 skal studiepoeng avlagt på videreutdanninger rapporteres i samme kategori som tilsvarende grunnutdanning.

Studiepoeng som avlegges ved Universitetsstudiene på Svalbard (UNIS)

Fra 2010 skal studiepoeng som avlegges ved UNIS rapporteres inn og telle med hos alle institusjonene som har sendt studenter til UNIS.

Forskningsinsentivene

Hovedmålet er å stimulere til økt forskningsaktivitet og omfordele ressurser til forskningsmiljøer som kan dokumentere gode resultater. Forskningsinsentivene har en lukket budsjetttramme for sektoren og beregnes som en resultatbasert omfordeling mellom institusjonene (RBO). Dette innebærer at uttellingen for den enkelte institusjon vil avhenge av institusjonens egne resultater sammenlignet med de andre institusjonenes resultater. Etersom midlene som fordeles har en fast ramme og resultatene for sektorene som helhet varierer fra år til år, vil satsen per indikator også variere fra år til år. Uttellingen beregnes på grunnlag av institusjonenes oppnådde resultater på følgende indikatorer:

Doktorgradskandidater

For hver doktorgradskandidat som disputerer, får institusjonene uttelling i finansieringssystemet. Dette skal stimulere institusjonene til å utvikle og gjennomføre kvalitativt gode doktorgradsutdanninger som fører fram til ferdige

Mål og finansiering

Doktorgradskandidater.

- Forskningsmidler fra EUs rammeprogram

Det gis uttelling for midler som institusjonene erverver seg fra EUs rammeprogram for forskning. Dette skal stimulere universiteter og høyskoler til å konkurrere på den europeiske forskningsarenaen. Det er viktig at Norge er synlig internasjonalt og at institusjonene henter tilbake en større andel av den norske kontingenten i programmet.

Midler fra Norges forskningsråd

Det gis uttelling for midler som institusjonene erverver seg fra Forskningsrådet. Dette skal skjerpe den nasjonale konkurransen om forskningsmidler og stimulere universiteter og høyskoler til forskning av høy kvalitet og relevans.

Vitenskapelig publisering

Indikatoren for vitenskapelig publisering skal stimulere til mer publisering og økt kvalitet på det som publiseres. Indikatoren har to nivåer, der vitenskapelig publisering i høyt anerkjente kanaler gir høyere uttelling enn annen publisering. Om lag 20 pst. av det som blir publisert, skal defineres på et høyere kvalitetsnivå. Bøker gir høyere uttelling enn artikler, og uttellingen skal også korrigeres for antall forfattere per publikasjon. Ansvar for forvaltning og utvikling av publiseringssystemet er gitt til Universitets- og høyskolerådet (UHR).

Fra og med rapporteringsåret 2010 har Stortinget vedtatt følgende endringer for forskningsinsentivene med budsjettvirkning fra 2012:

Samarbeid om doktorgradsutdanning

Institusjoner som ikke selv er akkreditert til å gi doktorgrader, men har tilsatte (stipendiater eller andre vitenskapelige ansatte) som disputerer ved en annen norsk institusjon som har akkreditering, skal gis en uttelling på 20 pst. av den ordinære doktorgradsuttellingen.

Stipendprogram for kunstnerisk utviklingsarbeid

Kandidater fra stipendprogram for kunstnerisk utviklingsarbeid vil få uttelling i

finansieringssystemet på lik linje med ordinære doktorgrader.

Tildeling fra Norges forskningsråd og regionale forskningsfond

De regionale forskningsfondene er et virkemiddel som skal bidra til kunnskapsbasert utvikling i regionene. Ordningen administreres av Norges forskningsråd. Fra og med 2010 vil midler fra regionale forskningsfond gi uttelling i finansieringssystemet. Inntektene skal inngå i rapporteringen i midler mottatt fra Norges forskningsråd.

Mål og finansiering

Tildeling fra EUs programmer for forskning

I tillegg til midler fra EUs 7. rammeprogram er spesifikasjonen endret slik at midler fra Joint Technology Initiatives (JTI), ERA-NET og initiativ etter EU-traktatens artikkel 185 (tidl. art.169) også omfattes i indikatoren. Det er kun midler fra nevnte programmer som gir uttelling i EU-indikatoren.

VEDLEGG 3

Evaluering av høyere utdanningsinstitusjoners lokale betydning. Et eksempel

I dette avsnittet har vi tatt med et eksempel på evalueringer av høyere utdanningsinstitusjoners betydning for den regionale utviklingen. Som eksempel brukes en internasjonal evaluering der Midt-Norge med fokus på Trøndelagsregionen er arena for undersøkelsene. Trøndelag skulle med sitt betydelige omfang av høyere utdanningsinstitusjoner, der spesielt det teknisk-naturvitenskaplige fagfeltet står sterkt, kunne være en banebrytende region for utvikling av kunnskapsbaserte og spesielt høyteknologiske arbeidsplasser i Norge. Spørsmålet som ble stilt var om dette potensialet var blitt godt nok ivarettatt og hva som eventuelt var viktig å videreutvikle for at regionen kunne utvikle seg best mulig.

I 2006 ble det i et større OECD-prosjekt gjort flere utredninger og analyser av forskjellige utdanningsinstitusjoners bidrag til regional utvikling. Som eneste norske region deltok Trøndelag i dette OECD-prosjektet om *hvordan man kan styrke høyere utdanningsinstitusjoners bidrag til regional utvikling*. Prosjektet omfattet 14 regioner i 12 land, deriblant Jyväskylä i Finland, Öresund i Danmark-Sverige og altså Trøndelag i Norge.

Trøndelagsprosjektet omfattet Sør- og Nord-Trøndelag fylkeskommuner, Trondheim kommune, NTNU (Norges teknisk naturvitenskapelige universitet), HiST (Høgskolen i Sør-Trøndelag) og HiNT (Høgskolen i Nord-Trøndelag). NHO og KS satt i styringsgruppen. Prosjektet har fått støtte fra Norges forskningsråd og Kommunal- og regionaldepartementet. Resultatet fra prosjektet er en omfattende egevaluering av utdanningsinstitusjonenes regionale virksomhet (januar 2006). Egevalueringen ga et helhetlig bilde av aktiviteten knyttet til nyskaping, FoU-samarbeid, kompetanseoverføring, livslang læring og kulturformidling. Styringsgruppen gjennomførte dessuten en SWOT-analyse hvis hovedtrekk ble tatt med i denne norske kortversjonen av OECD-prosjektet.

Eksternevalueringen fra ekspertgruppen oppnevnt av OECD, forelå i juli 2006. Den er basert på egevalueringen og møter med nesten 80 nøkkelpersoner fra kunnskapsmiljø, næringsliv, myndigheter og virkemiddelapparat i februar 2006. I den norske kortversjonen er det spesielt lagt vekt på å få fram det eksterne evalueringsteamets analyser og anbefalinger.

OECDs evalueringsteam gir i sin rapport en tilstandsvurdering av utviklingen og samhandlingen i Trøndelag. I europeisk sammenheng framstår Trøndelag som en rik region nærmest uten arbeidsledighet eller industrielle omstillingsproblemer. Utdanningsnivået og den sosiale velstanden er høy. Trøndelag har en sterk forsknings- og utdanningssektor, men regionen har ikke utnyttet dette komparative fortrinnet i den grad man kunne forvente. Eksempelvis er sysselsettingen i høyteknologisk produksjon og tjenesteyting i Trøndelag lavere enn landsgjennomsnittet. Trøndelag, i likhet med Norge, har levd godt på naturressurser, men trenger flere ben å stå på. Økonomisk velstand har overskygget behovet for en mer kunnskapsbasert utvikling. Å stimulere til ny kunnskapsbasert virksomhet vil være sentralt for å opprettholde velstanden og sysselsettingen i Trøndelag. OECD-teamet anbefaler at man satser bredt og langsiktig på innovasjon i regionen.

Liten strategisk bevissthet og handlekraft

I den globale konkurransen er det ikke regionen med den beste strategien som vinner, men den som har best gjennomføringsevne. I så måte har Trøndelag en lang vei å gå, mener OECDs evalueringsteam. Nøkkelaktørene er flinke til å plukke opp ”trender i tiden” slik som Richard Floridas ”kreativ klasse”. Men visjoner og utfordringer tas ikke på alvor. De deles på et nokså uforpliktende nivå, men pirker man litt under overflaten spriker oppfatningene blant nøkkelaktørene. Det tyder på at partene snakker for lite sammen. Man har ikke klart å utvikle et reelt regionalt partnerskap mellom næringsliv, regionale myndigheter og høyere utdanningsinstitusjoner. Mangel på akutte problemer har nok også medvirket til at det er liten strategisk bevissthet og handlekraft i regionen. Man trenger tilsynelatende ikke jobbe sammen for felles mål.

Det hevdes at Trøndelag har kommet relativt kort i sin regionsbyggingsprosess. Aktørenes regionale identitet er nokså svak og det regionale styringssystemet fragmentert. Felles fylkesplan er i dag altfor dominert av offentlig sektor, mener OECD-teamet. Men planen bør kunne videreutvikles og fungere som utgangspunkt for strategisk dialog mellom regionale parter. Det forutsetter at næringsliv og kunnskapsinstitusjoner gis sete og stemme i prosessen. Slik kan man skape en felles handlings- og læringsarena. Regionale myndigheter kan bruke planen for å gi styringssignaler om regionale forventninger og rammebetingelser for næringsliv og kunnskapsinstitusjoner. Samtidig må de andre nøkkelinstitusjonene posisjonere seg tydeligere i de regionale prosessene. Å omsette ord til handling krever full involvering og forpliktende innsats fra alle nøkkelaktører.

Trøndelag holder på å våkne til kunnskapsøkonomien

Regionale myndigheter er i ferd med å våkne til kunnskapsøkonomien, skjønt regionen har vært der en tid, skriver OECD-teamet. Det har vært en tendens til at fylkeskommunen og Trondheim by har tatt NTNU og SINTEF for gitt. Med visjoner om kreative Trøndelag... og kunnskapsbyen Trondheim, begynner politikerne å se at kunnskapsinstitusjonene er avgjørende for å realisere visjonene. Men for å være reelle partnere for kunnskapsinstitusjonene er det ikke nok med oppmuntring, det kreves også investering i form av penger, tid og ekspertise. OECD-teamet legger vekt på at regionen er i utvikling og i mange sammenhenger på vei i riktig retning. Det er en rekke regionale prosjekter som involverer kunnskapsinstitusjoner og myndigheter slik som RIS-prosjektet, OECD-prosjektet, Innflagging Trøndelag, StudiebyEn og NTNU-HiST 2020. Utdanningsinstitusjonene selv har tatt mange gode initiativer for å fremme nyskaping og kompetanseoverføring til regionalt arbeidsliv. Det som mangler er felles visjoner og langsiktig prioritering av innsats. Det krever en helt annen institusjonell forankring enn dagens ad hoc prosjektsamarbeid.

Det regionale innovasjonssystemet er splittet i to verdener

Innovasjonssystemet i Trøndelag er relativt oversiktlig, men det er splittet i ”to verdener”. Den første verdenen omfatter de store nasjonale aktørene i regionen - NTNU-SINTEF - som i første rekke samhandler med større bedrifter og forskningsmiljøer nasjonalt og internasjonalt. I den andre verdenen finner man det store flertall av små og mellomstore bedrifter i regionen som i liten grad er knyttet til den første verdenen. De regionale høgskolene har en del utdanningssamarbeid med bedriftene, mens FoU-samarbeidet er mer begrenset. Innovasjonssystemet preges av at regionale og lokale myndigheter har begrenset makt. Selv om regionen prøver å ta større ansvar for innovasjonspolitikken, er sentralnivået dominerende. Virkemidlene er gjerne utformet sentralt, men er tilgjengelige gjennom et oversiktlig virkemiddelapparat med få institusjoner (Innovasjon Norge, Norges forskningsråd,

SIVA). Også høyere utdanning er dominert av nasjonal politikk. Det finnes få insentiver, spesielt for universitetene, til å engasjere seg regionalt. Blant sentrale ”trender i tiden”, slik som globalisering, innovasjon og regionalisering, er bare de to første godt innarbeidet i universitetets strategiske tenkning. Næringslivssamarbeid inngår i universitetets strategi, men den regionale dimensjonen har vært fraværende. HIST har blitt sett på som undervisningspartner, men i liten grad som et brohode til regionalt næringsliv.

Spørsmålet er hvor lenge de gode tider vil vare? Også Trøndelag vil møte nasjonal og internasjonal konkurranse. Oljen varer ikke evig. Før eller siden må også Trøndelag tre inn i kunnskapsøkonomien. Hvilken rolle kan de høyere utdanningsinstitusjonene spille i den prosessen?

Fire strategier for kunnskapsbasert vekst

OECDs evalueringsteam analyserer Trøndelags muligheter til å utnytte ulike strategier for kunnskapsbasert vekst (Richard Lester, MIT). Trøndelag bør i større grad utnytte sitt komparative fortrinn og legge til rette for ny kunnskapsbasert næringsutvikling. Det kan skje gjennom knoppskyting fra kunnskapsmiljøene og tiltrekking av ny kunnskapsbasert virksomhet. Det er dessuten viktig å satse på fornyelse av eksisterende næringsliv gjennom kompetanseutvikling og omstilling. NTNU og SINTEF har en sterk stilling i utviklingen av ny teknologi for norsk næringsliv. Men direkte knoppskyting fra disse kunnskapsmiljøene har kanskje ikke blitt utnyttet i like stor grad som deres potensial tilsier, antyder OECD-teamet. Men dette er i ferd med å snu, påpekes det. Regionens institusjoner for høyere utdanning har i løpet av de siste årene blitt mer aktive på dette området, og etablert infrastrukturer for kommersialisering av ideer og forskningsresultater.

OECD-rapporten fremhever spesielt NTNUs innsats med etableringen av teknologioverføringskontoret NTNU Technology Transfer AS og Innovasjonssenter Gløshaugen som viktige skritt i riktig retning. Det samme er NTNUs visjon om å skape en Innovation Village, der ”forskerhotell” og adgang for bedriftsetableringer i umiddelbar nærhet av campus inngår som sentrale elementer. For ny kunnskapsbasert virksomhet kan mangel på arbeidskraft bli den største flaskehalsen med mindre man får til en parallell utvikling i det omkringliggende næringslivet. Andre flaskehalsen kan bli mangel på attraktive arealer nær kunnskapsmiljøene, samt mangel på kompetent og risikovillig kapital til nyetableringer innenfor kunnskapsintensiv virksomhet.

Tiltrekke seg ny industri i regionen

En annen strategi vil være å tiltrekke seg ny industri basert på fremmed kapital. Innflaggingkontoret Access Trøndelag er nylig etablert for å stimulere til en slik utvikling. Gitt norsk kostnadsnivå, er det i første rekke kunnskapsintensiv virksomhet vi kan ha håp om å lokke hit. At Google, Yahoo og General Electrics har etablert seg i Trøndelag i løpet av de siste årene, mener OECD-teamet er et lovende tegn, og en fjær i hatten til IKT- og søketeknologiklyngen som NTNU, SINTEF og FAST er delaktige i. Men hvis målet er å tiltrekke seg flere og større industrielle aktører til regionen, må politiske myndigheter i større grad involveres. Et bredspektret knippe faktorer må ligge til grunn for etableringer utenfra, som arbeidsmarked, livskvalitet, areal og infrastruktur, skatteregime, regelverk, etc. Flere av disse faktorene ligger under nasjonal kontroll. Derfor er det kanskje viktigste suksesskriteriet for regionen at den har forhandlingskraft med politiske myndigheter på nasjonale arenaer.

Diversifisering av eksisterende industri – omstilling til ny virksomhet

Omstillingsstrategier anvendes når eksisterende industri opplever tilbakegang. Da kan man gjenbruke kjerneteknologi og kompetanse som grunnlag for ny beslektet virksomhet. OECD bruker olje- og gassindustrien som eksempel. Den er raskt voksende i regionen, men akutte energibehov og langsiktige behov for å gå over til mer fornybar energi kan gi grunnlag for ny industriproduksjon. Igangsatte prosjekter innenfor hydrogenteknologi og vindkraftteknologi er eksempler på områder der de tradisjonelle lokomotivene NTNU og SINTEF vil kunne inngå partnerskap med industriledere som har behov for teknologiutvikling i forskningsfronten i sin omstillingsvirksomhet. En flaskehals for denne strategien er hovedsaklig det begrensede nærværet av kunnskapsbasert industri i regionen, ifølge OECD-teamet.

Kompetanseutvikling i eksisterende næringsliv

Fornyelse av eksisterende, veletablert industri krever gjerne nye produksjonsteknologier, eller forbedringer av eksisterende produkter og tjenester. I Trøndelag har 84 prosent av bedriftene færre enn fem ansatte. Og bare et fåtall er internasjonalt rettet. Industrilokomotiver er det ikke for mange av, og det finnes lite FoU-intensiv industri. Dessuten er kompetansen på internasjonal markedsføring og kommersialisering for det meste svak. I tillegg til tiltak for å støtte opp under strategier for etablering av ny virksomhet, anbefaler OECD-rapporten at regionen legger særlig vekt på å støtte opp under fornyelse innenfor eksisterende bedrifter. Her vies kompetanseoverføring fra studenter og forskere stor oppmerksomhet, og mulighetene er store for NTNU, SINTEF, HiNT og HiST til å ta del i denne strategien. Noe de allerede gjør i stor grad. En viss arbeidsdeling kan imidlertid gavne alle parter, mener OECD-teamet. Høgskolene med sine regionale nettverk bør i større grad få ansvar for å administrere regionale prosjekter i sine respektive fylker og involvere universitetet der deres kompetanse er etterspurt. Det vil styrke høgskolenes regionale rolle og gi universitetet rom for å konsentrere seg om aktivitet som er forenlig med deres nasjonale og internasjonale rolle.

OECD-evalueringsteamets anbefalinger

Trøndelags problem er mangelen på større felles visjoner

Trøndelags problem er ikke mangelen på akutte problemer, men mangelen på større felles visjoner som kan få Trøndelag inn på et nytt utviklingsspør. Folk i Trøndelag har det godt. Det har tilsynelatende ikke vært behov for å utvikle noen utfordrende visjoner for å stimulere til endring, skriver OECD-teamet i sin oppsummering. Men regionen har potensial for mye større vekst og en mer betydningsfull rolle i Norge: Trondheim kunne bli Norges nest største by og et sentralt internasjonalt brohode for kunnskapsbasert utvikling i løpet av de neste 20-30 år. OECD tror potensialet er der gitt framveksten av egne høyteknologiske selskaper kombinert med utenlandske investeringer og nye selskaper som flytter til Trondheim. Å realisere slike visjoner, forutsetter større felles strategisk iverksettingskapasitet, bedre koordinering mellom høyere utdanningsinstitusjoner og bedre tilrettelegging for kontakt mellom utdanningsinstitusjoner og næringsliv (formidlingskontor), en forskningspark og videreutvikling av byplaner (industriområder, kontorareal osv).

Frigjør innovasjonspolitikken fra sine fordelingspolitiske lenker

OECD-teamet merket seg at regional- og distriktspolitiske hensyn ofte dominerer norsk politikk. Ressurser til å fremme innovasjon bør kanaliseres dit de har størst effekt uten at man tar geografiske hensyn. Sats på kvalitet og nettverksbygging. Del gjerne virkemidlene i to kategorier, foreslår OECD-teamet: En kategori bør rettes mot aktører med nasjonale og internasjonale ambisjoner og fordeles på grunnlag av konkurranse om de beste ideene. En annen kategori kan være rettet mot områder i ”periferien”. Målet må være å øke

konkurransesevnen og innovasjonskraften ved å hjelpe disse områdene og virksomhetene til å knytte seg til de mest dynamiske klynger og områder i landet, ikke gjennom pengeoverføring.

Reelle partnerskap må til for å lykkes i regional utvikling

”Kreative Trøndelag – her alt e mulig uansett”. Det er Trøndelags visjon i felles fylkesplan. Mange regioner har tilsvarende visjoner. Har Trøndelag evnen og viljen til å lykkes? Hvis slike planer skal ha gjennomslagskraft, må de utvikles av og for de som skal gjennomføre dem, påpeker OECD-teamet, og gir en rekke konkrete anbefalinger:

Det må utvikles et reelt partnerskap der offentlig sektor, høyere utdanningsinstitusjoner og næringsliv integreres i planlegging og iverksetting av regional utviklingspolitikk og strategier. Det er behov for et uformelt topplederforum der ledere fra utdanningsinstitusjoner, næringsliv, fylke og kommune kan bli kjent med hverandre og utvikle en felles strategisk bevissthet og enes om felles handling. Organiser gjerne felles kurs og seminar for sammen å heve kompetansen om regional innovasjonspolitik. Det bør etableres arbeidsgrupper innen klynger og sektorer for å konkretisere regionens målsettinger. Arbeidsgruppene bør være basert på trepartsprinsippet. Næringsforeningens grupper kan være et utgangspunkt. Nøkkelaktørene i Trøndelag bør utvikle et regionalt ledelsesinformasjonssystem for å få oppdatert informasjon om status og framtidsutsikter i regionen (eks. om sysselsetting, næringsliv, utdanning, befolkning, migrasjon osv). Det anbefales å etablere en regional database som kan skape en felles virkelighetsoppfatning. Det er behov for å styrke innovasjonskapasiteten, ikke bare innen teknologi og vitenskap, men også i eksisterende industri og offentlig sektor. Regionale og lokale media bør involveres mer i utviklingsprosessene for å gjøre allmennheten mer oppmerksom på regionale utviklingsmål, strategier og prosjekter, og ikke minst, for å gi ulike grupper mulighet til å delta i en åpen, kontinuerlig debatt om utviklingsstrategiene.

NTNU og SINTEF er regionens sterkeste kort i utviklingen av kunnskapsøkonomien

OECD evalueringen fokuserer spesielt på de høyere utdanningsinstitusjonenes rolle og anbefaler at: NTNU og SINTEF, i nært samarbeid med hverandre, fortsetter å styrke sin internasjonale og nasjonale rolle og anseelse med mål å være internasjonalt fremragende. Å styrke deres rolle som brobyggere til nasjonale og internasjonale kunnskapsnettverk vil gagne institusjonene selv, så vel som Trøndelag og Norge. NTNU, i samarbeid med sine partnere, fortsetter å spille en nøkkelrolle i strategiske planlegging for økonomisk utvikling i regionen. Og at NTNU fortsetter å fremme en kultur for entreprenørskap, oppfinnelser og innovasjon, og at regionalt engasjement i større grad tas hensyn til i NTNUs og SINTEFs strategier så lenge dette ikke går på bekostning av deres nasjonale og internasjonale forbindelser. Videreføring av den regionale rollen og oppsøkende virksomheten til teknologioverføringskontoret (NTNU Technology Transfer) og entreprenørskapssenteret (NTNU Entrepreneurship Center) bør være en del av en slik regional strategi.

HiNT og HiST sin kapasitet og kompetanse må styrkes

Utdannings- og forskningsdepartementet har gitt universitetene og høgskolene utfyllende oppgaver. Universitetene har et generelt mandat om å bidra til samfunns og næringsliv med forskningssamarbeid, teknologioverføring og innovasjon, og å utvikle etter- og videreutdanningstilbud i samsvar med arbeidslivets kompetansebehov. Høgskolene skal samarbeide med regionale virksomheter om innovasjon, forskning og utviklingsarbeid, og utvikle utdanningstilbud som møter det regionale arbeidslivets behov. Departementets retningslinjer er godt egnet som grunnlag for samarbeid og arbeidsdeling mellom

utdanningsinstitusjonene i deres regionale engasjement, mener OECDs evalueringsteam. Høgskolene har i første rekke vært utdanningsinstitusjoner, men det stilles større krav til deres forskningskompetanse. OECD anbefaler at: høgskolene viderefører innsatsen for å styrke sin forskningskompetanse og eksterne kapasitet og spesielt satse på anvendt forskning og konsulentoppdrag for private og offentlige samarbeidspartnere, høgskolene setter i gang et oppgraderingsprogram som omfatter løsningsorientert forskning og utdanning. NTNU og SINTEF bør involveres i planleggingen av programmet og bidra med kompetanse i sektorspesifikke underprogrammer.

Utdanningsinstitusjonene må bli lettere tilgjengelige

NTNU, HiST og HiNT utfyller hverandre hva gjelder utdanningstilbud, fagkompetanse og nettverk. Utfordringen er å gjøre kunnskapsinstitusjonene lettere tilgjengelige for eksterne samarbeidspartnere. Det er flere prosjekter og aktører som prøver å møte behovet. Eksempelvis er Ideportalen.no er godt tiltak for å gjøre det lettere for små og mellomstore bedrifter å komme i kontakt med studenter til sommerjobb og studentprosjekter. OECDs evalueringsteam foreslår at utdanningsinstitusjonene i Trøndelag etablerer formidlingskontor for næringsliv og offentlig virksomhet (industrial liaison office). Utdanningsinstitusjonene kan enten samarbeide om et felles kontor (one-stop-shopping) eller etablere hver sine, men samarbeidende kontorer (firststop-shopping). Et slikt kontor kan utvikles på basis av den oppsøkende virksomheten til NTNUs teknologioverføringskontor og Innovasjon Midt-Norge prosjektet. NTNU og Trondheim kommune bør undersøke mulighetene for å etablere en forskningspark der det er mulig å leie og kjøpe areal. Forskningsparken bør ligge ved Gløshaugen med lett tilgang til forskningsmiljøene og teknologioverføringskontorets tjenester.

Kunnskapssektoren står sterkt i Trøndelag – statistikk

OECD-prosjektets egevaluering omfattet statistikk om sysselsetting, næringsstruktur og høyere utdanning i Trøndelagsregionen. Et utvalg av dette materialet er tatt med her. Det gis referanse til egevalueringens tabeller.

Utdanningsinstitusjonene skaper ringvirkninger – sysselsettingsmessig og økonomisk

I følge Nord-Trøndelagsforskningens beregninger har utdanningsinstitusjonene stor sysselsettingsmessig betydning. Med en multiplikatoreffekt på 1,77 gir utdanningsinstitusjonenes 5 000 ansatte og 30 000 studenter grunnlag for 4000 arbeidsplasser i sine omgivelser. Det utgjør 5,3 % av sysselsettingen i Trøndelag. Ansatte, studenter og konferansedeltagere ved NTNU og HiNT legger igjen 4,3 milliarder kroner årlig i Trondheimsområdet, i følge NTNUs beregninger. Da regner man med lokale skatter, forbruk, boligutgifter, transport osv.

Trøndelag er storleverandør av høyere utdanning i Norge

Bare 9 % av den norske befolkningen bor i Trøndelag, men i 2004 valgte 17 % av de norske studentene å studere i Trøndelag. Utdanningsinstitusjonene er helt avhengig av nasjonal rekruttering for å fylle sine studieplasser. Eksempelvis er færre enn 1/3 av studentene ved HiNT fra eget fylke. Utdanningstilbudet i fylket dekker de fleste fagområder og nesten ¾ av studentene fra Trøndelag velger å ta utdanning i egen region.

Utdanningsnivået i Trøndelag følger langt på vei landsgjennomsnittet

Andelen av befolkningen med høyere utdanning er så vidt over landsgjennomsnittet i Sør-Trøndelag

(24,6 %) og noe lavere i Nord-Trøndelag (18,8 %). Det siste har trolig sammenheng med primærnæringsens fortsatt sterke stilling i Nord-Trøndelag (9,7 % av sysselsetningen). Trøndelag følger den nasjonale trenden hva gjelder kvinner i høyere utdanning. Etter årtusenskiftet har flere kvinner (20,5 %) enn menn (14,2 %) høyere utdanning av inntil 4 års varighet. Det er imidlertid fortsatt flere menn som har tatt de lengste utdanningsløpene (7,5 % menn og 3 % kvinner). I 2001 hadde 4,6 % av den norske befolkningen teknisk-naturvitenskapelig utdanning. I Sør-Trøndelag var andelen 6,3 % (2,7 % i Nord-Trøndelag).

Trøndelag er store innenfor høyteknologisk tjenesteyting, men ikke produksjon

Trøndelag er vertskap for de tyngste teknologiske FoU-miljøene i Norge: NTNU utdanner 80 % av sivilingeniørene i Norge og HiST er landets største ingeniørhøgskole. SINTEF er det største industrielle forskningsinstituttet. Ikke overraskende er sysselsettingen innen høyteknologisk tjenesteyting i Sør-Trøndelag godt over landsgjennomsnittet (4,34 % av sysselsettingen i fylket) og omtrent på landsgjennomsnittet hva gjelder nyere høyteknologisk produksjon (0,47 %). Innen mer tradisjonell høyteknologisk produksjon utgjorde sysselsettingen bare 1,72 % i sørfylket, mens nordfylket fulgte landsgjennomsnittet (3,5 %).

Kunnskapsinstitusjonene dominerer FoU-virksomheten i Trøndelag

11,4 % av norsk FoU-virksomhet skjer i Trøndelag, men det er stor forskjell på nord og sør. Etter NIFUs beregninger i 2003 brukte Sør-Trøndelag 16 000 kr per innbygger til forskning, i Nord-Trøndelag kun 1 800 kr. Landsgjennomsnittet var 6 000 kr per innbygger i FoU-utgifter. Som undersøkelser viser har fylkene også ulik profil når det gjelder hvem som utfører forskningen, UH-miljøet, FoU-institutter eller bedrifter.

Referanser

Hustoft A.G., H. Hartvedt, E. Nymoene, M. Stålnacke og H. Utne (1999): *Standard for økonomiske regioner*, Rapporter 6:1999, Statistisk sentralbyrå

Juvkam, D. (2002). *Inndeling i bo- og arbeidsmarkedsregioner*. NIBR-rapport. 2002:20.

Kunnskapsdepartementet. (2009-2010) Innst. 12 S (2009-2010) og Prop. 1 S (2009-2010).

OECD (2008): Supporting the contribution of higher education institutions to regional development.

- OECD prosjekt (2006) Om høyere utdanningsinstitusjoners bidrag til regional utvikling. Egenevaluering og eksternt evaluering. Norsk kortversjon, september 2006

Stambøl, L.S. (2005): *Urban and regional labour market mobility in Norway*. Sosiale og økonomiske studier 110, Statistisk sentralbyrå.